

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Print: ISSN 1337-9208
EV 2836/08

Online: ISSN 1339-3448
EV 185/23/EPP

Periodicita vydávania: štyrikrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Haľko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišin,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Radoslav Rusňák,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šip, Lenka Hnidková, Martin Makara,
Martin Bujňák, Ema Fričeková

Jazyková korekcia: Petra Juhássová

Sadzba: Peter Szombathy

Obálka: Roman Kazimír

Foto na 3. str. obálky: Jaro Ondo

Tlač: DMC s.r.o., Nové Zámky

*Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.*

*Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.*

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Anna Polačková
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Martin Makara
(martin.makara@smail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEQ PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Radoslav Rusňák
(radoslav.rusnak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šip
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Lenka Hnidková
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Martin Bujňák
(martin.bujnak.1@smail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Ema Fričeková
(ema.fricekova@unipo.sk)

**Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
milé študentky a milí študenti,**

rok a s ním aj zimný semester sa chýli ku koncu a my sa Vám
opäť pripomínáme s naším časopisom, aby sme upriamili Vašu
pozornosť na to, čím žila naša univerzita v poslednom štvrtroku
2023 až do adventu, ktorý sa nám prihlásil nečakanou nádielkou
snehu a atmosférou, akú si nepamätáme už viac rokov.

V závere októbra, mesiac po tom, ako sme začali nový akademic-
ký rok, nás navštívila pracovná skupina Slovenskej akreditačnej
agentúry pre vysoké školy, od rozhodnutia ktorej bude vo veľkej
miere závisieť budúcnosť nás všetkých, zamestnancov aj študen-
tov. Skutočnosť, že nenašla u nás nedostatky, nás môže naplňovať
optimizmom, ale radšej si počkáme na písomné stanovisko,
aby sa nenaplnilo známe príslovie o predčasnej radosť. Ostáva
nám teda čakať a optimisticky dúfať v čo najlepší výsledok, po-
dobne ako na lepší rozpočet pre vysoké školy, než nám dopriala
predchádzajúca vláda.

V každom prípade však budem čakať na Vianoce, najkrajšie
sviatky roku, ani nie tak kvôli darčekom, ale skôr pre ich neopa-
kovateľnú atmosféru a vytúžené chvíle oddychu s nimi spojené.
Ešte pred sviatkami však celú akademicú obec, pedagógov aj
študentov čakajú skúšky, zápočty a hodnotenia, ako aj príprava
rôznych priebežných, monitorovacích či záverečných správ, pri-
čom všetkým želim úspešné zvládnutie týchto i ďalších konco-
ročných úloh.

V závere starého roku Vám všetkým prajem pozhnané, pokojné
vianočné sviatky, ako aj pevné zdravie a šťastný, úspešný nový rok!

Peter KÓNYA
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa
Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných
údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.
Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade,
že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom,
prípriskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora.
Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>.
Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného
časopisu NA PULZE.

OBSAH

vianočné posolstvá

Šťastné a požehnané vianočné sviatky	2

na pulze univerzity

Adventná cesta k Vianociam.....	4
Rektor zablahoževal univerzitným oslávencom.....	6
Na univerzite odhalili pamätnú tabuľu Antonovi Verančičovi	8
Bulharský veľvyslanec otvoril v Univerzitej knižnici výstavu.....	9
Memorandum s RTVS v oblasti rozvoja kreatívneho priemyslu ...	10
Memorandum o vzájomnej spolupráci s mestom Prešov	11
Univerzita otvorila nový akademický rok inauguráciou rektora	12

na fakultách

Päť svetadielov na konferencii FMEO	16
Oslavy 30. výročia vzniku SR	18
Politológovia na medzinárodnej konferencii v Poľsku	19
Učiteľ(ka) predprimárneho vzdelávania	20
Diagnostika v športe 2023	22
Virtuálna realita v pediatrickom prostredí	23
Medzinárodná vedecká konferencia na Inštitúte ukrajistiky	24
Cześć, Prešov! 8. ročník poľských dní	25
Medzinárodná konferencia Ad fontes liturgicos v Prešove	26
Konferencia na PBF s výnimočným hosťom	27
Jesenný deň materských škôl v réžii študentiek „predškôlačok“	28
Imatrikulácia študentov a Deň Pedagogickej fakulty	30
Intelektovo nadané deti prednášali vysokoškôľakom	31
Vďaka organizácii Eductech technici vzdelávajú kvalitnejšie ...	32
Udržateľnosť – známa/neznáma	34
Prednáška o Singapure na FMEO	35
Úspech študentov ošetrovateľstva na prestížnych súťažiach....	36
Výstava ikon na PBF	37
Ikonopisecký kurz a výstava ikon	38
Archeologické vykopávky v Izraeli	39
Letná škola ako Blended Intensive Programme	40

Inovatívne metódy pre budúce zručnosti	41
Na GTF otvorili nový akademický rok	42
Duchovná obnova na GTF	43
Etické hodnoty na katedre systematickej teológie.....	44
Milá pani docentka, ďakujeme!	46
Kľúčová osobnosť občianskej náuky jubiluje.....	47

veda a výskum

Od výskumu fauny karpatských prameňov po realizáciu Erasmus+	48
Prezentácia výsledkov projektu aplikovaného výskumu	49
Nadväzovanie medzinárodných spoluprác.....	50
Medzinárodný kongres kondičných trénerov v Aténach.....	51
Pohlady výskumu a edukačnej praxe na problematiku porozumenia textu	52

umenie a literatúra

Knižné dary pre Univerzitnú knižnicu PU	53
Ján Bartko – Za svetlom katedrál	54

rozhovory

Prof. Zuzana Stanislavová: „Svet detských kníh je balzamom na dušu“	56
Rozhovor s absolventkou.....	60

očami študentov

Brno – mesto študentov a kultúry	62
Erasmus+ na zadarskej univerzite v Chorvátsku	64
Môj študijný pobyt v zahraničí bol pre mňa tá správna voľba!	65
New normal – po 30-tich rokoch transformácie turizmu.....	66
Letná Erasmus+ stáž v Prahe	67
Doktorandská Erasmus+ stáž v stovežatej Prahe.....	68
Otázky Veľkej Moravy	70
Strácajú študenti záujem o šport?	71
Študenti sociálnej práce na univerzite v Olomouci	72

ŠŤASTNÉ A POŽEHNANÉ VIANOČNÉ SVIATKY

Milí pedagógovia, študenti a všetci členovia akademickej obce,

La vita è bella – Život je krásny, je názov oscarového filmu s Robertom Benignim v hlavnej úlohe. Benigni v ňom stvárňuje milujúceho otca, ktorý v koncentračnom tábore robí všetko možné, ba priam aj nemožné preto, aby jeho syn bol šťastný aj v utrpení. Je to príbeh, v ktorom láska dokáže zvíťaziť nad všetkým.

My na Vianoce robíme všetko preto, aby sme boli šťastní. Deň, dva – chceme urobiť náš život naozaj krásnym. Využívame na to rôzne svetské pozlátky. Stromček a darčeky, medovníky či hudbu s vianočným motívom. Chceme

byť k sebe dobrí, štedrý, ľudskí, tolerantní. Je to zlé? Určite nie. Ale povedzme si úprimne, že niekedy to môže vyznieť teatraľne alebo až tragikomicky či gýčovo... Prečo? Lebo tie dni iba vytrhneme z nášho uponáhľaného, arogantného, niekedy aj neláskavého či egoistického života, v ktorom sme smutní, nešťastní, sklamaní, nervózni.

Ale Bohu vďaka, že Vianoce nie sú v našej réžii, aj keď si to tak namýšľame. Vianoce sú v Božej réžii. Boh sa stal človekom, ľudským dieťaťom, aby sme sa my mohli stať Božími deťmi, hovoria cirkevní otcovia.

Emanuel – Boh s nami – prichádza na tento svet, aby naše šťastie nebolo závislé na svetskom pozlátku či ľudskom rozmare, na tom, či sa nám darí viac alebo menej. Náš život je preto krásny, nech by sa dialo čokoľvek, lebo Boh je s nami. Prajem a vyprosujem Vám požehnané sviatky Narodenia Pána, aby sme nikdy nezabúdali, že Kristus sa narodil a zostáva s nami, aby sme kedykoľvek, vo sviatok i piatok, keď sa nám darí i nedarí, mohli vyznať: Život s Bohom je naozaj krásny. Christos raždajetsja!

Mons. Peter RUSNÁK
apoštolský administrátor Prešovskej archiepie

Vianočné posolstvo 2023

Prečo sa narodenie malého chlapca, ktoré sa prihodilo nie v kráľovskom paláci, ale v chudobnej stajni – jaskyni, do ktorej pastieri zahánali dobytok, prečo sa toto narodenie stalo radosťou pre ľudí na celom svete?

Ak pozorne čítame príbeh o narodení Christa, zapísaný v Evanjeliu, prekvapí nás paradox: Boh, ktorý stvoril svet, všemohúci, vševediaci – a Dieťa: slabé, krehké, zavinnuté do plienok, ležiace na stohu slamy medzi dobytkom...

Natíska sa otázka: ak si všetko toto kresťania vymysleli, to nemohli vymyslieť legendu, ktorá by znela pravdepodobnejšie? Vari bolo pre nich ťažké využiť bohaté tradície

antického sveta – starovekého Egypta, Grécka či Ríma, kde bolo veľa rôznych „bohov“ a všetci boli nesmierne vznešení, hroziví a majestátni – jednoducho, presne podľa ľudských predstáv a očakávaní...

Ide o to, že kresťania nič podobné vymyslieť nemohli. Len pravý Boh – všemohúci Stvoriteľ sveta, nazývaný Láska – mohol prísť na svet tak, ako prišiel Christos počas jednej chladnej betlehemskej noci.

V narodení Christa sa Boh zjavil tak, ako nikto nečakal. „Zmenšil sa“ a stal sa malým Dieťaťom. Stal sa človekom, aby ľudskej existencii vrátil zmysel, aby vrátil ľuďom nádej na večný život. Z lásky k nám – nielen nešťastným, osamelým

a chorým, ale aj namysleným, krutým, hlúpym, arogantným, chamtivým či egoistickým – sa Boh stal človekom rovnakým ako my.

Svätý a čistý prišiel na svet kvôli hriešnym a poškvrneným. Vzal na seba nielen slabé telo Dieťaťa, ale aj všetky ľudské útrapy, ťažkosti a strachy. I v krajnom ponížení, i v krajnej slabosti zostal Bohom – Láskou. A svojím narodením nám vždy znova hovorí: „Zakaždým, keď sa vám zdá život ťažký, nebojte sa a nezúfajte: Ja som s vami!“

† RASTISLAV
arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Kľúčové vianočné miesto

Vianoce majú moc. Moc, ktorá všetkých rozutekaných po svete vie priviesť späť do kruhu rodiny. Svet hľadajúci domov je jedným z mnohých tajomstiev Vianoc. No na Vianoce si aj Boh hľadá miesto v tomto svete. Hľadá domov medzi svojimi vlastnými, no jeho vlastní Ho neprijali, hovorí evanjelista Ján. Preto sa prvé Vianoce odohrali mimo kamier záujmu vtedajšieho náboženského, politického, či spoločenského sveta. Ľudia pritlačení politickou a finančnou objednávkou Ríma prichádzajú domov sa zapísať, aby cisár Augustus mal rozpočtový prehľad o výške svojich príjmov. Po vzácnom stretnutí rodín sa všetci opäť rozutekajú za povinnosťami a všetko sa dostane do starých zabehnutých kolají. Kolobeh návratov a odchodov je aj nám dobre známy. Kolobeh hľadania domova, a odchodov z domova. Príšť medzi vlastných a nebyť prijatý je ťažká životná skúsenosť. Ak rodič, ktorý vychová niekoľko detí ostáva na periférii záujmu vlastných detí, priná-

ša to bolesť. Ak sme nezažili pocit prijatia takí, akí sme, nikdy sa v nás nevybuduje zdravá sebahodnota. Pociť straty domova sa nemusí zrodiť len stratou strechy nad hlavou, ale aj odviazatou strechou láskavých rodinných vzťahov v domácnostiach. Lebo domov, to nie sú budovy na rôznych adresách, domov, to sú vzťahy zbudované tehličkami obetí a lásky, to sú otvorené dvere srdc, ktoré zvnútra nie sú pred nikým vymknuté, to sú okná, ktoré vpúšťajú z iného sveta svetlo, bez ktorého nieto správneho videnia vecí. Domov je myseľ, v ktorej sme uložení ako obrúsené diamanty, hodnotu ktorých vytýčil zub času. Vianoce sú svedectvom o Božom hľadaní domova v tomto svete. Betlehenské dieťa si najskôr našlo domov pod srdcom mladej Márie. Jej prijatie a poslušnosť boli prvé vystlané Kristove jasle. Ježiš si našiel domov pod jej srdcom aj v srdci. A tam mieri jeho cesta aj dnes. To je najväčšia výzva Vianoc aj dnes. Kde si nájde Láska domov v dnešnom svete.

Kde má miesto v našich domovoch a rodinách? Kľúčové miesto, kde sa o všetkom rozhoduje je naše srdce, tam mieri aj po dlhých tisícročiach. Lebo tam Vianoce majú moc. Moc všetkých rozutekaných priviesť späť do kruhu spoločnej rodiny. Tieto zázraky sa aj dnes dejú mimo záberov kamier mediálneho, politického či spoločenského sveta, ale Božím kamerám neuniknú. Ovocie tejto moci prináša totiž zrodenie skutočného domova a zmenu sveta.

Milí priatelia, milí členovia akademickej obce UNIPO, Vianoce sú mocou, ktorou Boh mení život. Tvori niečo nové. Vedomie, že sme Mu vlastní, že Mu patríme, že sa nám dáva v štedrej plnosti aj keď riskuje, že jeho vlastní ho neprijmú. Prajem nám všetkým, aby tohtoročné Vianoce boli domovom preplneným štedrou nádielkou prijatia – Boha aj našich vlastných blízkych.

Mgr. Peter MIHOČ
biskup VD ECAV

Milí pedagógovia a študenti Prešovskej univerzity v Prešove,

Boží Syn, dieťa v jaslách, pred ktorým v týchto dňoch znovu s pokorou stíchame, prišiel do nášho sveta, aby začal hľadať – aby hľadal a našiel teba i mňa, aby nás zachránil pre večnosť. Veľmi mu na nás záleží. Ježiš nás chce priviesť do večnej radosti Nebeského Otca. A toto je naše šťastie. Toto je naplnenie našich túžob a strádání.

Prichádza s prázdnyimi rukami, lebo nám nechce darovať žiadne iné veci, len seba samého. Všetko ostatné by bolo nič v porovnaní s ním. V ňom je totiž už zahrnuté všetko, čo potrebujeme. V ňom prebýva Boh v celej svojej bohatosti (Kol 1, 19). Keď žijeme s ním, keď ho prijmemo do svojho života, keď ho počúvame, a pokúsime sa žiť, hovoriť, konať a milovať ako on, potom máme všetko, čo potre-

bujeme. On sám je život, on sám je náš pokoj! On je pravda, ktorá nás oslobodzuje. O tom všetkom hovoria Vianoce.

Zo srdca vám všetkým prajem a vyprosujem pokojné, radostné a požehnané vianočné sviatky!

✠ Mons. Bernard BOBER
arcibiskup – metropolita
predseda KBS

ADVENTNÁ CESTA K VIANOCIAM

Jana HUDÁKOVÁ

V sále Parku kultúry a oddychu (PKO) Čierny orol sa 4. decembra uskutočnil XI. Adventný koncert Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, na ktorý pozval rektor prof. Peter Kónya celú akademickú obec a hostí. Atmosféru adventného koncertu pod názvom Adventná cesta k Vianociam „rozsvietila“ operná speváčka Tatiana Hajzušová, ktorá bola hlavnou hostkou programu.

Jedenásty adventný koncert sa niesol v znamení merania, odmeriavania času nad relativitou jeho vnímania. Adventný čas, čas 4 týždňov, „odmera“ autorka námetu a scenára Paed-Dr. Jana Hudáková, PhD. paralelou „pomocou hodín“. Obrovské hodiny na scéne posúvali herecké postavy znázorňujúce a mystifikujúce pohyb času a zamyslenie sa nad časom. Štyri herečky študentského divadla pod vedením dr. Mirona Pukana: Terézia Poláková, Cynthia Sajková, Petra Olejníková a Lucia Ihnatová so štyrmi adventnými sviecami v rukách sa v štyroch blokoch, predstavujúcich štvrtiny adventu, zamýšľali

nad hodnotou adventného času. Leitmotívom, na ktorý poukazovali, bola myšlienka a možno i hra so slovíčkami, že je potrebné nájsť si „čas, keď si máme spraviť čas“. Koncert bol výnimočným aj tým, že hlavnou hostkou večera bola mladá sopranistka pochádzajúca zo Sabinova. Tatiana Hajzušová je absolventkou VŠMU v Bratislave, spev – pod vedením Mgr. art. Boženy Ferancovej ArtD. Už počas štúdia získala a doposiaľ získava významné ocenenia na renomovaných medzinárodných speváckych súťažiach a spolupracuje so slovenskými kultúrnymi inštitúciami ako Národné divadlo Košice, Sloven-

ské národné divadlo, Štátna filharmonia Košice, Slovenská filharmonia v Bratislave, Slovenský rozhlas, médiá RTVS, Markíza, alebo rádio Devín.

V prvej štvrtine adventu (zároveň programu koncertu) za posunu ručičky na hodinách navodili myšlienky stíšenia mysle v čase. Čas, keď si máme spraviť čas na pokoj a mier. „Jedine pokoj a mier vo vlastnej duši je šíriteľný ďalej do sveta...“ bol ústredný citát prvého bloku programu, kde odzneli skladby: Gomezova: Ave Maria v podaní externej hlasovej pedagogičky Filozofickej fakulty (FF) PU v Prešove Mgr. Viktórie Majhero-

vej, DiS.art. za klavírneho sprievodu doc. Liubov Gunder. Študentka Bianka Čopáková (3. roč. FF PU) sa predstavila skladbou F. Drlu: Souvenir za klavírnej spolupráce externého pedagóga, klaviristu Mgr. Art. Stanislav Mirossay, DiS.art., (umelecká príprava: Mgr. art. Patrik Kanuščák DiS.art., Slovenská filharmónia Košice). Prvý blok o pokoji a mieri v duši zakončil a umocnil Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU skladbami: Anonym: Čto ty spiš, duše moja, Viktor Maťuk (úprava): Staň, Davide pod vedením dr. Milana Petriska.

„Čas sa dá merať. Nedá sa chytiť do rúk, ale odmeriame ho. Je nehmotný, no má veľkú cenu,“ zaznelo na javisku na úvod 2. bloku programu, čiže v zmysle 2. adventného týždňa, ktorý v adventnom čase predstavuje vieru. *„Aj viera je neuchopiteľná, a práve preto i tak cenná. Možno sa zamyslieť v tomto čase: „Čomu a v čo veriť? Vzhliadni k tomuto dňu, lebo je to život... Sám život života. Každá chvíľa má svoju cenu, lebo zastupuje aj celú večnosť. Večnosť času...“*

Na javisku brilantne a s hlbokým ponorom znela skladba Pie Jesu od A. Webera v podaní hostky programu Tatiany Hajzušovej s klavírnym sprievodom doc. Liubov Gunder. V podaní Mužského speváckeho zboru Kasijany Hymnografky, PBF PU, sa pokojná atmosféra podčiarkla piesňami: Bohorodičná pieseň „Vzbrannojo Vojevodi“ a Srbskou duchovnou piesňou „Mi čekamo Christa“.

V tretej štvrtine adventu si zvykneme zapáliť ďalšiu sviecu, ktorá má názov

priateľstvo. Tentokrát sviece horeli od začiatku programu, ale ručička na hodinách sa posunula na trištvrte a herečky mystifikujúce čas, či myšlienky o čase, posunom ručičky na hodinách priniesli divákovi zamyslenie: *„Putovaním v čase vzniká aj priateľstvo ako hodnota... A to neuzatváraním sa do seba, medzi ľuďmi, v rodinách...“* Je čas nájsť si konečne čas.

Spomínané priateľstvo symbolizovali telesá PU. Ako prvé sa predstavilo Akordeónové komorné zoskupenie FF PU v interpretačnom zložení Tibor Kušnír, Lívia Feňáková a Lýdia Tulejová a dr. Jana Hudáková, ktorá je aj umeleckou vedúcou. Pomerne moderná skladba G. Mayera Saphir priniesla slávnostný, ale i radostný nádych do atmosféry priateľstva. V podobnom duchu interpretoval sláčikový orchester Camerata Academica, FF a FHPV PU skladbu K. Jetkinsa Palladio (časť Allegro) so spoluinterpretkou a umeleckou vedúcou doc. Renátou Kočišovou. Medzi oboma telesami sa blysla operná hviezda večera – Tatiana Hajzušová, ktorá skladbami A. Dvořáka: Když mně stará matka, Op.55 a Biblické písně, Op. 99 rozcítla publikum (Klavírný sprievod: doc. Liubov Gunder).

Ručičky na hodinách odbili polnoc a my sme sa posunuli do pomyslenej poslednej štvrtiny adventného času v putovaní k Vianociam. Sprevdzajúce postavy času nás napriamili k myšlienkam: *„Hlboké prežívanie nášho času, alebo našich časov nás paradoxne posúva k zastaveniu času. Čas sa dá zastaviť len v láske.“*

V prežívaní a očakávaní lásky. Radosť z narodenia lásky je večným kolobehom v čase. Radosť je ako nádej... o ktorú sa treba podeliť ako o chlieb...“

Na konci adventného času je všetkým veriacim, neveriacim a inovercom známe, že putujeme na polnočnú svätú omšu. Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca, Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU, pod vedením Mariana Barana zaspieval piesne Anonym: Prijďte, pokloním-sja a P. G. Česnokov: Svjat, svjat, svjat Hospod' Savaóth navodil atmosféru cesty očakávania nádeje, radosti a lásky a príchod na omšu P. Juraja Zruneka: Kyrie, Sanctus (Harmonia Pastoralis) v podaní Miešaného speváckeho zboru Nostro canto, FF PU, a členov Komorného sláčikového orchestra Camerata academica, ktorú dirigovala dr. Tatiana Kanišáková.

Posledná myšlienka koncertu patrila zrodeniu lásky: *„A zrodila sa láska...v nádeji, radosti a aj v našom čase!“* Putovanie k Vianociam vygradovala a zakončila Tatiana Hajzušová krásnou interpretáciou kolekty Tichá noc so všetkými stopiatimi účinkujúcimi a publikom. Program otvorila a ukončila moderátorka dr. Eva Peknušiaková, ktorá na záver poslala do publika myšlienku: *„Priateľia, využite tento krásny adventný čas v čo najhlbšom zastavení času a s radosťou očakávania Lásky.“* Nasledujúci standing ovation bol krásnou odmenou všetkým „putujúcim umelcom v čase“ a Rade pre umeleckú činnosť PU.

Foto: Roman KAZIMÍR

REKTOR ZABLAHOŽELAL UNIVERZITNÝM OSLÁVENCOM

Anna POLAČKOVÁ

Pri príležitosti životných jubileí zamestnancov Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 6. novembra uskutočnilo podujatie, na ktorom rektor univerzity Peter Kónya zablahoželal oslávencom s 50., 60., 70. a 80. výročím narodenín.

Pokračovanie v začatej tradícii, ktorá mala z dôvodu pandemickeho obdobia dlhšiu pauzu, aj tak by sa dalo nazvať priateľské stretnutie rektora s oslávencami, ktoré sa konalo v priestoroch univerzitnej jedálne. „Som rád, že sa s odstupom času stretávame pri príležitosti vašich životných jubileí. Všetci ste pôsobili a pôsobíte na našej univerzite nie krátky čas, prežili ste na nej roky, niektorí aj desaťročia, venovali ste našej univerzite nesmiernu energiu, tvorivú prácu a mnohí z vás aj kúsok svojho zdravia. To všetko pre to, aby sa naša univerzita mohla ďalej

rozvíjať a napredovať, za čo Vám úprimne veľmi pekne ďakujem,“ prihovril sa oslávencom rektor Peter Kónya, ktorý im v závere svoj príhovoru zaželel všetko najlepšie, predovšetkým pevné zdravie, veľa úspechov, radosti a spokojnosti.

Podujatia, nesúceho sa v uvoľnenej atmosfére, sa zúčastnilo bezmála 60 jubilantov, ktorí si z rúk rektora prevzali ďakovný list a pamätnú medailu. „Stretnutie s pánom rektorom si cením a som rada, že sa takéto podujatie organizuje. Je to dôvod na stretnutie a poďakovanie

sa zamestnancom za ich snaženie,“ uviedla prítomná oslávenkyňa Iveta Žarnovská z Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania PU, ktorá na univerzite pracuje od roku 1999.

Tradíciu stretávania sa s jubilantami ocenil aj Vladislav Dudinský, vedúci Katedry občianskej náuky Inštitútu politológie Filozofickej fakulty (FF). „Práca všetkých - od upratovačiek a údržbárov až po akademikov si zaslúži aj takú formu pozornosti, ako bolo dnešné stretnutie. V dnešnej uponáhlanej dobe, keď čas nemá čas a všetko konvertujeme na peniaze, ľudia neodmietajú morálne ocenenie. Skôr naopak. Veď priamym dôkazom bola účasť tých, ktorí prijali pozvanie pána rektora. Mňa osobne mrzí akurát to, že táto iniciatíva nevznikla skôr - prišiel som o niekoľko stretnutí tohto druhu,“ poznamenal s úsmevom jubilant.

„Je naozaj pekné, keď si vie najvyššie postavený človek na univerzite uctiť svojich zamestnancov a venovať im svoj osobný čas, čím dáva príklad vzájomnej úcty pre ostatných členov univerzity. Svedčí to aj o jeho kultúre. Bolo to prekvapivé a potešujúce. Veľmi sa chcem za toto milé posedenie

poďakovať,” doplnila na stretnutí vedúca Katedry hudby Inštitút hudobného a výtvarného umenia FF Janka Hudáková, ktorá na univerzite pôsobí od roku 2000. „Práca na univerzite mi dáva slobodu tvoriť či už umelecké podujatia, alebo publikácie. Dáva mi možnosť viesť a nasmerovať mladých ľudí nielen k odbornosti, ale aj ku filozofii a koncepcii vzdelávania, ale hlavne na ľudskosť a empatiu. Aj tu vidím akúsi svoju malú misiu. Otvoriť študentom cesty k bádaniu, k hĺbke poznania, ku schopnosti kriticky myslieť,” doplnila Hudáková.

„Ako zamestnankyňa univerzity vnímam toto priateľské stretnutie veľmi pozitívne, okrem osobného stretnutia s pánom rektorom je to aj príležitosť stretnutia, prípadne zoznámenia sa aj s inými zamestnancami univerzity, s ktorými sa vídame na chodbách, avšak na nejaký osobnejší kontakt nie je priestor,” uzavrela Zuzana Karnišová z Oddelenia knižničných fondov Univerzitnej knižnice PU.

Všetkým jubilantom srdečne blahoželáme!

Rector PU prof. Peter Kónya po nástupe do svojej funkcie v roku 2015 zaviedol tradíciu stretávania sa nielen so zamestnancami pri príležitosti životných jubileí, ale taktiež so zamestnancami odchádzajúcimi do dôchodku a rovnako aj so študentskými zástupcami akademických senátov.

Foto: Roman KAZIMÍR

NA UNIVERZITE ODHALILI PAMÄTNÚ TABUĽU ANTONovi VERANČIČovi

Anna POLAČKOVÁ

Arcibiskupovi Antonovi Verančičovi odhalili na budove Rektorátu Prešovskej univerzity (PU) v Prešove 14. novembra pamätnú tabuľu. Akt bol súčasťou vedeckej konferencie s názvom Pramene k dejinám reformácie a rekatolizácie v Uhorsku. Jedna z jej sekcie bola venovaná aj tomuto významnému arcibiskupovi, ktorý pred 450 rokmi zomrel v Prešove.

Myšlienka umiestnenia pamätnej tabule arcibiskupovi Antonovi Verančičovi vzišla zo spolupráce Prešovskej univerzity s univerzitou v Miškolci. „Vďaka tomuto návrhu sa zrodila idea zriadiť na univerzite panteón, kde by sme umiestňovali pamätne tabule významným osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o rozvoj vedy, umenia, kultúry, športu či verejnej služby v našom meste, a ktorým nie je z nejakých dôvodov možné umiestniť ich pamätne tabule tam, kde žili a pôsobili,“ uviedol rektor PU Peter Kónya. Zároveň doplnil, že Verančič je prvou, ale nie poslednou osobnosťou našej minulosti, ktorej pamätná tabuľa bude umiestnená na budove univerzity.

„Oceňujem spoluprácu slovenských aj maďarských historikov, ktorí na konferencii v Prešove spoločne riešia významné otázky z našej histórie a sprostredkovávajú nám informácie

o významných osobnostiach z našej minulosti, o ktorých sme možno ani nevedeli. Medzi ne možno jednoznačne zaradiť aj arcibiskupa Antona Verančiča, ktorý prispel aj k mierovému obdobiu počas našej histórie,“ vyzdvihla Ágota Hetey, generálna konzulka Maďarska v Košiciach. Jedným z diplomatických úspechov Verančiča bolo uzavretie Drinopolského mieru medzi cisárom Maximiliánom II. a sultánom Selimom II. v roku 1568. Touto zmluvou sa začalo približne 25-ročné obdobie mieru. „Ďakujem pánovi rektorovi, že ste objavili, povedané slovami evanjelia, poklad ukrytý v poli, vzácnu perlu, ktorá kdesi v hĺbinách histórie bola zahalená zabudnutím. Všimol som si v jeho životopise jeden obraz, a to, že pán kardinál sprostredkoval mier medzi Osmanskou ríšou a Uhorským kráľovstvom. Preniesol som si to aj na dnešnú dobu, ako je veľmi dôležitý

pokoj a mier. Jeho odkaz ostal trvale živý a prítomný“ povedal rektor Univerzitného pastoračného centra v Prešove a kňaz Martin Štieber, ktorý pamätnú tabuľu na mieste aj posvätil.

„Nie je náhoda, že Anton Verančič zomrel práve Prešove, okrem toho, že bol ostrihomským arcibiskupom tak zastával aj druhý najvyšší post v krajine ako miestodržiteľ. Zároveň vykonával aj úlohu krajinského sudcu, vďaka čomu prišiel aj do jedného z najkrajších a najvýznamnejších miest vtedajšieho kráľovského Uhorska, kde napokon aj počas vykonávania svojich pracovných povinností aj zomrel,“ ozrejmila Gyulai Éva z Ústavu histórie univerzity v Miškolci. Podľa jej slov v Prešove napísal aj svoj závet.

***

Anton Verancsics (Anton Verančič) bol diplomat, kráľovský miestodržiteľ, uhorský prímás, ostrihomský arcibiskup, kardinál a historik. Narodil sa v dalmátskom Šibeniku v chorvátskej šľachtickej rodine. Svoje univerzitné štúdiá absolvoval v Padove. V roku 1530 sa stal tajomníkom uhorského kráľa Jána Zápoľského, ktorého záujmy zastupoval aj na svojich diplomatických misiách u poľského kráľa Žigmunda I., bosniaského beglerbega, na anglickom a francúzskom kráľovskom dvore. Už od mladého veku zastával aj vysoké cirkevné úrady. V rokoch 1553 – 1557 bol menovaný za biskupa v Pécsi, v tomto období však pôsobil v diplomatickej misii v Osmanskej ríši. Po návrate v roku 1557 bol menovaný za jágerskeho biskupa. V roku 1569 bol vymenovaný za ostrihomského arcibiskupa a v roku 1572 sa stal kráľovským miestodržiteľom. V roku 1573 (5. júna) ho pápež Gregor XIII. vymenoval za kardinála. Zomrel 16. júna 1573 v Prešove. Pochovaný je v trnavskom dome sv. Mikuláša.

Foto: Veronika MIHALIKOVÁ

BULHARSKÝ VEL'VYSLANEC OTVORIL V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI VÝSTAVU

Anna POLAČKOVÁ

Prešovskú univerzitu (PU) v Prešove navštívil 25. septembra mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Bulharskej republiky v Slovenskej republike J. E. Vassil Petkov. V Univerzitnej knižnici PU pri príležitosti Dňa nezávislosti Bulharska oficiálne otvoril výstavu významného bulharského výtvarníka Vichroniho Popnedeleva.

Začiatok návštevy bulharského veľvyslanca sa niesol v znamení priateľského stretnutia s vedením univerzity, prorektorkou pre zahraničie doc. Máriou Kardis a prvým prorektorom prof. Petrom Adamišim. Súčasťou bulharskej delegácie bola aj riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave Vania Radeva a konzulka Gabriela Primova. Na pôde univerzity ich sprevádzala zakladateľka bulharského lektorátu PU a bývalá vedúca Katedry slavistiky FF PU prof. Júlia Dudášová. „Slovensko a Bulharsko sú mimoriadne priateľské krajiny, ktorých vzťahy siahajú ďaleko do minulosti. Som preto veľmi rád, že na Prešovskej univerzite sa od roku 1996 vyučuje bulharský jazyk a verím, že táto tradícia sa bude aj naďalej udržiavať,“ povedal na stretnutí veľvyslanec Petkov.

Prorektor Adamiš in delegáciu následne oboznámil s históriou Prešovskej univerzity, s aktuálnou štruktúrou štúdií a popísal zameranie jednotlivých fakúlt univerzity. „Návšteva pána veľvyslanca je výnimočná udalosť, pretože je deklaráciou záujmu o našu univerzitu. Spoločne sme diskutovali o existujúcich formách spolupráce, pričom sme si vzájomne vymenili podnety na ich prehĺbenie či už v oblasti výučby bulharského jazyka, kultúry, alebo vedecko-výskumnej činnosti,“ ozrejmil prorektor. Jeho slová doplnila prof. Dudášová, ktorá vyzdvihla a priblížila dlhoročnú

vzájomnú spoluprácu so Šumenskou univerzitou biskupa Konštantína Preslavského v Šumene.

Otvorenie výstavy bulharského umelca Vichroniho Popnedeleva

Bulharský veľvyslanec v rámci svojej návštevy Prešovskej univerzity zároveň spoločne s riaditeľom knižnice Ing. Petrom Haľkom otvoril v Univerzitnej knižnici výstavu obrazov známeho umelca Vichroniho Popnedeleva pod názvom *Posolstvo z Bulharska*. „Prof. Popnedelev sa doteraz predstavil na 47 samostatných výstavách v Bulharsku, Rakúsku, Poľsku, Českej republike, Slovensku, Maďarsku a pod., ako aj na vyše 70 kolektívnych výstavách na všetkých svetadieloch. Svojou tvorbou si získal medzinárodnú slávu a uznanie. Je nositeľom mnohých bulharských a medzinárodných ocenení, vrátane Zlatého pierka za prínos bulharskej kultúry. Jeho diela sú uznané za súčasť Národného kultúrneho dedičstva

Bulharska,“ uviedla vo svojom kurátorskom príhovore počas vernisáže riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave Vania Radeva. Zároveň doplnila, že obsahom terajšej výstavy sú diela inšpirované niekoľkými mestami ako Sofia, Starý Plovdiv, prímorské mesto Pomorie a najnovšie práce autora sú venované aj mestu Bratislava. „Mohlo by byť začiatkom nového školského roka vyslané prešovskej verejnosti krajšie posolstvo z Bulharska, ako je táto výstava? Je toľko Slovákov, ktorí milujú Bulharsko a jeho prírodu, veríme, že aj študenti univerzity sa potešia z jeho tvorby,“ uzavrela riaditeľka Radeva.

O hudobný program na vernisáži sa postarali študenti Katedry hudby Filozofickej fakulty PU Veronika Hajduková a Tibor Kušnír. Výstava v Univerzitnej knižnici PU trvala do 30. októbra 2023.

Foto: Roman KAZIMÍR

MEMORANDUM S RTVS V OBLASTI ROZVOJA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU

Anna POLAČKOVÁ

Spolupráca pri podpore činnosti Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v oblasti vysokoškolského vzdelávania a rozvoji kultúrneho a kreatívneho priemyslu je spoločným zámerom memoranda o spolupráci, ktoré podpísali 7. novembra zástupcovia PU a RTVS. V praxi ho budú realizovať prostredníctvom Kreatívneho centra (KC) Štúdia RTVS v Košiciach.

Prešovská univerzita sa stala prvou vysokou školou z východoslovenského regiónu, s ktorou v podobe memoranda začalo spoluprácu KC RTVS v Košiciach. „Som rád, že naša univerzita patrí k vysokým školám nadväzujúcim spoluprácu s Kreatívnym centrom RTVS, ktorá umožní študentom získať skúsenosti v oblasti kreatívneho priemyslu. Verím, že sa týmto spôsobom podarí ešte viac skvalitniť prípravu našich študentov a absolventov pre prax,“ uviedol pri podpise memoranda rektor Peter Kónya.

Cieľom centra je poskytovanie špecifických služieb, ako aj služieb na podporu dopytu po kreatívnej tvorbe, rozvoja kreatívneho talentu a netechnologických inovácií v oblasti audiovizie a nových médií a s nimi úzko súvisiacich oblastí kreatívneho priemyslu. „Memoran-

dum je nástroj, ktorý nám otvára dvere pre spoluprácu, preto aby sme mohli vytvoriť podmienky pre študentov Prešovskej univerzity, ktorí môžu prísť do kreatívneho centra získať nový pohľad a nové možnosti pre sebarealizáciu, využiť svoje kreatívne schopnosti a posunúť sa tak vo svojom profesionálnom živote,“ ozrejmil na stretnutí riaditeľ Štúdia RTVS Košice Jaroslav Kerner, ktorý zároveň novovznikajúce centrum, vzhľadom na jeho moderné technologické vybavenie, nazval „kozmicou loďou“.

Kreatívne centrum Štúdia RTVS Košice bude poskytovať rozsiahly komplex služieb zameraných na podporu rozvoja kreatívneho talentu a zručností prioritne v oblasti audiovizie pre viaceré profesijné zamerania ako sú najmä kameraman, osvetľovač, zvukový

majster, strihač, redaktor, režisér, (dabingoví) herci a pod., ale aj pre úzko súvisiace profesie z oblasti grafického dizajnu, IKT a reklamy. „Kreatívne centrum je unikátne svojím technologickým vybavením, ktoré na Slovensku nemá obdobu. Vďaka tomu umožní všetkým záujemcom audiovizuálneho priemyslu rozvíjať svoje predstavy, talent a kreativitu,“ doplnil Martin Šabľa, riaditeľ KC.

Projekt vzniku kreatívnych centier na Slovensku je zameraný na mobilizáciu kreatívneho potenciálu v regiónoch a je hrađený zo zdrojov Európskej únie. RTVS má aktuálne vybudované tri kreatívne centrá, a to v Bratislave, v Banskej Bystrici a v Košiciach.

Foto: Roman KAZIMÍR

MEMORANDUM O VZÁJOMNEJ SPOLUPRÁCI S MESTOM PREŠOV

Terézia RÁCOVÁ

Mesto Prešov uzavrelo memorandá o vzájomnej spolupráci v súvislosti so zriadením a činnosťou Rozvojovej implementačnej agentúry mesta Prešov, n. o. Spolupráca bude spočívať vo výmene informácií, propagácii, ale i personálnej podpore a odbornej činnosti zameranej na výskumné aktivity.

Mesto Prešov spoločne s Prešovskou univerzitou v Prešove, Fakultou výrobných technológií TU v Košiciach so sídlom v Prešove a Energetickým klastrom Prešovského kraja uzavrelo memorandá o vzájomnej spolupráci pri vzájomnej podpore v procese zriadenia a činnosti Rozvojovej implementačnej agentúry mesta Prešov, n. o. (RIA).

Zúčastnené strany vyjadrujú podpisom memoranda záujem, v súlade so zámermi rozvoja mesta Prešov a poslaním jednotlivých inštitúcií, o spoluprácu pri vzájomnom skvalitňovaní komunikácie, výmene

informácií a konštruktívnej spolupráci v procese príprav pre zriadenie RIA. Nemenej dôležitá je aj spoločná prezentácia a propagácia aktivít súvisiacich so zriadením a činnosťou RIA a tiež všeobecná podpora činnosti RIA. Spolupráca bude taktiež pri personálnej podpore a odbornej činnosti zameranej na energetickú efektívnosť, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, projekčnú a inžiniersku činnosť, projekty SMART CITY, analytické a výskumné aktivity a pod.

„Som rád, že na území mesta vznikne Rozvojová implementačná agentúra

mesta Prešov, n. o., ktorej cieľom je venovať sa energetickej bezpečnosti, smart agende a implementácii projektov, ktoré budú slúžiť k ďalšiemu rozvoju mesta. V rámci tejto agentúry vidím veľký priestor pre našu spoluprácu so vzdelávacími inštitúciami a energetickým klastrom, s ktorými sme uzavreli memorandum a ktorých potenciál vieme využiť za účelom dosiahnutia čo najlepších výsledkov. Táto spolupráca na rozvoji Prešova ako moderného mesta ma preto skutočne veľmi teší,“ uviedol primátor mesta Prešov František Oľha.

„Prešovská univerzita v Prešove bude veľmi rada participovať na všetkých aktivitách, ktoré prispievajú k ďalšiemu rozvoju mesta Prešov, preto túto iniciatívu vítam,“ povedal pri podpise memoranda Peter Kónya, rektor Prešovskej univerzity.

Cieľom uzavretia memorandá je prehĺbiť a rozšíriť vzájomnú súčinnosť jednotlivých strán v rozvoji mesta Prešov, osobitne v oblasti služieb na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti, výskumu, vývoja a vedecko-technických služieb a informačných služieb, tvorby a ochrany životného prostredia a ochrany zdravia obyvateľstva, vzdelávania, výchovy a rozvoja telesnej kultúry a ochrany ľudských práv a základných slobôd, rešpektujúc osobitosti poslania a postavenia všetkých strán.

Foto: archív PU

UNIVERZITA OTVORILA NOVÝ AKADEMICKÝ ROK INAUGURÁCIOU REKTORA

Anna POLAČKOVÁ

Prešovská univerzita (PU) v Prešove 19. septembra oficiálne vstúpila do nového akademického roka. Jeho slávnostné otvorenie sa nieslo v znamení inaugurácie rektora, prorektorov a novozvolených dekanov šiestich fakúlt PU. Nechýbali ani ocenenia tvorivých pracovníkov a študentov univerzity.

Otvorenie akademického roka na PU sa už tradične spája so slávnosťou, ktorá sa tento rok uskutočnila v historickej budove PKO Čierny orol za prítomnosti takmer 450 hostí z domova i zahraničia. Okrem univerzitných zamestnancov a študentov sa podujatia zúčastnili aj najvyšší akademickí funkcionári slovenských i zahraničných univerzít, vedec-ko-výskumní partneri, predstavitelia štátnej a verejnej správy, územnej samosprávy, zástupcovia cirkví, náboženských spoločností či podnikateľskej sféry.

Inaugurácia rektora, prorektorov a novozvolených dekanov

Prvá časť akademickej slávnosti bola venovaná aktu inaugurácie rektora, prorektoriek, prorektorov a šiestich novozvolených dekaniek a dekanov fakúlt PU. „*Sľubujem na svoju česť, že povinnosti rektora Prešovskej univerzity v Prešove budem vykonávať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a vynaložím všetky sily*

v prospech našej univerzity v duchu všeludských zásad morálky, humanizmu a demokracie,“ predložil svoj sľub rektor univerzity prof. Peter Kónya. V novom funkčnom období povedie univerzitu spolu s prorektormi prof. Petrom Adamišinom, prof. Janou Burgerovou, prof. Ivanou Cimermanovou, doc. Máriou Kardis a prof. Mariánom Reiffersom. V rámci fakúlt svoj post v ďalšom funkčnom období obhájili dekan

prof. Beáta Balogová na Filozofickej fakulte, dekanka prof. Jana Poráčová na Fakulte humanitných a prírodných vied, na Pedagogickej fakulte zase dekan doc. Iveta Scholtzová. Pravoslávnu bohosloveckú fakultu povedie opäť dekan doc. Štefan Pružinský a Fakultu zdravotníckych dekan odborov doc. Štefánia Andraščíková. Do čela Gréckokatolíckej teologickej fakulty sa po prvýkrát postaví dekan doc. Peter Tirpák.

Bilancovanie, problémy a nové výzvy

Rektor univerzity z cieľov z predchádzajúceho obdobia vo svojom príhovore vyzdvihol predovšetkým ukončenie veľkých rozvojových projektov, ako je komplexná rekonštrukcia troch študentských domovov PU a začatie toho štvrtého, revitalizácia vonkajších átrií, výstavba didaktického parku pred rektorátom či komplexná parková úprava v univerzitnom areáli. „V rôznych medzinárodných rankingoch vysokých škôl sa umiestňujeme na porovnateľných a lepších miestach ako pred ôsmimi rokmi, rovnako si udržujeme aj grantovú úspešnosť. Výrazne sme taktiež zvýšili počet našich vedeckých časopisov zaradených v prestížnych databázach a v internacionalizácii sme sa dostali podielom zahraničných študentov na úroveň najlepších univerzít,“ priblížil rektor Kónya. Zároveň sa dotkol aj problémov, s ktorými sa musela univerzita v poslednom funkčnom období vyrovnávať. „Problémov rozhodne nebolo málo. Tými najväčšími však boli pandémie, znižovanie dotácie zo štátneho rozpočtu a energetická kríza, samozrejme, so všetkými jej dôsledkami.“

V rámci výziev do nadchádzajúceho funkčného obdobia spomenul viacero oblastí. „V oblasti vzdelávania bude treba flexibilne reagovať na potreby spoločenskej praxe, a to najmä akreditáciou nových profesijných študijných programov. Pritom sa

nevzdáme ani ambície o rozšírenie ponuky zdravotníckeho vzdelávania v súlade s potrebami spoločnosti. V oblasti vedy musíme naďalej pokračovať v postupnom zvyšovaní kvality svojich publikačných výstupov a zlepšovaní grantovej úspešnosti, vrátane zahraničných a medzinárodných schém,“ konkretizoval rektor. Čo sa týka rozvoja univerzity, najväčšou výzvou je podľa jeho slov komplexná rekonštrukcia Budovy vysokoškolského areálu na ul. 17. novembra, ako aj rozšírenie výučbových kapacít niektorých fakúlt a rekonštrukcia posledného zo štyroch študentských domovov. „Nasledujúce mesiace určite prinesú ďalšie úlohy a výzvy, na ktoré bude musieť univerzita reagovať. Tie prvé už o mesiac po návšteve pracovnej skupiny akreditačnej agentúry a ďalšie potom, v podobe často spomínaných a medializovaných výkonnostných zmlúv s ministerstvom,“ doplnil rektor Kónya, ktorý sa v závere svojho príhovoru poďakoval všetkým zamestnancom univerzity za ich vykonanú prácu.

Zároveň im zaželel veľa pracovných a osobných úspechov a študentom úspešné a podnetné štúdium.

Udelenie Ceny rektora

Neodmysliteľnou súčasťou otvorenia akademického roka bolo aj udeľovanie Ceny rektora, ktorá bola odovzdaná 15 tvorivým zamestnancom univerzity za významný prínos v jednotlivých vedných odboroch, 7 pracovníkom za vedecký výstup zamestnancov do 40 rokov, dvom vedecko-výskumným pracovníkom za inováciu a vedecký objav, jednému za významný prínos v umení a jednému za významný prínos pre PU. Cenou rektora boli ocenení aj 13 študenti za reprezentáciu univerzity a vynikajúce výsledky v štúdiu, a tiež 3 katedrové webstránky. Atmosféru akademickej slávnosti prítomným hosťom spríjemňovalo vystúpenie vysokoškolského sláčikového orchestra PU.

Foto: Roman KAZIMÍR

ZOZNAM OCENENÝCH

Cena rektora za rok 2022 udelená za významný prínos vo vede:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

prof. Mgr. Vladislavovi Suvákovi, PhD.

prof. PhDr. Daniele Slančovej, CSc.

prof. PhDr. Petrovi Švorcovi, CSc.

prof. PhDr. Beáte Balogovej, PhD., MBA

prof. PhDr. Viere Bilasovej, CSc.

ZA GRÉCKOKATOLÍCKU TEOLOGICKÚ FAKULTU:

ICDr. Jurijovi Popovičovi, PhD., univ. doc.

ZA FAKULTU HUMANITNÝCH A PRIRODNÝCH VIED:

prof. RNDr. Mariánovi Reiffersovi, DrSc.

doc. Ruslanovi Mariychukovi, CSc.

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

doc. Ing. Sylvii Jenčovej, PhD.

Za Pedagogickú fakultu:

prof. PaedDr. Ľudmile Liptákovej, CSc.

doc. PhDr. Viere Šílonovej, PhD.

ZA PRAVOSLÁVNÚ BOHOSLOVECKÚ FAKULTU:

ThDr. Jánovi Pilikovi, PhD.

doc. dr. Krysztofovi Rejmanovi

ZA FAKULTU ŠPORTU:

Mgr. Petrovi Bakalárovi, PhD.

ZA FAKULTU ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

doc. Mgr. Elene Gurkovej, PhD., univ. prof.

Cena rektora za rok 2022 udelená za vedecký výstup zamestnancom do 40 rokov:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

doc. Mgr. Petrovi Kyslanovi, PhD.

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

doc. PhDr. Petre Vašaničovej, PhD.

ZA FAKULTU ŠPORTU:

Mgr. Marekovi Kokindovi, PhD., univ.doc.

ZA FAKULTU HUMANITNÝCH A PRIRODNÝCH VIED:

Mgr. Jane Lukáčovej, PhD.

ZA PEDAGOGICKÚ FAKULTU:

Mgr. Jane Kožárovovej, PhD.

Mgr. Ivanovi Ropovikovi, PhD.

ZA FAKULTU ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

PhDr. Márii Gábor, PhD.

Cena rektora za rok 2022 udelená za inováciu a vedecký objav:

doc. RNDr. Sergejovi Il'kovičovi, PhD.
z Fakulty humanitných a prírodných vied

PhDr. Slávke Mroskovej, PhD.
z Fakulty zdravotníckych odborov

Cena rektora za rok 2022 udelená za významný prínos pre PU:

prof. PaedDr. Jozefovi Libovi, PhD. z Pedagogickej fakulty

Cena rektora za rok 2022 udelená za významný prínos v umení:

prof. Mgr. Martine Ivanovej, PhD. z Filozofickej fakulty

Cena rektora za rok 2022 udelená za najlepšiu katedrovú webstránku:

ZA GRÉCKOKATOLÍCKU TEOLOGICKÚ FAKULTU:

doc. ThDr. Radovanovi Šoltésovi, PhD.

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

Katedre financií, účtovníctva a matematických metód (doc. Ing. Sylvia Jenčová, PhD.)

ZA PRAVOSLÁVNÚ BOHOSLOVECKÚ FAKULTU:

ThDr. Pavlovi Kochanovi, PhD.

Cena rektora za rok 2022 udelená študentom za reprezentáciu PU a mimoriadne výsledky:

FILOZOFICKÁ FAKULTA:

Mgr. Stela Richnavská
Mgr. Lenka Vargová, PhD.
PhDr. Vavrinec Žeňuch

GRÉCKOKATOLÍCKA TEOLOGICKÁ FAKULTA:

Mgr. Drahomíra Longauerová

FAKULTA HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED:

Bc. Mgr. Katarína Fogašová

FAKULTA MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

Mgr. Štefan Král'

PEDAGOGICKÁ FAKULTA:

Mgr. Patrícia Dziaková

PRAVOSLÁVNÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA:

Mgr. Milan Petrisko

FAKULTA ŠPORTU:

Mária Danielová
Bc. Timotea Jarošová

FAKULTA ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

Petra Kraváková
Kristína Kurillová
Juliána Sára Molčanová

PÄŤ SVETADIELOV NA KONFERENCII FMEO

Róbert ŠTEFKO, Eva BENKOVÁ

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove (FMEO PU), ktorá má status Excelentné výskumné pracovisko (EVP), zrealizovala mimoriadne úspešnú už 8. medzinárodnú vedeckú konferenciu. Vyše 150 vedcov z 23 krajín z 5 svetadielov sa zúčastnilo uvedenej medzinárodnej vedeckej konferencie FMEO v dňoch 28. – 29. septembra 2023 v kongresovom centre v Novom Smokovci. Názov konferencie bol **Economics, Management & Business 2023: Contemporary Issues, Insights and New Challenges**.

Úroveň vedeckej činnosti fakulty má veľký vplyv nielen na kvalitu vysokoškolského štúdia a na akreditáciu, ale svojimi výstupmi, okrem iného, aj na úroveň realizovaných vedeckých konferencií a ďalších vedeckých podujatí.

Na základe vyhodnotenia vysokej úrovne vedeckej činnosti Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove získala už opakovane status „Excelentné výskumné pracovisko“ (EVP). Aj pre rok 2023 prisúdilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR opäť tento status EVP fakulte na základe exaktného posúdenia (konkrétne na základe regresného modelu) jej výsledkov vo vedecko-výskumnej činnosti. Z celkového počtu hodnotených 76 spoločenskovedných fakúlt, resp. súčastí verejných univerzít z celej SR (všetky ekonomické fakulty, právnické fakulty, filozofické fakulty, pedagogické fakulty, fakulty športu, atď.) sa FMEO PU umiestnila v rámci SR medzi tromi najlepšími.

Na základe tohto vynikajúceho hodnotenia jej vedeckej činnosti získala v roku 2023 fakulta do rozpočtu Prešovskej univerzity časť dotácie vo výške cca 1/3 mil. eur. Za posledné 2 roky spolu takto FMEO na základe toho, že je Excelentným výskumným pracoviskom zabezpečila ďalšiu časť dotácie do rozpočtu PU takmer cca 3/4 milióna Eur.

Jedným z výsledkov vedeckej činnosti fakulty je aj organizovanie medzinárodných vedeckých konferencií tohto typu pravidelne, každý druhý rok, v spolupráci s viacerými najmä zahraničnými univerzitami (s prestávkou v období pandémie Covid-19). Popri nich sú na fakulte, prirodzene, realizované aj iné vedecké konferencie, semináre a ďalšie podujatia, často spojené s výskumnými grantmi z externých grantových agentúr, ktoré nemajú pravidelný charakter. Tak ako všetky doposiaľ realizované konferencie tohto typu za posledných 17 rokov, prebiehala konferencia v anglickom jazyku.

Aj tento 8. ročník konferencie sa stretol s veľmi priaznivou odozvou v medzinárodnej vedeckej komunite najmä zahraničných univerzít, ale aj domácich univerzít a slovenských zástupcov z praxe, z ktorých mnohí sú reálnymi a potenciálnymi zamestnávateľmi absolventov FMEO.

Cieľom konferencie bola prezentácia najnovších výsledkov výskumu v oblasti ekonómie, manažmentu, obchodu, financií, podnikania, marketingu a ďalších súvisiacich oblastí, v neposlednom rade aj turizmu, hotelierstva a kúpeľníctva, a to v kontexte výziev, príležitostí a hrozieb, ktoré súvisia s aktuálnymi dynamickými globálnymi zmenami. V príspevkoch dominovala téma zvládania aktuálnych globálnych a lokálnych problémov a kríz, využívania inovatívnych vedeckých metód a intelektuálneho kapitálu v dynamickom trhovom prostredí. Aktívna účasť vedcov z rôznych krajín a svetadielov umožnila zároveň diskutovať o úlohe kultúrneho kontextu a medzikultúrneho

a medzinárodného porovnávania výsledkov výskumov.

Konferenciu začali ako keynote speakers profesori zo Spojených štátov amerických, Juhoafrickej republiky, Talianska, Izraela a Slovenska. Následne v odborných sekciách konferencia pokračovala množstvom ďalších prezentujúcich akademikov z 23 krajín z uvedených 5 svetadielov. Multikultúrne a medzinárodné zastúpenie účastníkov konferencie, ako aj interdisciplinárny pohľad na riešenie problematík vyvolali zaujímavé diskusie. Najintenzívnejšie odozvy v diskusiách vzbudili najmä profesori z Číny, Nemecka, Grécka, Spojených štátov amerických, Indie, Austrálie, Izraela, Indonézie, Srí Lanky, Talianska, Rakúska, Ukrajiny, či Slovinska. Do analýzy problémov strednej

Európy prispeli najmä zástupcovia vysokých škôl z krajín V4.

Mnohí zo zúčastnených profesorov sú už našimi „stálicami“ a zúčastňujú sa každej z týchto konferencií realizovaných našou fakultou každé 2 roky.

Zborník príspevkov účastníkov konferencie bude indexovaný v najprestížnejšej celosvetovej vedeckej databáze Web of Science, niektoré vybrané príspevky budú publikované vo vedeckých časopisoch registrovaných vo WoS. Tohtoročná konferencia ponúkla 10 tematických oblastí, do ktorých mali možnosť účastníci konferencie zamerať svoje príspevky, konkrétne išlo o oblasti ako ekonómia a ekonomika, finančný manažment, obchod a marketing, regionálny

rozvoj, cestovný ruch, hotelierstvo a kúpeľníctvo, environmentálny manažment, aplikovaná informatika v manažmente a podnikaní, ekonometria a kvantitatívne metódy, právne, etické, kultúrne, psychologické a ďalšie aspekty v ekonomike a manažmente.

V priebehu a na záver konferencie viacerí účastníci zo zahraničných univerzít vyslovili pozitívne hodnotenie podujatia a zaslali poďakovania a pochvalné stanoviská. Po ukončení tejto najnovšej konferencie sa od mnohých účastníkov často vyskytovali otázky, kedy fakulta uskutoční ďalšiu konferenciu tohto typu, aby sa na ňu mohli registrovať.

Foto: Martin ROVNÁK

OSLAVY 30. VÝROČIA VZNIKU SR

Anna POLAČKOVÁ

Pri príležitosti tretej dekády slovenskej štátnosti zorganizoval Inštitút politológie (IPOL) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom 30 rokov Slovenskej republiky. Podujatie sa za účasti domácich a zahraničných odborníkov uskutočnilo v rámci Prešovských politologických dní.

Slovenská hymna slávnostne otvorila 11. októbra plenárne zasadnutie podujatia, ktorým sa Prešovská univerzita pripojila k inštitúciám oslavujúcim výročie vzniku Slovenskej republiky. „Vstup samostatného Slovenska do rodiny slobodných a rovných národov bol sprevádzaný nielen radosťou z dosiahnutia zvrchovanosti, ale aj obavami, do akej miery sme pripravení zvládnuť výzvy vo všetkých oblastiach spoločenského života, vrátane ukotvenia na medzinárodnej scéne. Napriek stále pokračujúcim sporom o naplnení vízií to bol pozitívny krok a Slovenská

republika už tridsať rokov píše svoj úspešný príbeh,“ uviedol vo svojom úvodnom prihovore Vladislav Dudinský z Inštitútu politológie FF PU.

Jedným z hlavných referujúcich bol bývalý minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš, ktorého diplomatické pôsobenie bolo bezprostredne prepojené nielen s procesmi konštituovania samostatnej SR, ale aj s jej ukotvením v medzinárodnom prostredí. „Tridsiate výročie samostatnosti Slovenskej republiky je určite udalosť, ktorú je nevyhnutné si pripomínať. Som veľmi rád, že sa Prešovská univerzita

pustila do zorganizovania takéhoto podujatia, o to viac sa teším, že je to za účasti študentov - budúcnosti našej krajiny. Sú to mladí ľudia, ktorí nezažili mnohé dilemy, výzvy a otázky, na ktoré sme my museli hľadať odpovede, a ktoré formovali náš vzťah k Slovenskej republike. O to viac považujem túto konferenciu za prínosnú,“ vyzdvihol Kubiš, ktorý predniesol referát na tému Diplomacia a medzinárodné vzťahy od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. „Ako študent občianskej náuky považujem podujatie za veľmi obohacujúce. Počas celého dňa som sa zúčastnil rôznych prednášok a dozvedel som sa veľa zaujímavosti o Slovensku,“ povedal Filip Murčinko, študent tretieho ročníka Katedry občianskej náuky IPOL FF PU.

Po plenárnom zasadnutí, ktorého sa zúčastnili okrem študentov a odborníkov aj zástupcovia vedenia univerzity, Filozofickej fakulty, mesta Prešov či Prešovského samosprávneho kraja, nasledovalo rokovanie v sekciách. Odborníci z rôznych

univerzít a vedeckých pracovísk z domova i zahraničia diskutovali o štyroch tematických kruhoch : 30 rokov SR, zahraničná politika SR, cezhraničná spolupráca SR a Slovenská republika v kontexte vývoja Európskej únie. V rámci referátov odznali zaujímavosti napríklad z oblasti

histórie, ekonomiky, filozofie, médií, religiozity, politického systému či medzinárodného práva.

Slávnostnú atmosféru otvorenia konferencie, ktoré sa uskutočnilo v Univerzitnej knižnici PU, umocnilo aj vystúpenie vysokoškolského ko-

morného orchestra Camerata Academica z Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia FF PU pod umeleckým vedením Renáty Kočišovej.

Foto: Veronika MIHALIKOVÁ

POLITOLÓGOVIA NA MEDZINÁRODNEJ KONFERENCII V POĽSKU

Emília MARIANČIKOVÁ

Zástupcovia Inštitútu politológie (IPOL) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa v septembri zúčastnili medzinárodnej vedeckej konferencie v Poľsku, ktorá sa zaoberala globálnou polykrízou a jej vplyvom na cezhraničné vzťahy.

Pohraničné územia, ktoré sa nachádzajú na priesečníku minimálne dvoch národných území, politických systémov, spoločností a kultúr, boli zasiahnuté mnohými vplyvmi narúšajúcimi ich stabilitu a pocit bezpečia. Tzv. migračná kríza, Brexit, pandémia COVID-19, poľsko-bieloruská humanitárna kríza na hraniciach a vojna na Ukrajine ovplyvnili funkciu hraníc a zmenili pohľad na ich samotné vnímanie. Politické authority, ale aj vedecko-výskumní pracovníci tak stoja pred novými výzvami a snažia sa pochopiť dynamicky sa meniacu spoločenskú realitu a aktuálne verejné diskurzy. O tom, aké krátkodobé a dlhodobé dôsledky vyplývajú z týchto zmien a ako zvládnuť rôznorodé a multikaузálne krízy sa diskutovalo v priebehu 10 - 13. septembra 2023 na univerzitách v poľských mestách Opole a Wrocław, kde sa uskutočnila konferencia Borderlands facing a polycrisis in the 21st century. Resilience and future perspectives of

cross-border relations. Konferencia sa začala plenárnym zasadnutím v historickej prednáškovej sále Vroclavskej univerzity, následne sa presunula na dva dni do Opole, kde sa konalo dvadsať tematických panelov. Ukončená bola prehliadkami niekoľkých významných miest v Poľsku.

Vzhľadom na to, že sa IPOL vo svojej výskumnej činnosti dlhodobo orientuje na výskum hraníc a cezhraničnej spolupráce, na konferencii aktívne participovali aj siedmi zástupcovia IPOL FF PU, a to doc. Martin Lačný, dr. Anna Polačková, dr. Matúš Žac, dr. Gabriel Székely, dr. Michal Cirner, doc. Nataliya Maradyk a Mgr. Emília Mariančíková. Prezentovali témy ako cezhraničná spolupráca medzi regionálnymi a lokálnymi aktérmi prihraničných oblastí Slovenska a Ukrajiny, migračné trendy a výzvy v Európskej únii, naratív hraníc v jazyku pravicových extrémistov na Slovensku, a tiež pomoc

Prešovskej univerzity poskytnutá odídencom z Ukrajiny. Predstavená bola aj metodológia výskumu pohraničných regiónov Slovenska a Ukrajiny a pohraničných komunít. Konferenčné príspevky boli parciálnymi výstupmi výskumu slovensko-ukrajinských hraníc v rámci projektu APVV-21-0057 Slovensko-Ukrajinská cezhraničná spolupráca počas a po pandémii COVID-19: faktory a perspektívy, dopad na politiky.

Pre všetkých účastníkov a široké spektrum zúčastnených partnerov predstavovala táto konferencia príležitosť nielen prehĺbiť si vedomosti v oblasti border studies, no tiež sa kultúrne obohatiť. Na tejto medzinárodnej konferencii sa stretli účastníci z celého sveta, čo bolo príležitosťou na nadviazanie novej spolupráce v akademickej a vedecko-výskumnej oblasti.

Foto: archív autorky

UČITEĽ(KA) PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

Martina RÍMSKA

V mesiaci október Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) v zastúpení predsedníčky dr. Moniky Miňovej realizoval odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom Učiteľ(ka) predprimárneho vzdelávania. Cieľom odbornej konferencie bolo reflektovať premeny učiteľského povolania v kontexte faktorov jeho vývoja.

Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) v zastúpení predsedníčky dr. Moniky Miňovej z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty PU realizoval v dňoch 5. – 6. októbra 2023 odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou pri príležitosti 30. výročia vzniku tejto organizácie na Slovensku a Svetového dňa učiteľov. Odborná konferencia sa realizovala pod záštitou a odbornou garanciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a mestskej časti Bratislava – Staré mesto v zastúpení Mateja Vagača, starostu mestskej časti. Miestom konania konferencie sa stal Zichyho palác v centre mesta Bratislava.

Téma tohtoročnej odbornej konferencie znela Učiteľ(ka) predprimárneho vzdelávania s podtextom Trendy, premeny a výzvy učiteľského povolania. Cieľom odbornej konferencie bolo reflektovať premeny učiteľského povolania v kontexte faktorov jeho vývoja, súčasných výziev a aktuálnych trendov, identifikovať a analyzovať jedinečnosť i multidimenzionalnosť predprimárnej edukácie a vytvoriť priestor pre odbornú diskusiu v oblasti predškolskej edukácie na Slo-

vensku a v zahraničí. Diskusné príspevky vychádzali zo zamerania: príprava učiteľského povolania, profesijný rozvoj učiteľa, hodnotenie (sa) učiteľa, učiteľ – odborník.

Účastníkov privítala a celú konferenciu moderovala predsedníčka združenia SV OMEP, dr. Monika Miňová. V jej slávnostnom príhovore bola cítiť radosť zo stretnutia odborníkov-priateľov po dlhom čase a naplnenia svedomito organizovaného podujatia na vysokej odbornej úrovni. V úvodných príspevkoch sa prítomnému publiku predstavili: zástupca MŠVVŠ SR; Dana Kleinert, zástupkyňa starostu mestskej časti Bratislava – Staré mesto a Zita Baďuríková, prvá predsedníčka SV OMEP. O celosvetovom pôsobení SV OMEP v súčas-

nosti rozprávala Jarka Kreškóciová. Predstavila nám zaujímavosti a dôležité podnety, ktoré je potrebné priniesť aj na slovenské pôsobenie. V jednotlivých diskusných blokoch odznali vzácne myšlienky smerujúce k dieťaťu a jeho postaveniu v materskej škole vo vzťahu k učiteľovi – facilitátorovi.

Odborná garantka konferencie, dr. Viera Hajdúková z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, uviedla sekciu hlavných príspevkov pod názvom Rola učiteliek a učiteľov materských škôl pri osobnom rozvoji detí predškolského veku. Autorka sa zamerala na legislatívu materských škôl. Podľa prof. Mirona Zelinu, aby učiteľ naplnil svoje poslanie, musí si veriť a mať zmysel aj pre učiteľské povo-

lanie. Skutočný učiteľ je podľa neho úžasná integrovaná osobnosť, ktorá oplýva ľudskou múdrosťou, seba-vzdelávaním a schopnosťou ovládať svoje správanie. Dr. Ilona Uváčková zo Štátnej školskej inšpekcie upozornila na prvé senzory kvality materskej školy – prvý vstup do budovy MŠ, atmosféru medzi pani učiteľkami a deťmi. Podobne ako ostatní rečníci aj ona si kladla otázku: „Kto je učiteľ?“ Osobnosť, nositeľ myšlienok, reforiem vzdelania, pocitov, objavovania sveta? Prof. Ivan Pavlov z NIVAM-u predstavil kľúčové faktory atraktivity učiteľského povolania – zlepšenie pregraduálnej prípravy učiteľov, pomoc začínajúcim učiteľom v zložitých podmienkach, zlepšenie pracovných podmienok a podpora profesijného rozvoja. V závere prvého bloku boli odovzdané ďakovné listy zástupcom inštitúcií, ktoré aktívne spolupracujú na pôde výchovy a vzdelávania detí, žiakov a mládeže. Po obedňajšej prestávke boli oceňovaní odborníci z oblasti predprimárneho vzdelávania. Príjemným spretrením teoretických úvah bol krst knihy doc. Valentíny Trubíniovej s názvom Hra – determinant rozvoja osobnosti dieťaťa.

V druhom bloku hlavných príspevkov si publikum vypočulo

úvahy prof. Dušana Kostruba z Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského. V práci učiteľa už podľa neho nie je postačujúce opierať sa o každodennosť, vyžaduje si to odborné odpovede na to, čo učiteľ robí. Teória sa zrovnoprávnila s praxou. V závere druhého bloku sa predstavila doc. Zora Syslová z Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity. Ponúkla historický pohľad na diagnostiku detí materských škôl a uviedla základný cieľ a metódy diagnostiky, ktoré sú súčasťou plánovania pozitívnej budúcnosti dieťaťa v MŠ. Autorka poukázala na dva pohľady diagnostiky dieťaťa. Prvé hľadisko vychádza z národnej školskej inšpekcie a nazýva ho formálne diagnostikovanie pre potreby pedagogickej dokumentácie. Druhé hľadisko vychádza z portfólia dieťaťa, ktoré má podstatne väčšiu výpovednú hodnotu. V závere príspevku uviedla výzvy k diagnostike pre učiteľov a materské školy.

V treťom bloku prednášok vystúpila dr. Soňa Kikušová, riaditeľka súkromnej materskej školy, ako aj dr. Magdaléna Špotáková z Výskumného ústavu detskej prevencie a patopsychológie. Dobrým zvykom býva pokračovať v začatej diskusii v neformálnych rozhovo-

roch spoločenského večera. Inak tomu nebolo ani teraz. Práve tu nastal čas na posilňovanie pracovných partnerstiev, vízií spoločného napredovania a vylepšovania súčasnej situácie. Vzácnym obohatením teoretických prednášok boli aj praktické workshopy vedené odborníkmi pre prácu s deťmi a učiteľmi materských škôl. Workshopy boli realizované v druhý deň konferencie na rôznych miestach podľa obsahového zamerania. Účastníci odchádzali z workshopov plní entuziazmu, nových podnetov a praktických rád pre svoju prácu.

Veľké uznanie za zrealizovanie konferencie patrí najmä jej organizátorke, pani dr. Monike Miňovej, predsedníčke SV OMEP. Odviedla skvelú prácu a pokračuje v nej nielen na akademickej pôde našej univerzity, ale aj mimo nej. Predstavuje model entuziazmu, neutíchajúcich nápadov skvalitnenia pregraduálnej prípravy študentov na učiteľské povolanie. Výborne zosúladiť prepojenie teoretických informácií s praktickými aktivitami (počas workshopov). Aj týmto spôsobom sa mohlo naplniť pranie prof. Kostruba o zrovnoprávnení teórie s praxou...

Foto: Andrej GREUŠ

DIAGNOSTIKA V ŠPORTE 2023

Terézia KOVALIK SLANČOVÁ

Veľmi úspešná medzinárodná konferencia Diagnostika v športe 2023 mala v dňoch 5. – 6. septembra 2023 na Fakulte športu (FŠ) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove viac ako 90 účastníkov a pozvaných prednášajúcich z viacerých krajín Európy.

Tematicky bola konferencia zameraná na prezentáciu výsledkov výskumu v oblasti pohybovej aktivity a rozdelená do troch sekcií. Prvá sekcia niesla názov Súťažný šport v kontexte spoločenských zmien, vystúpili v nej pozvaní prednášajúci: prof. Damir Knjaz z Fakulty kineziológie na Univerzite v Záhrebe s prednáškou: Moderné technológie zamerané na identifikáciu a monitoring talentovaných športovcov, prof. František Záhalka z Laboratória športovej motoriky na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Karlovej v Prahe s prednáškou Symetrie a asymetrie v športe: od morfológie a postavy k pohybu a na záver doc. Tomáš Malý z Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Karlovej v Prahe, ktorý zároveň pôsobí ako kondičný tréner prvého tímu mužov futbalového klubu AC Sparta Praha a je profesionálnym lektorom Českej futbalovej asociácie prezentoval na tému: Ako môžeme pomôcť elitným športovcom? Používanie aplikovaných vied o športe s cieľom zvýšiť výkonnosť a optimalizovať zaťaženie.

Po krátkej prestávke pokračovala konferencia druhou sekciou s názvom: Súčasný stav a perspektívy telesnej a športovej výchovy. S pozvanými prednáškami vystúpili

doc. Tamás Csányi z Maďarskej univerzity vied o športe v Budapešti, ktorý účastníkov informoval o Každodennej telesnej výchove v Maďarsku – 10-ročné skúsenosti a prof. Damir Sekulić z Katedry kineziológie na Univerzite v Splitě s témou Implementácia pohybovej gramotnosti do telesnej výchovy na základných školách – prekážky a možnosti.

Pohybová aktivita a zdravie bola nosná téma tretej sekcie konferencie, v ktorej s pozvanými prednáškami vystúpila doc. Mari Leppänen z Výskumného centra športovej medicíny UKK Inštitútu v Tampere. Docentka prezentovala tému: Prevencia s pohybovou aktivitou súvisiacich úrazov – kde sme a kam sa potrebujeme dostať a doc. Boštjan Šimunič z Vedcko-výskumného centra v Kopri na záver konferencie informoval účastníkov Prečo tenziomyografia prispieva k výskumu zdravia?

Súčasťou konferencie boli aj dva workshopy. Jeden zameraný na prevenciu s pohybovou aktivitou súvisiacich úrazov u adoles-

centov a druhý zameraný na prácu s prístrojom Humac Norm. Cieľom prvého workshopu bolo upriamiť pozornosť všetkých, ktorí môžu potenciálne pomôcť s prevenciou úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou a diskutovať o možnostiach prevencie na základe dát, ktoré boli získané pomocou projektu PARIPRE, koordinovaného FŠ PU. Cieľom druhého workshopu bolo v priestoroch Diagnostického centra FŠ PU predstaviť možnosti využitia zariadenia Humac Norm a metodiky izokinetickej dynamometrie v diagnostickej a rehabilitačnej praxi. Viedli ho výskumníci s viac ako 10-ročnými skúsenosťami v jej aplikácii, predovšetkým s dôrazom na diagnostiku vo vrcholovom športe a posttraumatickej rehabilitácii.

Konferencia Diagnostika v športe 2023 spolu so sprievodným programom bola zorganizovaná aj s pomocou a podporou: ProScience Tech s.r.o., Kamenárstvo ISPA, TAMPEX Prešov, spol. s r.o., Klub športu o.z.

Foto archív FŠ

VIRTUÁLNA REALITA V PEDIATRICKOM PROSTREDÍ

Dagmar MAGUROVÁ, Ľubomíra LIZÁKOVÁ

V dňoch 9. – 10.10.2023 sa na Katedre ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove uskutočnilo 5. nadnárodné stretnutie riešiteľov medzinárodného projektu Virtuálna realita v pediatrickom prostredí – projekt VRNURSE4KIDS, Preparing students Nursing for future healthcare: Virtual reality in pediatric settings, ktorý je spoločným projektom Belgicka, Nemecka, Portugalska a Slovenska.

Začiatok riešenia projektu je od 11. januára 2021 s plánovanou dobou riešenia do 1. februára 2024. Z dôvodu odstúpenia jedného partnera, ktorý mal na starosti technické zabezpečenie, je projekt predĺžený do septembra 2024. Dr. Ľubomíra Lizáková je koordinátorkou projektu za FZO PU, spolu s dvomi ďalšími pedagógmi, ktorí sú spolu-riešiteľmi v projekte. Na projekte participujú aj študentky študijného odboru ošetrovateľstva, konkrétne študentky 3. ročníka Štelmachová Veronika, Homzová Kristína a Vojteková Tímea. Cieľom projektu je zvýšiť povedomie, vedomosti a kompetencie smerom k virtuálnej realite medzi študentmi a pedagógmi odboru Ošetrovateľstvo. Zabezpečiť akceptáciu a využívanie

virtuálnej reality (VR) v klinickej praxi a integráciu digitálnych kompetencií do vzdelávania sestier. Projekt je prioritne zameraný na tlmenie procedurálnej bolesti u detského pacienta. Je však dôležité si uvedomiť, aby sa používanie VR v pediatrickom prostredí realizovalo pod dohľadom odborníkov a s ohľadom na potreby každého dieťaťa. Vždy by sa malo zvážiť, či je použitie VR vhodné pre konkrétnu situáciu a vekovú kategóriu detí. Virtuálny svet je pre deti fascinujúci a motivujúci, čo môže podporiť ich záujem o učenie a zlepšiť ich emočné a sociálne schopnosti. Pozornosť sa upriamuje aj na pedagógov ošetrovateľstva a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, aby sa u nich zvýšilo povedomie

a pozornosť o VR, a rovnako na zlepšenie kvality vzdelávania sestier zaradením kurzu VR (eLearning) do učebných osnov a integráciou digitálnych kompetencií do vzdelávania študentov. Počas dvojdnovej návštevy boli okrem spoločnej práce riešiteľov projektu realizované aj dve návštevy, a to v simulačnom laboratóriu virtuálnej reality Katedry medicínsko-technických odborov FZO PU v Prešove a na Klinike pediatrie Fakultnej nemocnice s poliklinikou J.A. Reimana v Prešove, kde bude realizovaná pilotná fáza využitia VR u detského pacienta na oddelení väčších detí.

Foto: archív autoriek

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA NA INŠTITÚTE UKRAJINISTIKY

Veronika DADAJOVÁ

V dňoch 18. – 20.10.2023 sa na Inštitúte ukrajinistiky (IU) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konala medzinárodná vedecká konferencia Slovensko-ukrajinské vzťahy v oblasti jazyka, literatúry a kultúry na Slovensku a v stredoeurópskom priestore pri príležitosti 70-tého výročia prešovskej ukrajinistiky.

Podujatie sa konalo pod záštitou dekanu FF PU prof. Beáty Balogovej a mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Ukrajiny na Slovensku Myroslava Kastrana. Celé podujatie bolo finančne podporené MŠaVV SR prostredníctvom projektu KEGA 002PU-4/2023 – Slovensko-ukrajinská medzikultúrna komunikácia a jej skvalitňovanie prostredníctvom odborného a umeleckého prekladu.

Konferenciu otvorila riaditeľka inštitútu doc. Jarmila Kredátusová plenárnym zasadnutím, ktorého súčasťou bol aj kultúrny program – prednes súčasnej ukrajinskej poézie s vojnovou tematikou študentkami IU pod vedením lektorky doc. Halyny Kuz, ktorý svojou autenticitou dojal k slzám nejedného prítomného. Nasledovali hudobné vystúpenia rodinného tria Svitkových a zaslúžilej umelkyne Ukrajiny doc. Ľubov Gunder z Katedry hudby IHVU FF PU (klavír) s kolegyňou Olhou Fabrykou-Prockou z Ivano-Frankovska (spev).

Na konferenciu sa prihlásilo 41 účastníkov z rôznych kútov Ukrajiny, Slovenska, ale aj z Česka, Poľska, Nemecka, Chorvátska či Maďarska. V rokovacej fáze konferencie zaznelo množstvo podnetných príspevkov

na témy ako napr. anglizácia ukrajinčiny, ukrajinsko-slovenské lexikálne paralely, vplyv vojny na lexiku ukrajinčiny či komparácia ukrajinskej a slovenskej frazeológie (sekcia jazykovedy); čítanie ako vnímanie sveta cieľového jazyka, význam psycholingvistikých výskumov pri príprave budúcich prekladateľov, preklad pedagogickej dokumentácie pre národnostné školy, preklady súčasnej ukrajinskej vojrovej poézie; súčasná ukrajinská próza na Slovensku, židovské etnikum v ukrajinskej literatúre Slovenska či obrazy ukrajinskej kultúry v ukrajinskej esejistike; slovensko-ukrajinské vzťahy na pôde Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, kult ohňa v obradoch Rusínov-Ukrajincov, heraldika ako činiteľ národnej identity či hudobný aspekt kultúry Rusínov, Ukrajincov a Slovákov.

Na báze odborných diskusií na uvedené témy vznikla perspektíva budúceho rozvoja vzťahov IU s inými pedagogicko-vedeckými pracoviskami. Dohodli sme sa na spolupráci s Ľvovskou národnou polytechnickou univerzitou, ktorú na konferencii zastupovalo 5 pracovníkov Katedry ukrajinského jazyka. Účastníci boli tiež z našich partnerských univerzít: Ľvovská národná univerzita I. Franka, Národná

pedagogická univerzita M. Drahomanova v Kyjeve, Univerzita Palackého v Olomouci.

V posledný deň podujatia sme nadviazané profesionálno-priateľské vzťahy mohli utužiť na spoločnej exkurzii do Vysokých Tatier so zastávkou v Spišskej Sobotě. Hoci nám počasie neprialo a účastníci si z výletu zrejme neodniesli najpôsobivejší estetický zážitok aký vie tatranská príroda poskytnúť, vďaka sprievodnému výkladu historika dr. Juraja Kredátusa a prekladateľkám – bakalárkam Eline a Marii, ktoré tlmočili jeho prejav do ukrajinčiny, si aspoň rozšírili svoje vedomosti o východnom Slovensku.

Celá konferencia prebehla bez komplikácií v priateľskom slovensko-ukrajinskom duchu a organizátorky sa tešili mimoriadne pozitívnej spätnej väzbe účastníkov. Svoje kladné dojmy z konferencie, ale aj z našej univerzity a z pobytu na východnom Slovensku vyjadrila na svojom blogu aj známa ukrajinská jazykovedkyňa, politička a občianska aktivistka profesorka Iryna Farion z Ľvovskej polytechnickej národnej univerzity, ktorá nazvala Ľvovskú ukrajinistiku vnučkou tej našej prešovskej.

Foto: František FRANKO

CZEŠĆ, PREŠOV! 8. ROČNÍK POLSKÝCH DNÍ

Anna POLAČKOVÁ

Mesiace október je na Filozofickej fakulte (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, ako aj v meste Prešov, už tradične spojený s Poľskými dňami. Tohtoročný program, bohatý na koncerty, filmy, výstavy, prednášky a tvorivé dielne, oficiálne otvoril koncert v PKO Čierny orol, ktorý sa uskutočnil 18. októbra. Niektoré pilotné podujatia sa však konali v týždni od 9. do 13. októbra.

Ôsmy ročník Poľských dní, rovnako ako po minulé roky, organizoval Inštitút stredoeurópskych štúdií FF PU v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave a mestom Prešov. Cieľom podujatia je šíriť a prehĺbovať povedomie o Poľsku, jeho jazyku, kultúre, umení, histórii, spoločnosti či politike. „Za zrodom myšlienky tohto podujatia stojí Inštitút stredoeurópskych štúdií, kde možno študovať poľský jazyk a kultúru v rámci programu stredoeurópske štúdiá. Výučba poľského jazyka má v Prešove dlhoročnú tradíciu. Lektorát poľského jazyka bol v Prešove otvorený v akademickom roku 1969/1970, pričom ide o druhý najstarší lektorát uvedeného jazy-

ka na Slovensku,“ ozrejmila Marta Vojteková, riaditeľka Inštitútu stredoeurópskych štúdií FF PU.

Stálou súčasťou programu Poľských dní boli akcie realizované na pôde Filozofickej fakulty, ktoré sa konali pod záštitou dekanky fakulty prof. Beáty Balogovej. Výučbu študentov v oblasti literárnej vedy, translatológie, resp. umenovedy obohatili prednášky doc. Jána Gavuru s názvom *Wisława Szymborska ako globálna poetka*, doc. Vladislava Grešlika *Jerzy Nowosielski a jeho okná do večnosti*, ako aj prednáška *Republika mnohých národov*, ktorú viedol dr. Piotr Drobniak, zástupca riaditeľky Poľského inštitútu v Bratislave.

Túto pestrú ponuku následne doplnil prekladateľský workshop doc. Mareka Mitku *V Herakletovej rieke alebo čo je za prekladom?*, výtvarno-literárny workshop dr. Silvie Kaščákovej s názvom *Smetný kôš na básne. Tvorba W. Szymborskej ako inšpirácia v dielni kreatívneho písania* a takisto aj autorská prezentácia cestopisnej knihy Andrzeja Stasiuka *Cestou do Babadagu*.

„V študovni univerzitnej knižnice bolo aj stretnutie s dr. Agnieszkou Tambor, ktorá záujemcom priblížila projekt *Polska Półka Filmowa*, v rámci ktorého sa v ten istý deň uskutočnilo premietanie filmu poľského režiséra Marcina Wronu *Démon. Dramaturgiu tohtoročných Poľských dní spestrila aj ponuka filmového festivalu Pocity 2023 a medzinárodného filmového festivalu Febiofest a podobne aj výstavy z výtvarných diel Jerzyho Nowosielského a Rafała Pacześniaka*,“ priblížil doc. Marek Mitka z Inštitútu stredoeurópskych štúdií FF PU. Ako doplnil, o hudobný vklad na Poľských dňoch sa tento rok postarali napr. klaviristi Anton Kónya a Eduard Lenner.

Foto: UK PU

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA AD FONTES LITURGICOS V PREŠOVE

Miroslav DARGAJ, Marcel MOJZEŠ

Každoročné medzinárodné vedecké konferencie *Ad fontes liturgicos* vznikli z iniciatívy Liturgického inštitútu Pápežskej univerzity svätého Jána Pavla II. v Krakove v roku 2010. Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) Prečovskej univerzity (PU) v Prešove je od počiatku jedným zo štyroch stabilných partnerov. Konferencie sa uskutočňujú v Krakove (PL), v L'vove (UA), v Prešove a v Nyíregyháze (HU). Tohto roku sa po prvý raz táto konferencia okrem GTF PU uskutočnila aj na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove a prehlbila tak spoluprácu aj medzi našimi dvoma fakultami.

Medzinárodná vedecká konferencia *Ad fontes liturgicos* (K liturgickým prameňom), ktorá sa uskutočnila v dňoch 24. – 25. októbra 2023 na PU v Prešove, uzavrela svoj XIV. ročník. Liturgický život ako prameň terapie skrze pokánie bol nosnou témou celej konferencie, ktorá priniesla širokú škálu vedeckých príspevkov odkrývajúcich rôzne aspekty spojené s liturgickým životom ako prameňom terapie skrze pokánie v živote Cirkvi. Táto konferencia, ktorá sa uskutočnila pod záštitou GTF PU, sa tento rok po prvý raz realizovala aj v spolupráci s PBF PU. Prvý deň konferencie sa uskutočnil na akademickej pôde GTF PU a druhý deň na akademickej pôde PBF PU. Zahraničnými partnermi konferencie bol Liturgický inštitút

Pápežskej univerzity sv. Jána Pavla II. v Krakove, Ukrajinská katolícka univerzita v L'vove a Gréckokatolícky inštitút sv. Atanáza v Níredháze. Tohtoročnú konferenciu finančne podporilo Dikastérium pre východné cirkvi v Ríme. Aktívne sa na nej zúčastnili hostia zo Slovenska, Česka, Poľska, Ukrajiny, Maďarska a Rumunska.

Vedeckým prínosom konferencie bolo okrem iného predstavenie viacerých rukopisných euchologionov (trebníkov) byzantskej tradície, ktoré obsahujú kajúce obrady v širšej forme ako v súčasnosti. Nejde však len o šírku, ale hlavne hĺbku postoja pokánia, ktorý má sprevádzať celý kresťanský život, keďže je založený na prvej verejnej

výzve Ježiša Krista: „Priblížilo sa Božie kráľovstvo, kajajte sa a verte evanjeliu.“ Cenným obohatením konferencie boli aj prednášky rímskokatolíckych liturgistov, mapujúcich prax pokánia v západnom prostredí. Vedecká diskusia v závere jednotlivých častí konferencie často pokračovala aj počas prestávky, čo svedčí o veľkom záujme o túto problematiku a jej aktuálnosť. Budúci XV. ročník konferencie *Ad fontes liturgicos* sa uskutoční v Maďarsku, na Gréckokatolíckom inštitúte sv. Atanáza v Níredháze, čo znamená už teraz veľkú radosť a očakávanie ďalšieho spoločného stretnutia.

Foto: Drahomíra LONGAUEROVÁ

KONFERENCIA NA PBF S VÝNIMOČNÝM HOSTOM

Václav JEŽEK

V dňoch 17. - 18. októbra tohto roku sa na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) uskutočnila dvojdná medzinárodná konferencia s názvom **Budúcnosť vyššieho teologického vzdelávania**. Zmyslom konferencie bolo poukázať na možnosti rozvoja teologického vzdelávania na terciárnej úrovni.

Cieľom konferencie bolo poskytnúť priestor rôznym kresťanským cirkvám a teologickým smerom, aby tak vznikla konštruktívna a objektívna atmosféra, v ktorej by sa vykryštalizovali možnosti budúceho teologického rozvoja. To sa aj podarilo dosiahnuť, pretože konferencie sa zúčastnili hostia z rôznych cirkevných a teologických smerov.

Je paradoxné, že v dobách totalitného režimu sa bohoslovecké fakulty „povinne“ stretávali a organizovali spoločné aktivity, zatiaľ čo v dnešnej dobe a možnostiach, ktoré so sebou prináša, sa toto deje iba sporadicky. Je to na škodu, pretože novodobé výzvy a spoločenské problémy si vyžadujú komplexnú spoluprácu a jasnú stratégiu v oblasti teologického vzdelávania. Konferencia tak poskytla priestor pre diskusiu o takejto spolupráci a možnostiach rozvoja teologických štúdií. Konferencia ukázala, že sa nedá adoptovať mentalitu, kde ma problémy ostatných nezaujímajú, pretože my sme na tom teraz dobre. Čím ďalej sa spravidla ukazuje, že problémy jednej fakulty či školy sa skôr či neskôr objavajú aj inde.

Konferencia taktiež poukázala na špecifiká teologického vzdelávania na rôznych pracoviskách a na špecifiká v slovenskom prostredí. Napríklad na Univerzite Karlovej v Prahe sú tri teologické fakulty s minimálnym počtom študentov, pričom neexistujú tlaky tak ako na Slovensku, klásť dôraz na počty študentov pre zachovávanie teologických študijných programov. Príspevky taktiež ukázali na závažný problém, že spoločnosť často nechápe význam teológie, ako napríklad jej schopnosť podporovať kritické myslenie, analytické schopnosti, jazykovú vybavenosť a podobne, čo súviselo s jej tradičnou charakteristikou ako kráľovnou vedy. Napríklad emigrácia byzantských teológov do západnej Európy po páde Konštantínopolu prispela k rozvoju umenia a renesancie ako takej. Taktiež sa ale ukázalo, že teológia stráca svoj zmysel aj preto, že samotní teológovia už strácajú schopnosť teologizovať a často obmedzujú teologickú tvorbu na obecné humanistické prúdy a tým sa sami relativizujú.

Konferencia bola korunovaná hosťom z Izraelskej univerzity Ben

Gurion v Beer Sheva, Dr. Igorom Odintzovom, ktorý je odborníkom na staroveké jazyky a ktorý nám pripomenul svojou hlbokou vzdelanosťou, ako málo kvalitná je u nás výučba starovekých jazykov ako hebrejčina, akkadčina, sumerčina a aramejčina. Osobné stretnutie s rektorom univerzity PU, pánom Dr. h. c. prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD. s izraelským hosťom ukázalo na nové možnosti spolupráce s Izraelskou univerzitou a na možnosti stratégie rozvinutia malých špecializovaných programov, ktoré iné univerzity nepoznajú. Tým by sa tiež zatriktívili študijné programy pre študentov na našej univerzite.

Foto: archív autora

JESENNÝ DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL V RÉŽII ŠTUDENTIEK „PREDŠKOLÁČOK“

Lenka DUJAVOVÁ, Kristína SPIŠÁKOVÁ

Už siedmy rok sa na Pedagogickej fakulte (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, v rámci sprievodných aktivít ku Dňu materských škôl na Slovensku, organizoval Jesenný deň materských škôl dňa 25. 10. 2023. Tento deň sa realizuje pre deti z fakultných materských škôl a je odporúčaný pre všetky materské školy na Slovensku v Sprievodcovi školským rokom, ktoré vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Opäť po roku sme mali možnosť zažiť nádherný sviatok plný zábavy, smiechu a kreatívnych chvíľ. Sviatok materských škôl sa na Pedagogickej fakulte oslavuje už siedmy rok, no nebolo to tak stále. Covid-19 predchádzajúce roky neumožnil organizovať toto podujatie na našej univerzitnej pôde. Avšak minulý rok sme mali tú česť, ako prváčky predškolskej pedagogiky, byť súčasťou tohto nádherného dňa, ktorý nás zaviedol do sveta

rozprávok. Rolu pomocníčok sme si neskutočne užili a prvýkrát sa stretli s deťmi z materských škôl aj na našej fakulte.

Tento rok nás ale čakala výzva usporiadať Deň materských škôl v plnom rozsahu. Pre deti v materských školách je jesenný čas zvlášť špeciálny, a preto sme sa rozhodli venovať tomuto obdobiu osobitú pozornosť a zorganizovali túto vzácnu akciu v jesennej tematike.

Jesenný deň materských škôl je podujatie, ktoré sa zrealizovalo z úcty k povolaniu učiteľa/ky a lásky k deťom dňa 25. 10. 2023 na pôde PF. Prihlásených bolo dvanásť materských škôl, a to Bernoláková, Budovateľská, Čapajevova, Fraňa Kráľa, Mirka Nešpora, MŠ profesorky Márie Podhájeckej, A. Prídavka, Solivarská, Svinia, Volgogradská, Zemplínska a SMŠ Včielka. Celkovo 86 detí a 20 pani učiteliek. Deň materských škôl bol organizovaný pod

vedením dr. Moniky Miňovej z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie. Našimi pomocníkmi boli prváčky zo študijného programu predškolskej a elementárnej pedagogiky, ktoré odvodili výbornú prácu. Cieľom tohto slávnostného dňa bolo vytvoriť pre deti prostredie, v ktorom sa budú cítiť príjemne a vytvoriť atmosféru, v ktorej zažijú mnoho zábavy i poučenia. Preto sme si pre deti pripravili rozličné kreatívne aktivity, ktoré sa niesli v jesennej tematike.

Začiatok dňa otvorila dr. Monika Miňová ako zatúlaná včielka, a spolu s prodekanom fakulty doc. Rusňákom privítali všetky deti aj pani učiteľky na pôde. Všetky deti si spolu s pani učiteľkami zaspievali hymnu Dňa materských škôl na Slovensku. Po veľkolepom otvorení našej udalosti dr. Miňová, prezlečená v kostýme včely, prizvala všetky svoje jesenné pomocníčky Tvorilky. Predstavovali sme sa v rôznych kostýmoch, väčšina z nás bola prezlečená za jesenné víly Jesienky, ale objavili sa medzi nami aj lesné zvieratká. Niektoré pri predstavení zvolili básničku,

iné pesničku, tanček alebo krátku dramatizáciu. A náš jesenný deň plný zážitkov a aktivít sa mohol začať. Počas celého dopoludnia nás sprevádzali Mickey Mouse & Minnie ako maskoti.

Deti z materských škôl spolu s pani učiteľkami boli rozdelené do piatich skupín. Každá skupina začínala vo svojej triede a postupne sa po 15 minútach posúvali do ďalšej, kde sme pre deti mali pripravené zaujímavé aktivity z rôznych vzdelávacích oblastí. Postupne sa všetky materské školy vystriedali v každej triede. Deti zrealizovaním jednotlivých aktivít v miestnostiach získavali pečiatky na svoj vlastný diplom, ktorý bol na konci poslednej aktivity kompletný a pripravený na odovzdanie pre každé dieťa, ktoré sa Jesenného dňa materských škôl zúčastnilo.

Na chodbe nám počas celého podujatia hrala veselá hudba pre detských poslucháčov. Deti aj pani učiteľky sa mohli občerstviť v našej čajovni plnej zdravých dobrôt v podobe jabĺk, hrušiek a hrozna priamo zo záhrady. Pre deti a pani

učiteľky boli v čajovni pripravené taktiež sladké domáce koláče a šálka osviežujúceho nápoja. Priestory chodby zdobili nástenky dotvorené prírodným materiálom, vetvičkami stromov, jesennými dekoráciami, šarkanom a farbami, ktoré k jesennému farebnému obdobiu patria. Výzdobou sme chceli priniesť aspoň kúsok vône a atmosféry lesa, z ktorého pochádzajú víly a zvieratká, keďže túto tradíciu sme nemohli pre nepriaznivé počasie realizovať vonku. V strede chodby (v sekcii E) bol umiestnený pocitový stôl s krátkou aktivitou pre deti, pri ktorej mali možnosť vytvoriť z prírodnín ako sú gaštany, šišky, šípky, orechy a listy jesenného smajlíka podľa svojich pocitov a emócií z daného dňa. Táto aktivita bola zároveň aj pre nás krátkou spätnou väzbou. Na záver radostného dopoludnia sme si zatancovali tanček, ktorý sme už všetky víly Tvorilky vedeli a deti sa ho naučili v priebehu aktivity, ktorú každá materská škola absolvovala. Odmenou pre nás aj deti bol neutíchajúci smiech a potlesk.

Prežitie tejto tradície pred rokom nám dodalo dostatok skúseností a inšpirácie, a preto plánovanie aktivity v tomto roku pre nás nebolo úplne neznáme a stresujúce. Tento deň nám priniesol nesmierne krásny zážitok, ale hlavne to, že sme dokázali deťom vyčariť úsmev na perách a radosť v srdci. Sme radi/y, že sme to dokázali! Tešíme sa, že sme mohli pokračovať v takejto milej tradícii a dúfame, že aj naše pomocníčky, tohtoročné prváčky študijného programu predškolskej a elementárnej pedagogiky, sme dostatočne inšpirovali, aby boli odhodlané pokračovať v našich šlapajach, aby sa aj o ďalší rok mohla uskutočniť oslava Dňa materských škôl na Slovensku, prirodzene, spojená aj s utužením kolektívu študentiek predškolskej pedagogiky.

Foto: Jozefína HREBIKOVÁ

IMATRIKULÁCIA ŠTUDENTOV A DEŇ PEDAGOGICKEJ FAKULTY

Patrícia JAROŠOVÁ

Dňa 8. novembra 2023 sa na Pedagogickej fakulte (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove uskutočnil Deň Pedagogickej fakulty, ktorý bol – ako po iné roky – spojený aj s imatrikuláciou študentov 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia. Tento rok sa neniesol v žiadnej špeciálnej téme, avšak bol obohatený o prítomnosť tútorov, ktorých mohli naši prváci spoznať.

Ako už býva na Pedagogickej fakulte dobrým zvykom, imatrikulácia prvákov býva spojená s Dňom Pedagogickej fakulty. Inak tomu nebolo ani tento rok. Niečo však predsa len bolo iné. Tento rok sa Deň Pedagogickej fakulty po prvýkrát týkal výlučne študentov 1. ročníka bakalárskeho štúdia, ako aj ich študijných poradcov z radov pedagógov fakulty. Už pred začiatkom imatrikulačného aktu, ktorého začiatok bol naplánovaný o 8:00 hod. v E203, si mohol každý prvák prevziať fakultné tričko so svojou konfekčnou veľkosťou.

Imatrikulačný akt, ktorý sa na PF nesie v menej formálnom duchu, sa začal privítaním prvákov zo strany vedenia fakulty (tak pani dekan, ako aj prodekan fakulty boli zaodetí do žltého fakultného trička), pričom mali študenti prvého ročníka možnosť spoznať aj vedúcich katedier a centier fakulty, ktorí boli na imatrikulácii prvákov rovnako prítomní. Prevzatím imatrikulačných listov boli prváci aj oficiálnym spôsobom „prijatí“ na akademickú pôdu fakulty. Študentská rada Pedagogickej fakulty v spolupráci s Vedeckou skupinou študentov si pripravila uvítací program, v ktorom nechýbal ani tradično-netradičný študentský sľub a nezabudnuteľné „desatoro“ študenta PF. Tak ako minulý rok,

aj v tomto roku sa uskutočnila tzv. „malá“ imatrikulácia študentiek 1. ročníka magisterského štúdia v odbore predškolská pedagogika. Imatrikulácia bola rovnako zavŕšená odovzdaním imatrikulačných listov.

Po ukončení oficiálnejšej imatrikulačnej časti sa priestory PF zmenili. Stali sa priestorom, v ktorom sa zriadilo štúdio pre reláciu fakultného Inkognita, ako aj štúdiom Nákupných maniačok. Ak mali študenti záujem dozvedieť sa viac odpovedí na svoje otázky ohľadom štúdia na PF, ako aj o možnosti vycestovať niekam počas štúdia v rámci programu Erasmus, k dispozícii bolo aj interaktívne informačné štúdio, kde bola prítomná tak pani študijná referentka s pani prodekanou, ako aj staršie študentky fakulty, podkuté skúsenosťami z rôznych študijných mobilit a stáží.

Štúdio Inkognita odhalilo nielen záľuby našich pedagógov a študentov, ale prekvapením boli aj tajní hostia. Štúdio Nákupných maniačok ponúklo prvákovi možnosť obliecť a nalíčiť ich starších spolužiakov, ale aj pedagógov. Následne tieto outfity hodnotila špeciálna porota zostavená z pedagógov našej fakulty. O pokojnú a príjemnú atmosféru sa postarala aj čajovňa, kde bol pripravený teplý čaj s občerstvením.

Atmosféru dotvárali rozprávky, ktoré boli premietané na pozadí. Program však neprebíhal len na fakulte. Prváci mohli objaviť aj krásy mesta Prešov. V meste navštívili mestskú galériu Caraffka, knižnicu Slniečko, Vodárenskú vežu, Ekocentrum a aj neodmysliteľnú súčasť Prešova – Kalváriu. Na každom vonkajšom stanovišti ich čakali zaujímavé aktivity. Program sme spoločne ukončili o 15:00 hod. zaujímavou a hodnotnou tombolou, kde na prvákov čakali skutočne atraktívne vecné ceny.

Súbežne s Dňom Pedagogickej fakulty prebiehal pod záštitou Vedeckej skupiny študentov aj medzinárodný workshop s názvom Neformálnym vzdelávaním ku zvyšovaniu kompetencií budúcich učiteľov. Na tomto workshope sa zúčastnili aj študentky z Poľskej republiky, konkrétne z Akademii Nauk Stosowanych v Nowom Saczu.

Čo dodať na záver? Asi to, že atmosféra počas celého dňa bola skutočne príjemne tvorivá. Veríme, že sme našim novým kolegom, prvákovi Pedagogickej fakulty, ukázali, že naša fakulta je naozaj miestom, kde to žije a kde sa začína budúcnosť...

Foto: Patrik ELIAŠ

INTELEKTOVO NADANÉ DETI PREDNÁŠALI VYSOKOŠKOLÁKOM

Luboš LUKÁČ

Dňa 8. novembra 2023 sa v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku pod záštitou Katedry špeciálnej pedagogiky (KŠP) Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a Iniciatívy Rozumieme nadaným uskutočnila zaujímavá nesúťažná prehliadka ročníkových prác intelektovo nadaných žiakov prešovských základných škôl.

Nadanie sprevádza dieťa od narodenia a je jeho súčasťou počas celého života, a to v rôznych podobách v škole, vo voľnom čase, neskôr v zamestnaní. Samotná problematika nadania je niekoľko rokov súčasťou pedagogiky, psychológie či iných vedných odborov. Špeciálna pedagogika sa zaoberá teóriou a praxou edukácie intelektovo nadaných, teda žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Študenti špeciálnej pedagogiky na PF PU sa venujú problematike edukácie intelektovo nadaných žiakov, zaoberajú sa ich charakteristikou, typológiou a rozmerom tvorivého myslenia v rámci vybraných študijných predmetov. Spoznávanie špecifik vzdelávania intelektovo nadaných žiakov a ich záujmov je pre študentov užitočnou skúsenosťou, ktorá ponúka v bezprostrednom kontakte s nimi možnosť spoznáva-

nia spôsobu ich myslenia, typických charakteristík a prejavov, netradičných záujmov a rozličných foriem prezentácií týchto záujmov.

Nesúťažnú prehliadku prezentácií ročníkových prác intelektovo nadaných žiakov prešovských základných škôl otvorila dr. Jana Kožárová, vedúca Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU a účastníkov privítali aj dekanka fakulty doc. Iveta Scholtzová a riaditeľka Centra poradenstva a prevencie v Sabinove, Mgr. Ľubica Richmanová Fabišíková. Celým programom zúčastnených študentov a pedagógov sprevádzal dr. Ľuboš Lukáč, externý spolupracovník KŠP. Odborného seminára intelektovo nadaných žiakov sa zúčastnili aj riaditelia prešovských škôl, v ktorých prebieha výučba nadaných žiakov – dr. Slávka Dudinská (ZŠ, Bajkalská 29, Prešov), Mgr. Ľubomír

Bodnár (ZŠ, Šmeralova 25, Prešov), dr. Zuzana Perželová (SZŠ DSA, Mukačevská 1, Prešov) a Mgr. Luciu Pribullovú (SZŠ, Veselá škola, Volgogradská 3, Prešov) zastupovala učiteľka školy – Mgr. Simona Lacková.

Do nesúťažnej prehliadky prezentácií ročníkových prác sa zapojili intelektovo nadaní žiaci z primárneho stupňa prešovských základných škôl, ktorých netradičné prezentácie boli vyjadrením ich špecifického záujmu o vybranú problematiku v dominantnej záujmovej oblasti, pričom do zvolenej témy prenikli s neobyčajnou hĺbkou. Základnú školu Šmeralova reprezentovali intelektovo nadaní žiaci s nasledujúcimi témami svojich zaujímavých ročníkových prác: Lujza Fečíková (Môj kráľ Arnie – škrečok zlatý sýrsky), Šimon Pindeš (Môj psík), Karla Nachajová (Bylinky) a Peter Čičvara (Zázračná Mendeleejevova tabuľka), Základnú školu Bajkalská zastupovala Olívia Nagyová (Vesmír a riziká vesmírneho odpadu). Súkromnú základnú školu DSA reprezentovali Darko Tarbaj (Neil Armstrong), Petra Rusnáková (Minerály) a Jasmina Ruščanská (Výtvarné techniky). Súkromnú základnú školu – Veselá škola na Volgogradskej ulici zas reprezentovali nadaní žiaci: Juraj Baláž a Hana Balážová (Komiks – Choď za svojím snom!!!), Adam Goč (Kosatka dravá), Adam Gonda (Pyramída) a Karin Dopiráková (Film).

Odborný seminár bol vzácnou príležitosťou na spoznávanie intelektovo nadaných žiakov, ich špecifických záujmov a zaujímavých prezentácií, no v neposlednom rade bol tiež inšpiráciou pre špeciálnopedagogickú prax našich vysokoškolákov.

Foto: Veronika MIHALIKOVÁ

VĎAKA ORGANIZÁCII EDUCTECH TECHNICI VZDELÁVAJÚ KVALITNEJŠIE

Jozef PAVELKA

Kvalita technického vzdelávania je veľmi závislá na permanentnej modernizácii didaktického prostredia. K modernizácii odborných učební oddelenia techniky Katedry fyziky, matematiky a techniky (KFMT) Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v rokoch 2021 a 2023 výrazne napomohla nezisková organizácia EDUCTECH.

Štúdium študijného programu (ŠP) učiteľstvo techniky v kombinácii patrí do skupiny ŠP, ktorých kvalita je priamo úmerne závislá aj od dostatočného, kvalitného a aktuálneho materiálo-technického zabezpečenia (MTZ) odborných učební a laboratórií. Proces modernizácie na oddelení techniky v období rokov 2015 – 2020 sa členom oddelenia pod vedením prof. Pavelku darilo realizovať prostredníctvom dvoch grantových projektov KEGA a získania celkovej finančnej dotácie vo výške 31 919,68 eur. Výsledkom projektov bola reor-

ganizácia 2 odborných učební katedry, v ktorých je od roku 2017 etablované plne funkčné Centrum edukácie a popularizácie techniky (CEPT).

Cieľom zriadenia CEPT bolo vytvorenie takých priestorových a najmä materiálnych podmienok pre vzdelávanie a popularizáciu techniky, ktoré v netradičnom didaktickom prostredí umožnia žiakom ZŠ, SOŠ, študentom VŠ i učiteľom techniky v rámci bežného i celoživotného vzdelávania poznávať svet a princípy techniky

prostredníctvom bezprostrednej manipulácie s technikou a zážitkovým učením sa. Doterajšia činnosť CEPT bola zameraná na realizáciu nasledujúcich aktivít: vzdelávanie študentov ŠP učiteľstvo techniky v kombinácii (Bc. a Mgr. stupeň štúdia), výučbová, exkurzná a popularizačná činnosť pre žiakov základných a stredných škôl, vzdelávacie aktivity pre učiteľov učebného predmetu technika, pôsobiacich v ZŠ a v rámci aktivít celoživotného vzdelávania a realizácie rozširujúceho štúdia techniky, realizácia metodických dní pre učiteľov

techniky z vybraných okresov, periodické aktivity v rámci Týždňa vedy a techniky a Dňa otvorených dverí na PU, exkurzná činnosť pre uchádzačov o získanie 1. a 2. atestácie učiteľstva techniky, výučbová činnosť študentov učiteľstva techniky v rámci konania povinných pedagogických praxí, popularizácia techniky a metodická podpora učiteľom techniky prostredníctvom web stránky CEPT a exkurzná a popularizačná činnosť pre žiakov ZŠ a učiteľov techniky v rámci každoročného konania Krajských kôl technickej olympiády. Podrobnejšie informácie o doterajšej činnosti a o vzdelávacích a popularizačných aktivitách tohto jedinečného pracoviska sú dostupné z internetovej stránky CEPT.

Postupné zmeny v štátnej školskej legislatíve, zmeny vyplývajúce z požiadaviek stanovených vzdelávacím štandardom učebného predmetu technika v základných školách a reformný, t. j. nový Štátny vzdelávací program pre ZŠ platný od šk. r. 2023/2024, vyžadujú skorú reakciu a pokračovanie v ďalšej modernizácii didaktického prostredia oddelenia techniky. Keďže finančné zdroje FHPV PU na rozvoj MTZ nášho pracoviska nejestvujú, naše snaženie sme orientovali na získavanie finančných prostriedkov z iných zdrojov. Vysoko pozitívne hodnotíme našu už viac ako 10 ročnú spoluprácu s EDUCTECH n. o. z Vranova nad Topľou. Eductech, n. o. je nezisková organizácia, ktorá sa od svojho vzniku v r. 2011 zameriava na vzdelávanie, výchovu a tvorbu hodnôt a najmä na podporu inovatívneho a technického vzdelávania. Eductech, n. o. si uvedomuje potrebu kvalitného vzdelávania a vzťah vzdelania ku kvalite života jednotlivca i celej spoločnosti. V súčasnosti sa však pre neľahkú spoločenskú situáciu mnohokrát táto skutočnosť dostáva do pozadia. Eductech n. o. sa preto rozhodla podporovať rozvoj vzdelávania, predovšetkým

sa zameriava na technické vzdelávanie, na podporu technicky zameraných vzdelávacích programov a na podporu talentovaných detí aj v iných oblastiach. Spája techniku, vzdelávanie a inovácie. Eductech, n. o. prispieva k pozdvihnutiu rozvoja vzdelania, podpory technického vzdelávania detí a mládeže, verejnoprospešných projektov v školstve, ako aj vedeckých projektov. Eductech n. o., je činná najmä v nasledujúcich oblastiach: tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt, vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry, výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby, tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva a služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

K hlavným činnostiam v oblasti vzdelávania patria: vytváranie projektov na podporu inovatívnych možností vzdelávania, projekty na podporu materiálového alebo technického zabezpečenia učebného procesu, spracovanie každoročných výziev na podporu projektov z oblasti školstva a vzdelávania, organizovanie a spoluorganizovanie súťaží s okresnou, krajskou a celoslovenskou pôsobnosťou, ktoré sú určené hlavne žiakom základných škôl.

Kolektív pedagógov oddelenia techniky potešila informácia, že pani dr. Silvii Manduláckovej bolo dňa 23. júna 2023 v bratislavskej Redute udelené ocenenie Absolútna Slovenka roka 2023 za prvenstvo v prestížnej ankete v kategórii Podpora mladých talentov a za zvýšenie kvality technického vzdelávania v základných školách na Slovensku. K získaniu tohto ocenenia pani riaditeľke Eductech n. o. srdečne blahoželáme a želáme veľa zdravia a ďalších úspechov. Pridávame zároveň naše poďakovanie pani riaditeľke aj Eductech n. o. za podporu, prijatie a schválenie

dvoch rozvojových projektov, ktoré riešitelia projektov v zložení prof. J. Pavelka, dr. J. Šoltés a dr. J. Litecká vypracovali a zabezpečili ich komplexnú realizáciu. Prvý projekt s názvom Modernizácia didaktického prostredia odbornej učebne technológií ručného spracovania technických materiálov – 1. etapa bol realizovaný počas roka 2021. Projekt umožnil uskutočniť 1. etapu modernizácie didaktického prostredia špecializovanej učebne č. 510 prostredníctvom darovaných finančných prostriedkov vo výške 2 033,99 eur. Druhý projekt s rovnakým názvom (2. etapa) umožnil v priebehu roka 2023 uskutočniť 2. etapu modernizácie didaktického prostredia špecializovanej učebne č. 510 prostredníctvom darovaných finančných prostriedkov vo výške 2 000 eur.

Vďaka uvedenej podpore a vysokej miere aktivity riešiteľov projektu je v súčasnosti vytvorené didaktické prostredie špecializovanej učebne z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska na takej úrovni, aká patrí pracovisku, ktoré vzdeláva učiteľov pre 21. storočie. Potrebne je v uvedenej súvislosti poďakovať sa aj pánovi Ing. M. Ganajovi, vedúcemu CVT FHPV PU. Ing. Ganaj v rámci možností CVT FHPV PU napomohol učebňu č. 510 vybaviť prostriedkami IKT a internetovým pripojením, ktoré umožňujú pedagógom v rámci výučby sprístupniť študentom aktuálne informácie z oblasti technológií spracovania technických materiálov. Veríme, že nové prostredie ocenia nielen študenti techniky, ale aj žiaci zo ZŠ, ktorí sa v mesiaci február 2024 v našich učebných priestoroch opätovne zúčastnia ďalšieho ročníka Krajského kola technickej olympiády.

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Eductech n. o.

Foto: archív autora

UDRŽATEĽNOSŤ – ZNÁMA/NEZNÁMA

Jana CHOVANCOVÁ, Emília HUTTMANOVÁ

Vo svete, ktorý čelí naliehavým environmentálnym výzvam Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove zorganizovala kreatívny workshop Udržateľnosť – známa/neznáma. Workshop sa uskutočnil dňa 20.10.2023 v Centre energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, ktoré bolo zriadené na FMEO s podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v rámci projektu Zelených univerzít.

Dané podujatie vytvorilo inšpiratívnu platformu, ktorá umožnila študentom skúmať vybrané aspekty udržateľnosti a cirkularity. Workshop otvorila doc. Emília Huttmanová moderovaným diskusným panelom na tému Sme (ne)udržateľní?. Best practice Kde hľadať a nájsť stopy udržateľnosti prezentoval dr. Martin Rovňák. Jedným z kľúčových bodov bola hands-on aktivita Energetická efektívnosť kreatívne, ktorú viedla dr. Jana Chovancová, v rámci ktorej študenti konštruovali modely solárnych a veterných energetických systémov. Táto kreatívna činnosť nielenže priblížila princíp fungovania obnoviteľných zdrojov energie, ale tiež umožnila vytvoriť intenzívnejšie prepojenie medzi

teóriou a reálnym využitím. Študenti sa zapojili aj do online prieskumu, ktorý zisťoval ich postoje k udržateľnosti a ich očakávania týkajúce sa začlenenia tejto témy do študijných programov. Cieľom dotazníka bolo pochopiť ich pohľad na význam udržateľnosti a úlohu, ktorú by mala zohrávať na ich akademickej a neskôr aj na profesijnej ceste. Odpovede, ktoré boli rôznorodé a podnetné na zamyslenie, ukázali hĺbku záujmu o udržateľnosť medzi študentmi a nám poskytli cenné informácie pre procesy kurikulárneho designu.

Cyklus workshopov bude, aj ako súčasť riešenia projektov KEGA 010PU-4/2023, KEGA 024PU-

4/2023 a VEGA 1/0508/21 a COST Action CA 21103 Implementation of Circular Economy in the Built Environment (CircularB), pokračovať prednáškami odborníkov z podnikateľskej praxe a verejnej sféry, ale aj prezentovaním podnikateľských modelov a prístupov s prvkami udržateľnosti a cirkularity. Veríme, že sa nám aj s využitím participatívnych techník podarilo vzbudiť záujem a motivovať študentov k tvorivým úvahám na tému udržateľného spôsobu života a vzbudiť ich záujem aj o ďalšie pripravované podujatia.

Foto: Martin ROVNÁK

PREDNÁŠKA O SINGAPURE NA FMEO

Anna ŠENKOVÁ, Stela KOLESÁROVÁ

Na pôde Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa dňa 25. októbra 2023 v aule M120 uskutočnila ďalšia odborná prednáška na tému Podnikanie prostredníctvom kultúrnej výmeny a kreatívneho podnikania: športový a kulinársky cestovný ruch, na ktorej prednášali Lyndon Yeo zo Singapuru a Ing. arch. Peter Švorc z Prešova.

Dôležitou súčasťou predmetu manažment hotelových služieb v rámci bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo je získavanie nielen teoretických vedomostí, ale aj ich aplikácia v praxi. Študenti tak prostredníctvom rôznych prednášok, ktoré sú realizované na pôde FMEO získavajú dôležité informácie od prednášajúcich, ktorí pochádzajú z rôznych kútov sveta a disponujú významnými vedomosťami, o ktoré sa radi podelia. Organizovanie odborných prednášok patrí aj medzi aktivity projektu KEGA č. 005PU-4/2022 Inovácia študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore ekonómia a manažment, aktuálne riešenom na Katedre turizmu a hotelového manažmentu FMEO.

Cieľom prednášky bolo priblíženie športového a kulinárskeho cestovného ruchu v Singapure. V úvode

prednášky, ktorá sa niesla v priateľskej a otvorenej atmosfére, pán Lyndon Yeo predstavil seba a svoju krajinu, v ktorej žije a pracuje. Lyndon Yeo je sociálny podnikateľ, mediálny konzultant a nadšenec cyklistiky, ktorý, ako prezentoval, je inšpirovaný tými okolo seba, ktorí majú vášeň pre životy iných. Ing. arch. Peter Švorc, vďaka ktorého iniciatíve sa táto prednáška mohla uskutočniť, navštevuje Singapur už dlhšiu dobu. Okrem toho, že je známym architektom, podnikateľom, je aj vášnivým cestovateľom. Singapur má oficiálny názov Singapurská republika a má rozlohu približne 68-krát menšiu ako Slovenská republika, s približne rovnakým počtom obyvateľov. Krajina sa považuje za veľkého hráča vo svetovom obchode. Vďaka strategickej polohe je jeho prístav jedným z najrušnejších a najvyťaženejších prístavov na svete. Letisko je považované za dopravný uzol, ktoré je známe

ako zábavná extravagancia, ktorú navrhol Moshe Safdie, renomovaný architekt. Bohatstvo krajiny plynie aj z ťažby ropy, ale najväčšie príjmy pre štátny rozpočet Singapuru pochádzajú z finančných služieb pre celý región. Okrem toho, že Singapur patrí medzi najčistejšie a najbezpečnejšie krajiny sveta, sa vyznačuje aj vynikajúcou gastronómiou. Je to jedno z mála miest sveta, kde si turisti vedia dať na jednej ulici vynikajúce čínske, indické aj malajské delikatesy tej najvyššej kvality. Medzi najznámejšie ovocie patrí durian, ktoré je v niektorých častiach mesta zakázané. Tento druh ovocia sa označuje ako najsmradľavejšie ovocie sveta. Veľkou zaujímavosťou krajiny je aj to, že ak si chcú domáci kúpiť auto, tak musia prejsť zložitým procesom. Náklady na obstaranie auta v Singapure patria medzi najvyššie na svete. Povolenie vlastníť auto v krajine stojí približne 100 000 eur a počet povolení je obmedzený (počet povolení určuje vláda krajiny). Keď už záujemca o auto získa povolenie, musí si zabezpečiť nové auto, ktoré bude používať najviac 10 rokov, potom je jeho povinnosťou auto dať zošrotovať. V rámci diskusie Lyndon Yeo odpovedal aj na otázky študentom, ktorí ako odmenu dostali jeho knihu s názvom Healthy Kids. Happy Kids. Táto kniha je nádhernou zbierkou krátkych článkov a citátov, do ktorých horlivo prispeli rodičia, odborníci, lekári, poradcovia a pedagógovia. Študenti prezentáciu privítali a ocenili informácie o Singapure.

Foto: Kristína ŠAMBRONSKÁ

ÚSPECH ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA NA PRESTÍŽNYCH SÚŤAŽIACH

Terézia FERTAĽOVÁ

Poslaním Katedry ošetrovateľstva na Fakulte zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove je profesionálne a kvalitne pripraviť absolventov pre výkon ošetrovateľského povolania. Vo vzdelávaní sa zameriavame na všestranný rozvoj osobnosti mladého človeka s dôrazom na profesionalitu, vysokú odbornosť, ľudskosť a identifikáciu s morálnymi a etickými princípmi. O kvalite vzdelávania svedčí aj skutočnosť, že naši študenti sa umiestňujú na prvých priečkach celoštátnych odborných súťaží, zameraných na preverenie teoretickej a praktickej prípravy na povolanie. Aktuálne ide o medzinárodnú súťaž Medgames 2023 a Florence roka.

Študentky druhého a tretieho ročníka študijného programu ošetrovateľstvo sa v dňoch 13. a 14. októbra 2023 zúčastnili medzinárodnej súťaže Medgames 2023, ktorú organizovala, už po ôsmykrát, Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine a Univerzitná nemocnica v Martine. Cieľom súťaže je zvýšiť praktické zručnosti budúcich sestier a lekárov so zameraním na praktické zručnosti a kritické myslenie. Edukatívno-kompetitívny projekt ponúka okúsiť dva nezaobmedziteľné dni plné zážitkov a nových poznatkov. Počas prvého dňa sa prihlásení študenti zúčastňujú

zaujímavých workshopov a po ich ukončení štartuje súťaž realizovaná v dvoch blokoch. Študenti ošetrovateľstva súťažia v dvojčlenných tímoch. Študentky druhého ročníka študijného programu ošetrovateľstvo Celia Sofia Antalová a Anastázia Shramková obsadili tento rok v súťaži druhé miesto. Ďalšia celoslovenská súťaž Medik roka a Florence roka je výnimočné spojenie budúcich sestier a lekárov počas jedného víkendu. Cieľom súťaže je zaujímavou formou preveriť a zmerať sily v oblasti teoretickej, ako aj praktickej prípravy budúcich sestier a lekárov medzi študentmi denného štúdia

3. ročníka v študijnom programe ošetrovateľstvo a študentmi 5. a 6. ročníka lekárske fakulty, odbor všeobecné lekárstvo. Programová a obsahová orientácia súťaže je zameraná na overenie vedomostí v oblasti teoretickej prípravy, praktických skúseností a trendov v ošetrovateľskej starostlivosti. Koncept súťaže pozostáva z troch samostatných postupových kôl. Prvým je registrácia, druhým je správne vypracovanie prípadových štúdií a testov. Posledným tretím modulom je zavŕšenie súťaže trojdňovým sústreďením, ktoré pozostáva zo série odborných workshopov a zo záverečnej súťaže

s vyhlásením hlavného výhercu Florence roka a Medik roka. Hlavnou cenou pre celkového finalistu súťaže Florence roka je finančná odmena vo výške 3 000 eur netto, garantované pracovné miesto vo vybranej nemocnici a na oddelení siete Penta Hospitals SK, a.s. Pre študenta, ktorý v súťaži obsadí 2. miesto je pripravená finančná odmena vo výške 500 eur netto, garantované pracovné miesto vo vybranej nemocnici a na oddelení siete Penta Hospitals SK, a. s. Pre študenta, ktorý v súťaži obsadí 3. miesto je pripravená finančná odmena vo výške 300 eur netto, garantované pracovné miesto vo vybranej nemocnici a na oddelení siete Penta Hospitals SK, a. s. Ostatným finalistom bude ponúknuté garantované pracovné miesto v sieti nemocníc Penta Hospitals SK, a. s. a zaujímavé ceny.

Hlavným vyhlasovateľom a organizátorom súťaže je nezisková organizácia Svet zdravia Akadémia, n.o., v spolupráci s hlavnými partnermi súťaže, ktorými sú spoločnosti Penta Hospitals SK, a. s. a spoločnosť ProCare. Partnerom súťaže je DÓVERA zdravotná poisťovňa, a.s.. Odborným garantom súťaže je FZO PU v Prešove. Mediálnym partnerom je odborný týždenník Zdravotnícke noviny a odborný mesačník Sestra. Tento rok bolo finále súťaže v dňoch 10. – 12. novembra 2023 v nemocnici Penta hospitals v Topolčanoch. Finalistkou súťaže Florence roka 2023 a hlavnú cenu získala študentka tretieho ročníka študijného programu ošetrovatelstvo na FZO PU V Prešove Štefánia Orlovská. Viktória Palková bola súčasťou tímu, ktorý získal ocenenie za stratifikáciu nemocníc. Všetkým zúčastneným a oceneným študentkám druhého a tretieho ročníka srdečne blahozeláme a ďakujeme za úspešnú reprezentáciu vzdelávania v ošetrovatelstve a budovania dobrého mena FZO PU.

Foto: archív autorky

VÝSTAVA IKON NA PBF

Štefan ŠAK

Inštitút gréckeho jazyka a kultúry na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove dňa 28. septembra 2023 v priestoroch PBF zorganizoval prednášku k výstave ikonografie na tému Ikona a jej miesto v živote veriaceho človeka spojenú s výstavou ikon.

Prednáška, ktorú predniesol riaditeľ Inštitútu gréckeho jazyka a kultúry doc. ThDr. Štefan Šak, PhD., bola spojená s výstavou ikon z kurzu ikonografie, ktorý v akademickom roku 2022/2023 viedol ThDr. Pavol Kochan, PhD., prodekan pre vzdelávanie. Výstava bola organizovaná v spolupráci s Patrístico-filologickým laboratóriom PBF PU pod vedením doc. ThDr. Jána Husára, PhD., ktoré primárne napomáha vzdelávaciemu procesu pri štúdiu pravoslávnej ikonografie a jej biblicko-teologických východísk výkladom symbolov, farieb a línii.

Po prednáške bola otvorená neformálna, ale plodná diskusia, ktorá všetkým účastníkom dala odpoveď na veľmi pálčivé a aktuálne otázky spojené s ikonografiou, keďže umenie sa stáva pre mnohých súčasníkov dnešnej doby hľadaním absolútna a následne, pretože kresťanské umenie priamo podporuje našu schopnosť vyznávať a žiť kresťanskú vieru, sa na pôde PBF zrealizoval jeden z prvých pokusov o kompozíciu, ktorá nie je primárne estetická alebo filozofická, ale hlboko teologická, v doslovnom zmysle slova zahŕňajúca a vyžadujúca si duchovnú pozornosť.

Samozrejme, prednáška spojená s výstavou ikon, ako aj následne veľmi živá diskusia, na ktorej zaznelo množstvo veľmi dobrých myšlienok a nápadov, nadchla účastníkov k prehĺbeniu a rozšíreniu vedomostí i záujmu o ikonografiu z pohľadu terapie moderného človeka v súčasnej dobe. Totiž Slovo a ikona vo svätej liturgii tvoria neoddeliteľný celok, prostriedok koordinácie, takpovediac pneumatoféru, prostredníctvom ktorej Tradícia Cirkvi robí Evanjelium aktuálnym a živým. Svätá liturgia totiž posväcuje všetky schopnosti človeka, iniciuje jeho premenu a umožňuje mu vidieť neviditeľné cez viditeľné, Nebeské kráľovstvo prostredníctvom svätých tajín, teda sviatostí. Ikona posväcuje zrak, ktorý zároveň transformuje na víziu: pretože Boh je nielen počuteľný, ale aj viditeľný, keďže sláva Svätej Trojice sa zjavila cez vtelenie Božieho Syna.

V závere riaditeľ Inštitútu gréckeho jazyka a kultúry vyjadril presvedčenie, že čoskoro sa zrealizuje ďalšie spoločné stretnutie, ktoré opätovne bude pre všetkých prítomných veľkým obohatením.

Foto: archív autora

IKONOPISECKÝ KURZ A VÝSTAVA IKON

Štefan ŠAK

Inštitút gréckeho jazyka a kultúry Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove na prelome júla a augusta zrealizoval letný ikonopisecký kurz, v meste Krompachy v spolupráci s miestnou pravoslávnu cirkevnou obcou, spojený s výstavou ikon v novovybudovanom chráme svätého Veľkomočeníka Juraja Vítaza.

Pri organizovaní tohto kurzu sme si spomenuli na vetu z diela Leonida Uspenského, ikonopisca a autora knihy Teológia ikony v Pravoslávnej cirkvi, podľa ktorého liturgické umenie a sakrálne umenie ikonografie nemá za úlohu dojať, ale pretvárať, obnovovať každú ľudskú emóciu a vnem človeka, a preto ikonopisec nie je len povoláním maliar, ktorý jednoducho maľuje jednotlivé náboženské témy, nie je len remeselníkom, „ktorý tvorí reprezentačnú maľbu...ale má duchovnú hodnosť a duchovnú službu, ktorú vykonáva v Cirkvi“.

Azda najcharakteristickejším prvkom, s ktorým sa človek v pravoslávnom chráme stretáva, sú ikony. Ikony Christa, Bohorodičky a svätých nás vítajú v chrámoch, vidíme ich na stenách, t. j. na freskách, na ikonostase, na prenosných ikonách, v liturgických knihách a posvätných a bohoslužobných predmetoch, ale aj v domácnostiach veriacich. Tieto ikony, sväté ikony pravoslávneho ikonopiseckého umenia nie sú ako iné obrazy, ale majú niečo, čím sa odlišujú od ostatných, dokonca aj od takzvaných náboženských obrazov, teda takých, ktoré zobrazujú len námet alebo nejakú príležitosť

zo Starého alebo Nového zákona. Keď stojíme pred ikonou Christa, hneď si uvedomíme, že to nie je len umelecké dielo alebo náboženská maľba, nepozeráme sa na tvár, ktorá je namaľovaná naturalizmom, ale niečím úplne iným.

Ikony vznikali v prvých storočiach života Cirkvi, používali sa pri bohoslužbách a rozvíjali sa v rámci Východorímskej ríše, v duchu takzvanej byzantskej kultúry. V modernom svete je umenie ikon a ikonografie predmetom štúdia a obdivu odborníkov na umenie, historikov, sociológov a teológov a nachádza sa v mnohých zbierkach a múzeách po celom svete. Samozrejme, ikony sú vytvorené tak, aby fungovali ako posvätné nádoby v uctievaní Cirkvi, sú nástrojmi štúdia Božieho kráľovstva. Ich hodnota je taká veľká a ich postavenie také dôležité, že tradícia Cirkvi ich charakterizovala ako rovnocenné s Evanjeliami.

Zo srdca ďakujeme a blahoželáme všetkým ikonopiscom, účastníkom ikonopiseckého kurzu v Krompachoch, ktorí pracovali podľa veľmi cenného daru, ktorý im Boh zveril a podieľali sa na našom ikonopiseckom kurze i výstave svojich ikon.

Ďakujeme predovšetkým tým, ktorí prispeli k jeho úspešnej realizácii, veriacim Pravoslávnej cirkevnej obci v Krompachoch, nášmu vedúcemu kurzu ThDr. Pavlovi Kochanovi, PhD., prodekanovi pre vzdelávanie na PBF PU v Prešove, a jeho odbornému prístupu.

Keď niekoho obdarujeme svojou sympatiou, láskou, chceme sa s tou osobou rozprávať. Snáď každý z nás sa niekedy v živote zamiloval. A keď sa ľudia do seba zamilujú, vieme, že sa vydržia spolu rozprávať dlhé hodiny. Koľkokrát potom počujú z úst im blízkych ľudí otázku: „Ako sa dokážete stále tak dlho rozprávať?“ Keď človek naozaj toho druhého miluje, nie je pre neho čas dôležitý. Rovnako je to aj s Bohom a s naším vzťahom k Nemu.

Naším prianím i modlitbou bolo, aby sa všetci účastníci ikonopiseckého kurzu i návštevníci výstavy duchovne posilnili, získali a zároveň zažili hlboký vzťah k empirickému charakteru tohto sakrálneho umenia našej pravoslávnej kultúry. Toto je naša radosť, ale aj skromné očakávanie i túžba do budúcnosti.

Foto: archív autora

ARCHEOLOGICKÉ VYKOPÁVKY V IZRAELI

Václav JEŽEK

S témou Izraela súvisia i vykopávky vo výskumnej lokalite Tell Qedeš v severnom Izraeli, ktorých sa zúčastnil Doc. ThDr. Václav Ježek, PhD., et PhD., docent na Katedre cirkevných dejín a byzantológie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove spolu s niekoľkými študentmi fakulty, kde prebiehal výskum s presahom na dobu bronzovú.

Tohtoročná sezóna, ktorá prebiehala v mesiaci júl, potvrdila unikátnosť náleziska v Tell Qedeš, ktoré sa ukazuje ako kandidát na najstaršiu lokalitu s mestským plánovaním v oblasti Izraela. Výskum pokračoval na hradbách spomínaného mesta a sondy ukázali na kultovú dôležitosť tohoto miesta. Lokalita odhalila ako predmety, tak aj pamiatky z doby železnej. Príkladom je pečatný valček.

V jednej lokalite náleziska sa našla kultová miestnosť, kde sa nachádzal pravdepodobne oltár. Mysteriózne je to, že túto miestnosť ktosi potom uzavrel a z neznámych príčin zamuroval. Ako keby sa obyvatelia čohosi báli a vnímali to ako nutnosť túto miestnosť navždy uzavrieť. V tejto istej lokalite sa našli aj hroby z doby železnej.

Lokalita Tell Qedeš poukazuje na tisícročnú kontinuálnu okupáciu a poskytuje informácie o tom, ako sa menili stavebné návyky či priority. Ukazuje, ako sa modelovalo existujúce mesto podľa potrieb rôznych komúní a spoločenstiev. Ukazuje na rozvoj mestského plánovania, ktoré určite súviselo s novou sociálnou stratifikáciou obyvateľstva. Nová zámožnosť jedincov umožňovala život v chránenom opevnení mesta, čím došlo k rozvoji mestského životného štýlu v severnom Izraeli. Rozsiahlosť lokality si vyžaduje systematický výskum ďalšie desaťročie.

Foto: archív autora

LETNÁ ŠKOLA AKO BLENDED INTENSIVE PROGRAMME

Mária MAJHEROVÁ, Ján BRAJERČÍK

Katedra fyziky, matematiky a techniky (KFMT) Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa každoročne podieľa na organizovaní medzinárodnej letnej školy Global Analysis and Applications. Inak tomu nebolo ani tento rok. Povedali sme si, že by bolo dobré prizvať nielen študentov doktorandského štúdia, ale aj viac študentov nižších stupňov vysokoškolského štúdia.

Akcia bola zorganizovaná vo forme Blended Intensive Programme (BIP) v dňoch 14. – 18. augusta 2023 v priestoroch PU pod názvom Modern developments in General Relativity. Cieľom bolo formou prednášok, diskusií a konzultácií priblížiť poznatky z tejto oblasti čo najpriateľnejšou formou.

BIP je zložený z fyzickej mobility a z virtuálneho prvku, ktorý sa uskutočnil 28. 6. 2023. Cez MS Teams sa naň pripojili všetci účastníci z partnerských univerzít v Taliansku, Rumunsku, Česku, Poľsku, Maďarsku a zo Slovenska. Na týždennom augustovom podujatí sa zúčastnili aj ďalší záujemcovia a prednášajúci z Anglicka, Poľska, Talianska, Ukrajiny a Česka. Program bol zameraný najmä na všeobecnú teóriu relativity, jej matematické základy (podané nielen pre začiatočníkov v tejto oblasti) a na výsledky dosiahnuté v posledných rokoch.

Okrem vedeckého programu sme pripravili pre účastníkov aj sprievodné akcie. V pondelok dopoludnia sa na otvorení podujatia zúčastnila p. prorektorka

pre zahraničie a vonkajšie vzťahy PU doc. Mária Kardis, ktorá v mene p. rektora odovzdala dvom jubilujúcim poľským matematickým fyzikom – prof. Andrzejovi Trautmanovi a prof. Jerzemu Kijowskemu, pamätné listy s poďakovaním za spoluprácu pri rozvíjaní tejto oblasti na Slovensku. Podujatie prišli pozdraviť aj p. dekanka FHPV PU prof. Janka Poráčová a vedúci KFMT FHPV PU doc. Sergej Il'kovič.

V rámci pondelkového popoludňajšieho programu to bola prehliadka Hlavnej ulice mesta Prešov. Utorok bol plne venovaný prednáškam, diskusiám a konzultáciám. V stredu popoludní sme pripravili výlet na blízky Šarišský hrad. Vyšliapanie z parkoviska spod hradu do areálu hradu trvalo niektorým 15 minút (českí študenti) a niektorým hodinu (80-ročný poľský profesor s manželkou). Obdivuhodné. Na hrade nás čakal vopred dohodnutý program od samotnej prehliadky areálu hradu, cez výstup na vežu donjon so sprievodcom, až po aktivity, ako ochutnávka dobovej kuchyne, ukážky historických bojových umení a strieľanie z luku. Z hradu

sme odchádzali večer okolo 19:30, opäť po svojich na parkovisko pod hradom. Musíme skonštatovať, že výlet sa vydaril, každému sa páčil. Dostali sme len pozitívne reakcie. Štvrtok a piatok sa niesol opäť vo vedeckej a odbornej atmosfére na našej alma mater. Vo štvrtok večer sa v letnej záhrade reštaurácie Atrium uskutočnila rozlúčková Conference dinner, ktorá sa niesla vo veľmi priateľskej atmosfére a v družných rozhovoroch.

Pripraviť takúto akciu je pomerne náročné, lebo sa začína niekedy v marci oslovovaním odborníkov na prednáškovú činnosť. Ukázalo sa, že keď sa spoja sily a chuť, tak to ide. Okrem stretnutia so starými známymi sme nadobudli nové kontakty, ktoré v budúcnosti, veríme, že zúročíme. Chceli by sme poďakovať všetkým zainteresovaným pracovníckam a pracovníkom rektorátu, FHPV i FF za spoluprácu a ústretový prístup, bez ktorých by nebolo možné podujatie zrealizovať.

Foto: František FRANKO

INOVATÍVNE METÓDY PRE BUDÚCE ZRUČNOSTI

Iveta POLÁK ČUCHTOVÁ

Vďaka programu Erasmus+ sme sa od 23.10. do 27.10.2023 spoločne s kolegami Tatianou Bachurovou a Jakubom Liptákom mohli zúčastniť zaujímavého päťdňového zmiešaného intenzívneho programu s názvom Inovatívne metódy pre budúce zručnosti, ktoré organizovala Vidzemska univerzita aplikovaných vied v Lotyšsku.

Cieľom tohto inovatívneho projektu bolo poskytnúť pedagógom z našej univerzity priestor na rozvoj a získavanie nových zručností v oblasti moderných vyučovacích metód. Tento program sa zameriaval na simulácie, virtuálnu realitu, multimédiu a ďalšie pokročilé metódy, ktoré môžu výrazne ovplyvniť budúcnosť vzdelávania.

Celý týždeň nám ponúkol pestrý program, ktorý zahŕňal nielen teoretický pohľad na inovatívne pedagogické metódy, ale aj ich praktické využitie. Deň začínal rannou registráciou a privítaním, kde sme mali príležitosť spoznať ostatných účastníkov z rôznych krajín, napríklad z Indie, Chile, Estónska, Moldavska, Nórska, Švédska, Ukra-

jiny, Portugalska, Českej republiky a Belgicka. Zároveň sme sa dozvedeli množstvo zaujímavých informácií o Vidzemskej univerzite, o ich zaujímavom dizajne a jej organizácii a priestorovom vybavení, ktoré ponúkalo inšpiratívne možnosti pri tvorbe digitálnych vzdelávacích obsahov. Deň sme zakončili fascinujúcim pohľadom do tradičnej lotyšskej kultúry a neformálnym uvedením do ich jazyka, keď sme sa naučili zopár zaujímavých slov a fráz.

Ďalšie dni boli venované praktickým workshopom a vzdelávacím aktivitám. Tu sme mali možnosť predstaviť ostatným účastníkom Prešovskú univerzitu (PU) v Prešove a Pedagogickú fakultu PU, zároveň sa dozvedieť

niečo o vysielajúcich univerzitách všetkých účastníkov. Počas workshopov sme mohli experimentovať s multimediálnou komunikáciou, diskutovať o využití umelej inteligencie vo vzdelávaní a zažiť simulácie posilňujúce interdisciplinárne učenie. Zároveň sme sa mohli navzájom obohacovať o inovatívne metódy, ktoré prezentovali jednotliví členovia zo všetkých zúčastnených univerzít. Práve tu sme mali možnosť načerpať najviac inšpirácií.

V rámci kultúrneho večera sme sa ponorili do lotyšských tradícií a kuchyne, čo nám poskytlo neopakovateľný pohľad na miestnu kultúru. Návšteva Siguldy – historického mestečka – nám otvorila ďalšie dimenzie lotyšskej histórie a života.

Celkový dojem z programu bol posilnený nielen získaním nových pedagogických a digitálnych zručností, ale aj vytváraním cenných kontaktov. Hlavným cieľom bolo nadviazať zahraničnú spoluprácu a vytvárať priestor pre budúce projekty. Práve tento program nám otvoril dvere k novým možnostiam a obohatil náš pedagogický pohľad na vzdelávanie.

Foto: archív autorky

NA GTF OTVORILI NOVÝ AKADEMICKÝ ROK

Michal HOSPODÁR

V súlade s charakterom Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 25. septembra 2023 stretli jej profesori i študenti na sv. liturgii, aby si vyprosovali Božie požehnanie pre nový akademický rok.

Sláveniu v prešovskej katedrále predsedal preosv. vladyka Peter Rusnák, apoštolský administrátor *sede vacante* Prešovskej archieparchie. Spoluslúžil Mons. Ľubomír Petrík, delegatus ad omnia, zástupcovia archieparchiálnej kúrie, dekan fakulty doc. Peter Tirpák, rektor kňazského seminára Mgr. Vladimír Sekera Mikluš a ostatní kňazi pôsobiaci na fakulte a v seminári. Vladyka Peter v príležitostnej kázni uviedol, že nový začiatok je spojený s novým požehnaním a novou silou pre zvládnutie nového akademického roka. Prítomných vyzval, aby hľadali Ježiša nielen v knihách, ale predovšetkým vo svojom srdci a vo svojom každodennom živote. To označil

za pravý a hlboký zmysel štúdia na teologickej fakulte. V závere novovymenovaný dekan fakulty Jeho Spect. doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD. zložil predpísané vierovyznanie a sľub do rúk vladyku Petra, že bude bedliť nad čistotou katolíckej viery a jej teologickej interpretácie na pôde alma mater. Slávnosť spevom sprevádzal bohoslovecký Zbor sv. Romana Sladkopevca.

Druhá časť akademickej slávnosti sa konala v aule teologickej fakulty. Otvoril a viedol ju doc. Jaroslav Coranič, prodekan pre vzdelávaciu činnosť a akreditáciu. Po privítaní vzácných hostí prečítal latinský originál menovacieho dekrétu vatikánskeho Dikastéria pre kul-

túru a vzdelanie z dňa 6. augusta 2023. Prítomných pozdravila aj prorektorka Prešovskej univerzity pre zahraničie a vonkajšie vzťahy doc. ThDr. Mária Kardis, PhD. Pripomenula výzvy, čakajúce v novom akademickom roku a všetkým popriala tvorivého Ducha pri hľadaní ich riešení. Dekan fakulty doc. Peter Tirpák vo svojom príhovore vyjadril nádej, že štúdium na fakulte pomôže pripraviť absolventov pre profesijný i odborný život. Poďakoval bývalému vedeniu na čele s Mons. prof. ThDr. Petrom Šturákom za doterajší zodpovedný prístup v riadení a prítomných vyzval k vydávaniu svedectva o kresťanských hodnotách. V ďalšom bode programu boli odovzdané diplomy absolventom podľa jednotlivých stupňov (Bc., Mgr., PhD.). Po prednesení predpísaného sľubu doc. Peter Tirpák imatrikuloval vyše sto študentov prvého ročníka. V závere slávnosti ešte odovzdal nové menovacie dekréty pre špecifickú službu na fakulte: prof. ThDr. Marekovi Petrovi (za prezidenta Alumni klubu) a doc. ThDr. Michalovi Hospodárovi (za predsedu Informačného centra GTF). Podujatie bolo ukončené študentskou piesňou *Gaudeamus igitur* a neformálnym stretnutím pri agapé.

Foto: archív GTF

DUCHOVNÁ OBNOVA NA GTF

Martin TKÁČ

Začiatok akademického roka 2023/2024 sa na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove začal jednoduchou duchovnou obnovou. Zúčastnili sa jej pedagogickí aj nepedagogickí zamestnanci fakulty. Duchovná obnova sa uskutočnila 18. septembra 2023 na pôde Exercičného domu sv. Ignáca v Prešove. Je to už tradičné miesto konania duchovných obnov GTF-ky.

Duchovná obnova začala modlitbou Tretieho času, ktorú viedol dekan GTF PU doc. Peter Tirpák a pokračovala svätou liturgiou, ktorej hlavným celebrantom a zároveň excitátorom bol protosynkel Bratislavskej eparchie o. Mgr. Vladimír Skyba. Vo svojej homílii pripomenul prítomným, že sú zodpovední za úroveň odborných prednášok, ktorá je určite samozrejmosťou. No ešte viac vo svojom príhovore povzbudzoval k osobnému príkladu a svedectvu svojho života.

Otec Vladimír po sv. liturgii pokračoval katechézou, ktorá vychádzala zo starozákonného príbehu Ezaua a Jakuba. Poukázal na to, že každý človek, tak ako Jakub, sa ocitne v situácii, keď žiarli, keď

uteká, keď podvádza, keď sa cíti urazený... Toto všetko ho paralyzuje a prestáva jasne vidieť, čím sa jeho vnútorná kríza prehlbuje. Otec protosynkel ponúkol spôsob, ako z tejto krízy von. Povzbudil prítomných, aby sa v čase krízy nebáli volať na Boha, aby s ním bojovali tak ako starozákonný Jakub. To však znamená „vyliecť sa donaha“ pred sebou i Bohom, a tak sa uvidieť a vstúpiť do pokory a žiadať Boha o požehnanie. Zdôraznil, že často naše krízy vychádzajú z našich vzťahov. Keď sa porovnávame, keď vyhorievame pri našej službe a vidíme, že sme nedocenení a podobne. Preto v tej noci vyzlečenia sa a boja, musíme objaviť svojho Ezaua. Keď nám ho Boh dá spoznať, tak sa môžeme aj pred týmto človekom „vyliecť“,

teda ísť do otvoreného dialógu s ním. A ako podotkol, ak dáme tomuto nášmu Ezauovi úctu, ten nás nenechá dole, ale nás pozdvihne. Otec Vladimír to potvrdil príkladmi zo svojho života.

Po katechéze nasledoval čas stíšenia sa a rozjímania. Duchovná obnova bola modlitebne završená Molebenom ku Kristovi, milujúceho človeka a spoločným obedom. Kiežby sa táto duchovná obnova stala východiskovým bodom našich vzťahov v osobnom i spoločensko-pracovnom prostredí.

Foto: Gabriel PALČA

ETICKÉ HODNOTY NA KATEDRE SYSTEMATICKEJ TEOLÓGIE

Marek PETRO

V šiestom týždni zimného semestra 2023/2024 sa na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou na tému Etické hodnoty – všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti. Konferencia bola realizovaná v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku.

Katedra systematickej teológie GTF bola dňa 26. októbra 2023 organizátorkou vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou na tému Etické hodnoty – všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti. Konferencia bola realizovaná v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2023. Spoluorganizátormi boli zahraničné inštitúcie, ktoré sú členmi medzinárodnej spolupráce, a ktorých reprezentanti vystúpili na predmetnej konferencii. O prednášky renomovaných odborníkov z rumunského, poľského, českého i slovenského akademického prostredia mali záujem pedagógovia, pracovníci a v nemalej miere i študenti. Po úvodnom privítaní prítomných prof. Markom Petrom, vedúcim projektu, konferenciu otvoril J.E. Mons. Mgr. Peter Rusnák, ap. administrátor sede vacante

Prešovskej archieparchie. Po ňom vystúpil a účastníkov pozdravil dekan GTF ThDr. Peter Tirpák, PhD. V plenárnom konaní vystúpili prof. conf. univ. Dr. hab. Alexandru Buzalic, z Babes-Bolyai Univerzity v Rumunsku. V prednáške Integrálna antropológia ako základ normatívnych etických rozhodnutí pre svet zajtrajška upozornil na súčasné radikálne zmeny antropologickej paradigmy a poukázal na riešenie, ktoré môže priniesť len integrálna antropológia, ktorá definuje človeka v humanistickej paradigme.

Dr. Aleksandra Kłos-Skrzypczak z Wydziału Teologicznego UŚ v Katowiciach, v prednáške Kvalita života a trvalo udržateľný rozvoj. Etická perspektíva prezentovala potrebu trvalo udržateľného rozvoja, s čím úzko súvisí myšlienka kvality života.

Dr hab. Michał Wyrostkiewicz, prof. KUL z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego JP II v Lubline, v prednáške Morálne limity vedy

nastolil tézu poukazujúcu na dvojakú hodnotu vedy: 1. veda je cenná, pretože poskytuje človeku odpovede na rôzne otázky; 2. aktualizuje intelektuálnu potenciu človeka, vďaka ktorej sa realizuje ako slobodná a rozumná bytosť.

Doc. RNDr. ThLic. Karel Sládek, PhD., MBA z Fakulty zdravotníckych štúdií UP Pardubice prezentoval prednášku na tému Etika ctností ve vzdělávání profesních kvalifikací, v ktorej predstavil etiku ctností aplikovanú do vzdelávania troch profesijných kvalifikácií: zdravotníka, sociálny pracovník a hasič.

Dr hab. Mirosław Murat, Instytut Edukacji i Innowacji Gdyńa, v prednáške Moderný človek – medzi heteronómnou a autonómnou etikou predostrel náuku o slobodnom výbere človeka. Človek si musí vybrať medzi podmienenosťou "tu a teraz" a perspektívou večnosti.

Doc. ThDr. Marcel Mojzeš, PhD.

z Katedry systematickej teológie na GTF PU v Prešove, v príspevku *Chcieť a konať pre dobro druhého* ako sebakpresahujúci princíp rozvoja spoločnosti ponúkol reflexiu nad tým, ako zabezpečiť všestranný a trvalý rozvoj človeka.

V téme *Kresťanská podnikateľská etika* vo vzťahu k súčasným spoločenským premenám ks. dr. Tomasz Gwoździwicz z Wydziału Teologicznego UŚ v Katoviciach, predstavil problematiku kresťanskej podnikateľskej etiky na pozadí súčasných spoločenských premien, ktoré ovplyvňujú hospodársku činnosť a vyvolávajú dilemy morálno-etického charakteru.

V príspevku *Božia vôľa a rozhodovací proces kresťana*, autorov prof. ThDr. Albína Masarika, PhD. a Mgr. Benjamína Uhrina, Th.D. z Katedry teológie a katechetiky Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, bol skúmaný vzťah medzi Božou vôľou ako je prezentovaná v Písme a priestorom pre etický rozhodovací proces kresťanov.

Etické dilemy v dnešnom komplexnom svete sa stávajú stále dôležitejšou témou filozofického diskurzu, konštatoval vo svojom príspevku na tému *Etické dilemy a výchova* prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. z Katedry filozofie a európskych štúdií na GTF PU v Prešove.

Doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD. z Katedry systematickej teológie

na GTF PU v Prešove v príspevku *Metóda dokazovania existencie morálneho zákona* konštatoval, že ľudia vo všeobecnosti existenciu morálneho zákona predpokladajú a vyžadujú, aby sa spoločnosť podľa neho správala. Zároveň všeobecná koncepcia sveta postavená na naturalistických princípoch, prijímaná i vo vedeckých kruhoch, nedokáže do svojho systému existenciu všeobecne platného a záväzného morálneho zákona vtesnať.

V príspevku *Morálne hodnoty a vojna ako hrozba pre rozvoj spoločenského života* – s osobitným zreteľom na osud detí vojny dr. hab. Marka Rembierza, prof. UŚ, z Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji UŚ v Katoviciach, bolo poukázané na vojnu ako hrozbu pre rozvoj spoločenského života – s osobitným zreteľom na osud detí. Je potrebné – axiologicky a eticky – vnímať tvár dieťaťa ako ikonu obetí odludštenia a beštiality, ktorá apeluje na svedomie ľudí.

V príspevku na tému *Etické hodnoty v ére umelej inteligencie*: Výzvy a príležitosti pre trvalý a všestranný rozvoj človeka a spoločnosti autorov doc. PaedDr. Kataríny Valčovej, PhD. a prof. PhDr. Michala Valča, PhD. z Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave bolo predstavené, že v dnešnej dobe technologického pokroku a nárastu využívania umelej inteligencie v rôznych aspektoch života a spoločnosti sa stáva etické rozhodovanie čoraz dôležitejšie. Ich

finálny cieľ: „preskúmať, ako môžu hodnoty kresťanského personalizmu prispieť k riešeniu etických výziev a podporiť trvalý a všestranný rozvoj človeka a spoločnosti.“

ICDr. Jurij Popovič, PhD., univ. docent z Katedry spoločenských a humanitných vied na GTF PU v Prešove, v prednáške na tému *Morálna istota sudcu a profesijná etika právnika* – nástroje na dosiahnutie spravodlivosti akcentoval, že otázka spravodlivosti v súdnictve je v súčasnej spoločnosti veľmi aktuálna.

Otázka – *Čo je pravda?* – patrí k najťažšie zodpovedaným otázkam ľudského myslenia – prezentoval prof. ThDr. Marek Petro, PhD z Katedry systematickej teológie na GTF PU v Prešove v prednáške *Pravda ako kľúčový etický postulát*. Poukázal na historický i súčasný kontext pravdy. Človek a spoločnosť sa nemôžu úspešne vyvíjať, pokiaľ fakty a zákony, o ktoré sa musí opierať pokrok, sa prekrúcajú alebo zneužívajú.

V horúcich diskusiách sa otvárali ďalšie otázky vyplývajúce z tém prednášajúcich. Záverom je naliežité pripomenúť, že zúčastnení svojou agilitou prospešne prispeli k celkovej analýze etických hodnôt a ich dosahu na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti.

Foto: Drahomíra LONGAUEROVÁ

MILÁ PANI DOCENTKA, ĎAKUJEME!

Kludia SOKOLOVÁ

Dňa 2. októbra sme sa na Inštitúte histórie Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove stretli pri príležitosti odchodu doc. Miloslavy Bodnárovej do dôchodku. Oslávili sme tak spoločne všetky jej úspechy a vedecký prínos pre historickú vedu, ale aj ten pedagogický pre náš inštitút a aj celú univerzitu. Krátkym profesijným životopisom si pripomeňme jej pôsobenie na našom inštitúte.

Doc. Miloslava Bodnárová sa narodila 21. novembra 1949 v Tepliciach v Českej republike. Detstvo strávila na juhu Slovenska, keď navštevovala základnú školu v Turíčkach, Katarínskej Huti a v Lučenci. Tam aj v roku 1967 absolvovala Strednú všeobecnovzdelávaciu školu Boženy Slančíkovej Timravy. Svoj záujem o históriu sa rozhodla rozvíjať na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, kde sa prihlásila na študijný program pomocné vedy historické. Aj vďaka vysokoškolským pedagógom a historikom sa Miloslava Bodnárová v odbore histórie vyprofilovala na obdobie stredoveku a raného novoveku. Po úspešne ukončenom vysokoškolskom štúdiu v Bratislave (1972) začala pracovať v Okresnom archíve v Rožňave, kde nastúpila na miesto archivárky. Po roku prijala ponuku Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove a následne sa do Prešova aj presťahovala. V roku 1975 úspešne obhájila rigoróznú prácu (Činnosť hodnoverného miesta Jasov do konca roku 1350) a v roku 1984 kandidátsku dizertačnú prácu (Spoločensko-ekonomická štruktúra Košíc v 16. storočí) na Historickom ústave SAV v Bratislave. Interne vyučovala na Katedre dejín až do roku 1993, keď sa stala riaditeľkou Štátneho oblastného archívu v Prešove, naďalej však na vysokej škole pôsobila externe. Dôkazom jej usilovnej práce v archíve sú ocenenia, ktoré získala, či už to bola bronzová Medaila P. Križku, zlatá Medaila F. V. Sasinku, alebo Medaila za zásluhy o rozvoj archívniectva. Na FF PU sa taktiež spolupodieľala na fungovaní nového

študijného programu – archívniectvo a pomocné vedy historické. V roku 2004 jej bola po habilitačnom konaní udelená hodnosť docentky histórie. V roku 2016 ukončila svoje pôsobenie v archíve a začala opäť vyučovať na Inštitúte histórie FF PU, kde pôsobila až dodnes.

Vedeckým zameraním doc. Miloslavy Bodnárovej boli predovšetkým dejiny miest dnešného východného Slovenska na prelome období stredoveku a raného novoveku a problematika dejín reformácie, čo dokazujú aj desiatky vedeckých štúdií a odborných článkov. Cenné poznatky priniesla k dejinám miest, napríklad Košice, Prešov, Sabinov. Rovnako sa spolupodieľala na vzniku viacerých monografií (Dejiny Sabinova; Dejiny Michaloviec a iné) a editovala zborníky (Spoločensko-ekonomická štruktúra obyvateľov zemplínskych zemepanských miest v 16. a 17. storočí). Čo sa týka dejín reformácie, aj tu sú výsledky výskumu pani docentky cenným prínosom pre historickú vedu. Z mnohých publikovaných vedeckých štúdií vyberáme aspoň niektoré: Reformácia na Slovensku v 1. polovici 17. storočia; Vývoj územnej organizácie evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, Evanjelici v dejinách slovenskej kultúry a ďalšie. Svoje poznatky prezentovala doc. Miloslava Bodnárová na mnohých vedeckých konferenciách, podieľala sa na riešení vedeckovýskumných projektov, bola členkou viacerých redakčných rád, vedeckých organizácií či grémií, napríklad Vedeckej archívnej rady pri MV SR, Vedeckej rady Centra excelentnosti, Spoločnosti

slovenských archivárov, redakčnej rady Historie ecclesiastici a iných.

Docentka Bodnárová nezaostávala ani v pedagogickej činnosti. Vyučovala viaceré predmety, predovšetkým však zamerané na archívniectvo (všeobecná diplomatika, diplomatika Uhorska do roku 1526, novoveká diplomatika, diplomatická kritika písomností, diplomatika kráľovských listín, vydavateľa listín v Uhorsku, činnosť hodnoverných miest v stredoveku, archívniectvo I., II., III., dejiny archívniectva, ochrana a využitie archívnych dokumentov a iné). Pre študentov bola oporou aj ako školiteľka, či už pri bakalárskych, diplomových prácach, ale vyhľadávanou vedúcou práce bola najmä pri doktorandoch. Prednášky a semináre pani docentky boli vždy vysokej úrovne, k čomu prispel aj jej osobný a korektný prístup k študentom.

Za dlhoročnú profesijnú kariéru bola ocenená v rokoch 2016 a 2019, keď získala striebornú a bronzovú medailu Prešovskej univerzity v Prešove. V novembri 2019 sa pri príležitosti jej výročia konala vedecká konferencia Premeny zemepanských miest a miesteciek v priebehu stáročí, z ktorej následne vyšiel aj zborník Zemepanské mestá a miestecská v priebehu stáročí.

Milá naša pani docentka, v mene celého Inštitútu histórie ďakujeme za Vašu obetavú prácu a ľudský prístup a prajeme Vám ešte veľa úspechov a radosných chvíľ aj v osobnom živote.

Foto: osobný archív doc. BODNÁROVEJ

KLÚČOVÁ OSOBNOSŤ OBČIANSKEJ NÁUKY JUBILUJE

Kolektív IPOL

Dlhoročný vedúci Katedry občianskej náuky Inštitútu politológie (IPOL) Filozofie fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove doc. PhDr. Vladislav Dudinský, CSc. tento rok oslávil významné životné jubileum 70 rokov. Počas jeho pôsobenia sa študijný program občianska náuka (teraz výchova k občianstvu) etabloval ako stabilný a dlhodobo vykazujúci vysokú kvalitu a udržateľnosť.

Vladislav Dudinský absolvoval v rokoch 1971 – 1976 vysokoškolské štúdium na Filozofickej fakulte Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova v Moskve v odbore filozofia. Akademický titul PhDr. nadobudol v roku 1981 a v roku 1985 obhájil svoju kandidátsku dizertačnú prácu a napokon v roku 2002 úspešne habilitoval.

Na Prešovskej univerzite pôsobí od roku 1976, najprv na UPJŠ na jej Pedagogickej fakulte v Prešove, po vzniku Prešovskej univerzity v roku 1997 pôsobil najprv na Fakulte humanitných a prírodných vied a od roku 2010, po migrácii časti spoločenskovedných a humanitných pracovísk na Filozofickú fakultu, s Katedrou občianskej náuky „ukotvil“ na IPOL FF PU. Počas svojho pôsobenia na fakulte zastával viaceré významné funkcie – bol podpredsedom Akademického senátu PU, predsedom Akademického senátu FF PU, členom Rady vysokých škôl, spoluzakladateľom Agentúry regionálneho rozvoja PSK (ktorá si tohto roku pripomína výročie 20 rokov) a taktiež prodekanom FF pre vzdelávanie.

Vo svojej vedeckovýskumnej činnosti sa venuje dejinno-filozofickej oblasti, kde svoju pozornosť sústre-

ďuje na oblasť dejinno-filozofickej reflexie vzťahu spoločnosti a prírody a ekofilozofie, s inklináciou ku konceptom ruských filozofov konca 19. a prvej polovice 20. storočia. V centre jeho záujmu sú aj súčasné environmentálne problémy a otázky formovania jedince v podmienkach globalizujúceho sa sveta a ich priemetu do prípravy učiteľov občianskej náuky.

V pedagogickej praxi prednáša filozofické disciplíny, environmentalistiku a didaktiku výučby občianskej náuky s dôrazom na didaktiku výučby filozofie. Zabezpečuje taktiež vedeckú prípravu doktorandov v odbore politológia a je spolugarantom študijného programu učiteľstvo výchovy k občianstvu, ktorý zabezpečuje Katedra občianskej náuky IPOL FF PU.

Docent Dudinský má v určitom smere podiel aj na formovaní a aktuálnom stave študijného programu výchova k občianstvu (predtým občianska náuka), keďže od roku 1997 pôsobí ako vedúci Katedry občianskej náuky. Zároveň ako dlhoročný člen predmetovej komisie na Štátnom pedagogickom ústave bezprostredne ovplyvňoval celkový formát občianskej náuky a napomáhal implementovať cen-

trálne nastavované ciele do študijného programu výchova k občianstvu. V tomto smere jednoznačne pozitívne vyzerá komparácia s podobnými pracoviskami nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Prácu na vysokej škole vo všeobecnosti považuje za formu celoživotného vzdelávania každého akademického pracovníka, od asistenta až po vysokoškolského profesora. Podľa jeho slov to nie je len zamestnanie, ale povolanie. Štúdium novej literatúry, sledovanie nových trendov vo vede všeobecne, v oblasti spoločenskovedných disciplín zvlášť, je pre neho výzvou s cieľom nielen samému «byť v súčasnosti», ale zároveň nachádzať spôsoby sprostredkovania a odovzdávania informácií a poznatkov mladej generácii.

Milý Vlado, v mene Inštitútu politológie Ti k Tvojmu životnému jubileu prajeme predovšetkým pevné zdravie, veľa radosti, spokojnosti a tvorivosti. Nech aj naďalej oplývaš pre Teba tak typickým optimizmom, energiou, správnymi ľudskými hodnotami, ale i neustálou túžbou po poznaní.

Foto: archív autora

OD VÝSKUMU FAUNY KARPATSKÝCH PRAMEŇOV PO REALIZÁCIU ERASMUS+

Michal RENDOŠ

V poslednom období sa Katedra ekológie Prešovskej univerzity (PU) v Prešove venuje výskumu bezstavovcov Karpatských prameňov. Ten sa stal inšpiráciou pre realizáciu Erasmus+ BIP. Intenzívny výučbový program sa uskutočnil v priebehu niekoľkých septembrových dní za účasti vyše 20 študentov zo štyroch univerzít.

Od roku 2021 sa Katedra ekológie PU v spolupráci s Katedrou zoológie a hydrobiológie Univerzity v poľskej Lodži podieľa na implementácii dvoch vedeckých projektov zameraných na výskum diverzity bezstavovcov prameňov Západných Karpát. Prvý projekt s názvom Spring habitats as presumed Carpathian biodiversity hotspots, financovaný súčasne slovenskou Agentúrou pre výskum a vývoj (APVV) a poľskou Národnou agentúrou pre akademickú výmenu (NAWA), má za cieľ zber vodných bezstavovcov v prameňoch piatich modelových pohoriach. Druhý projekt, Biodiversity of springs from DNA barcoding perspective: reference library

for future monitoring schemes (BioSprings), financovaný z interného vedeckého grantového systému lodžskej univerzity (IDUB), je zameraný na charakteristiku pramennej fauny s využitím tradičných morfológických, ako aj moderných molekulárno-genetických prístupov. To umožní detailnejšie preskúmať vzťahy medzi diverzitou bezstavovcov, odlišnými vlastnosťami prostredia a geografickou izoláciou študovaných pramenísk.

Uvedené vedecké projekty sa stali základom pre realizáciu Erasmus+ BIP (z angl. Blended Intensive Programme), ktorý sa uskutočnil počas šiestich septembrových

dní s cieľom odovzdať poznatky a skúsenosti nadobudnuté v priebehu našich doterajších terénnych a laboratórnych výskumov 22 študentom PU, Univerzity v Lodži (Poľsko), Katolíckej univerzity Karola Eszterházyho v Egeri a Univerzity v Pécsi (obe Maďarsko). Hlavným organizátorom tohto intenzívneho výučbového programu, nesúceho názov Biodiversity of the Carpathians spring, bola Katedra ekológie PU. Počas prednášok v rámci virtuálneho komponentu programu, ktorý sa uskutočnil 11. 9. 2023 prostredníctvom platformy MS Teams, sa študenti oboznámili s pohorím Karpaty ako významným centrom biodiverzity, postupmi zberu bezstavovcov v prameňoch a napokon aj morfológickými a molekulárnymi metódami, používanými na identifikáciu pramennej bioty. Päťdňová fyzická mobilita, ktorá sa konala v dňoch 17. – 22. 9. 2023 v Penzióne Borovica v obci Stratená, bola pre študentov príležitosťou stretnúť sa osobne s deviatimi vyučujúcimi zo všetkých štyroch univerzít a zároveň sa aktívne zapojiť do zberu bezstavovcov v prameňoch Slovenského raja, ako aj ich identifikácie využitím morfológického prístupu v kombinácii s modernými molekulárnymi analýzami.

Na jeden deň virtuálnej a šesť dní prezenčnej formy je to obdivuhodný výkon. Všetci študenti a vyučujúci si zaslúžia obrovskú pochvalu a rešpekt. Počas realizovaného Erasmus+ BIP sa všetci zúčastnení vzájomne obohatili o nové vedomosti a zručnosti z oblasti výskumu vodnej fauny bezstavovcov. Tento Erasmus+ BIP jednoznačne prispel ku vzdelávaciemu, profesionálnemu a osobnostnému rozvoju zúčastnených. Napomohol taktiež rozvoju európskeho vzdelávacieho priestoru a spolupráce v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu.

Foto: Archív autora

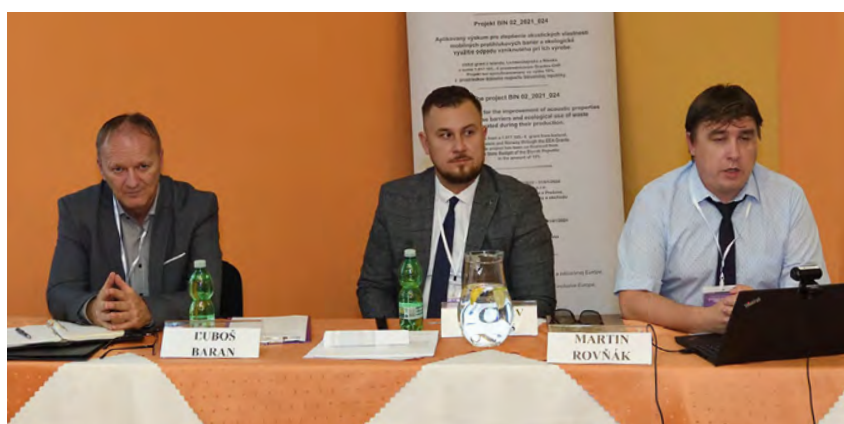
PREZENTÁCIA VÝSLEDKOV PROJEKTU APLIKOVANÉHO VÝSKUMU

Zuzana ONDREJČÁKOVÁ

Implementácia zahraničného projektu aplikovaného výskumu BIN02_2021_024 sa dostáva do svojej záverečnej fázy. Parciálne výsledky výskumu prezentovali zástupcovia žiadateľa i partnera projektu na workshope, ktorý bol súčasťou medzinárodnej vedeckej konferencie organizovanej Fakultou manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove s názvom ECONOMICS, MANAGEMENT & BUSINESS 2023.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu (PU) v Prešove v roku 2022 začala s implementáciou zahraničného projektu aplikovaného výskumu Applied research for the improvement of acoustic properties of mobile noise barriers and ecological use of waste generated during their production zameraného na podporu inovácií a rozvoj podnikania v rámci programu Rozvoja obchodu, inovácií a MSP. Tento projekt získal grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska prostredníctvom Grantov EHP v celkovej výške 1 197 226 eur. Projekt je implementovaný v spolupráci s firmou BAMIDA, s.r.o. a bol spolufinancovaný vo výške 15% z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

V dňoch 28. – 29. septembra sa členovia projektového tímu partnera a zástupcovia projektového tímu žiadateľa zúčastnili na 8. ročníku medzinárodnej vedeckej konferencie ECONOMICS, MANAGEMENT & BUSINESS 2023: Contemporary Issues, Insights and New Challenges, v kongresovom centre kúpeľov Nový Smokovec vo Vysokých Tatrách. Táto konferencia bola organizovaná

pod záštitou Ministerstva hospodárstva SR. Záujem 150 účastníkov z 23 krajín sveta a 5 svetadielov len potvrdzujú jej vysokú odbornú reputáciu.

Súčasťou programu konferencie bol aj workshop, ktorého organizátormi boli zástupcovia žiadateľa a partnera projektu. Na workshop boli pozvaní účastníci konferencie, zástupcovia regionálnej verejnej správy a samosprávy, zástupcovia významných spolupracovníkov, pedagogickí i administratívni pracovníci fakulty, ako aj odborná a laická verejnosť. Výskumnú agentúru, ktorá je vyhlásiteľom výzvy a správcu programu

Rozvoj obchodu, inovácií a MSP, na konferencii on-line zastupoval dr. Norbert Miklaš. Workshop viedol dr. Martin Rovňák, prodekan pre prax, kvalitu a uplatnenie absolventov FMEO a projektový manažér partnera projektu. Vo svojom príspevku predstavil súčasný stav implementácie projektu, stav plnenia cieľov, míľnikov a indikátorov projektu. Za žiadateľa projektu na konferencii vystúpili dr. Miroslav Mindaš a konateľ spoločnosti BAMIDA s.r.o. Ľuboš Baran, ktorí účastníkom konferencie prezentovali súčasný stav riešeného projektu v kontexte naplňovania stanovených indikátorov. Na plenárnom zasadnutí ďalej vystúpili dr. Jana Chovancová a doc. Emília Huttmanová. Po ich prezentáciách nasledovala konštruktívna a plodná diskusia. Na záver poďakoval dr. Rovňák účastníkom workshopu za účasť.

Foto: Martin ROVNÁK

NADVÄZOVANIE MEDZINÁRODNÝCH SPOLUPRÁC

Peter BAKALÁR

V mesiacoch september a november 2023 prezentoval univer. doc. Peter Bakalár činnosť Fakulty športu (FŠ) Prešovskej univerzity (PU) v Porešove v oblasti výskumu pohybovej aktivity detí a adolescentov, ako aj v oblasti outdoorovej edukácie.

V dňoch 13. – 21.9.2023 sa ako pozvaný prednášajúci zúčastnil 2. Sympózia španielskej siete pre aktívne a zdravé detstvo (Red Española por una Infancia Activa y Saludable, REIAS) realizovaného na Fakulte vied o športe Univerzity v Granade v Španielsku. Na sympóziu prezentoval španielskym kolegom a kolegyniam možnosti výskumu a podpory pohybovej aktivity detí a adolescentov a zároveň na ňom ako zahraničný člen REIAS prezentoval slovenské skúsenosti s projektom Global Matrix 4.0 a so štúdiom HBSC (Health Behaviour in School-aged Children), ako aj s projektom PARIPRE (Physical Activity-related Injuries Prevention in Adolescents), ktorého je Fakulta športu PU koordinátorom. Výsledkom jeho pobytu tak bola prezentácia výsledkov práce realizovanej na Fakulte športu PU a získanie nových informácií a kontaktov na kolegov a kolegynie zo Španielska.

Následne sa na pozvanie Európskej siete pre outdoorové športy (ENOS) zúčastnil v dňoch 18. – 21.9.2023 jej Prvého európskeho samitu edukácie outdoorových športov (1st European Outdoor Sports Education Summit) vo francúzskom Saint André-en-Royans situovanom v pohorí Vercors. Podujatie bolo organizované za účelom vytvárania kontaktov, zdieľania skúseností a navrhovania spoločných projektov zástupcami rôznorodých organizácií pôsobiacich v oblasti outdoorovej edukácie naprieč celou Európou. Univ. doc. Bakalár na samite prezentoval aktivity FŠ PU v oblasti outdoorovej edukácie (vodácke kurzy, lyžiarske kurzy, kurz vysokohorskej turistiky atď.). Zároveň získal nové informácie a kontakty na kolegov a kolegynie z celej Európy a stal sa členom riadiaceho výboru Európskeho kempusu outdoorových športov, organizácie patriacej pod ENOS zameranej na skvalitňovanie outdoorovej edukácie v Európe.

Na samite boli tiež načrtnuté konkrétne ponuky medziinštitucionálnych zmlúv s pracoviskami z rôznych krajín.

V dňoch 6. – 10.11.2023 odprednášal slovenské skúsenosti s výskumom pohybovej aktivity detí a adolescentov na 22nd International Teaching Week (ITW) na Fakulte telesnej kultúry Univerzity Palackého v Olomouci (FTK UPOL). Počas tohto pravidelného podujatia prezentujú pozvaní hostia z celého sveta rôzne prednášky na témy súvisiace s oblasťou vied o športe či fyzioterapie. Počas uvedeného týždňa majú možnosť sa stretnúť s kolegami a študentmi a budovať nové medzinárodné partnerstvá. Prednášky sú naplánované počas riadnych hodín anglického jazyka pre študentov FTK UPOL v bakalárskom aj magisterskom stupni. Prednášky sú dostupné aj medzinárodným študentom, doktorandom a akademikom. Univer. doc. Bakalár na ITW odprednášal prednášku na tému Physical Activity Research in Childhood and Adolescence: The Experiences from the HBSC study, AHKGA Global Matrix 4.0 project, PARIPRE project, and Active School project in Slovakia, ktorá viedla k podnetnej diskusii so študentmi.

Foto: archív autora

MEDZINÁRODNÝ KONGRES KONDIČNÝCH TRÉNEROV V ATÉNACH

Tomáš KOZÁK, Marek KOKINDA

Mesto, ktoré vybrali organizátori kongresu je možné označiť za srdce olympizmu pre jeho bohatú históriu, ktorá je spojená so športom a olympijskými hrami. V Aténach v priestoroch Gréckeho olympijského výboru v dňoch 19. – 22. októbra 2023 sa konal jedenásť medzinárodný kongres biochémie a fyziológie telesných cvičení a šiesty kongres spoločnosti silových a kondičných odborníkov v športe, kde mala svoje zastúpenie aj Fakulta športu (FŠ) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Vlastné vedecko-výskumné poznatky z tejto oblasti prezentovali odborníci z vyše pätnástich krajín pred takmer 400 účastníkmi.

Cieľom konferencie bolo z mnohostrannej perspektívy štúdia kondičného tréningu rozšíriť poznatky o aktuálnych trendoch vo vedec-kom bádaní s následnou aplikáciou do športovej praxe. Slovenskú republiku zastupovala Fakulta športu PU v Prešove, za ktorú aktívne vystúpil doktorand Tomáš Kozák spolu so školiteľom univer.doc. Marekom Kokindom s témou príspevku o špecifikách silového tréningu s regulovaným prietokom krvi na končatinách. Program konferencie bol doplnený aj o praktické workshopy, ktoré boli vedené odborníkmi zo športovej praxe. Doterajšie poznatky sme si mohli rozšíriť o teóriu a prax rýchlych zmien smeru, ktoré sú časté v športových hrách. Táto téma bola prezentovaná dr. Robertom Sassim, ktorý sa na workshope podelil o svoje bohaté skúsenosti z najlepších európskych futbalových klu-

bov (Juventus Turín, Inter Miláno, Lazio Rím, Atletico Madrid, Chelsea Londýn a iné). V poradí druhý workshop bol zameraný na silový tréning profesionálnych basketbalistov, ktorý viedol dr. Francesco Cuzzolin. Svoje rozsiahle skúsenosti, ktoré nadobudol aj ako prvý Európan pôsobiaci na poste hlavného kondičného trénera klubu Toronto Raptors (NBA) prezentoval nielen na workshope, ale aj v rozpravách k jednotlivým témam kongresu.

Je možné konštatovať, že skúsenosti nadobudnuté v Aténach pre nás vytvorili priestor na odborný dialóg, na základe ktorého je možné aplikovať najnovšie poznatky do pedagogickej a športovej praxe.

Foto: archív autorov

POHL'ADY VÝSKUMU A EDUKAČNEJ PRAXE NA PROBLEMATIKU POROZUMENIA TEXTU

Lenka JARUŠINSKÁ, Patrícia DZIAKOVÁ

V dňoch 26. – 27. septembra 2023 sa na pôde Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konal vedecký seminár s názvom Výskumné a edukačné aspekty porozumenia textu, ktorý bol organizovaný v rámci riešenia grantového projektu VEGA – Procedurálne jazykové znalosti dieťaťa o porozumení textu. Podujatia sa zúčastnilo 32 účastníkov, ktorí zastupovali 13 inštitúcií zo Slovenska, Českej republiky, Poľska a Veľkej Británie. Cieľom stretnutia bola diskusia o rôznych aspektoch a aktuálnych výskumoch porozumenia vecného, ale i umeleckého textu.

Po slávnostnom otvorení vedeckého seminára dekanou Pedagogickej fakulty doc. Ivetou Scholtzovou a hlavnou riešiteľkou projektu prof. Ľudmilou Liptákovou nasledovala plenárna časť s tromi referátmi. Prvým z nich bol referát *Developing good reading comprehension: the critical role of inference making*, s ktorým v online forme vystúpila prof. Kate Cain z Lancaster University v Spojenom kráľovstve, ktorej práca je významným teoretickým podkladom samotného grantového projektu. Ďalším z nich bol príspevok *Porozumenie v čítaní v kontexte zážitkovej a vecnej recepcie textu* prof. Olgy Zápotočnej zo Slovenskej akadémie vied a posledným bol referát prof. Daniely Slančovej z PU v Prešove, ktorá sa zaoberala témou *Sú ozaj ako dve hrozná?: komparatívna prípadová štúdia porozumenia (a následnej produkcie) lexiky v rannom veku na báze Testu komunikačného správania*.

Široký rozptyl nazerania na problematiku porozumenia textu kategorizovali organizátori podujatia

do šiestich tematických blokov. V rámci nich prispeli účastníci svojou expertízou v oblastiach porozumenia textu v súvislosti s textovou produkciou, naratívnou či syntaktickou stránkou jazyka. Príspevky tiež pokryli oblasť porozumenia textu u rôznych vekových kategórií od predškolského veku až k staršiemu školskému veku a dospeléj populácii a objavili sa aj príspevky, ktoré reflektovali špecifiká porozumenia textu u žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou či špecifickými poruchami učenia. Diskutujúci sa okrem vecného textu tiež zamerali aj na porozumenie umeleckého textu v jeho rôznych žánrových podobách (poézia, rozhlasová hra, literatúra faktu a pod.).

Špecifickým blokom vedeckého seminára bolo napokon i sympóziu riešiteľov grantového projektu VEGA – Procedurálne jazykové znalosti dieťaťa o porozumení textu, ktorého zámerom je prispieť empirickým výskumom k vytvoreniu vedeckej teórie o procesoch porozumenia textu u žiakov

3. ročníka ZŠ. V rámci sympózia bol publiku predstavený metodologický dizajn výskumu a následne riešitelia projektu prezentovali špecifické oblasti porozumenia čítaného a počúvaného informačného (prof. Ľudmila Liptáková, dr. Alexandra Brestovičová), naratívneho (dr. Dávid Dziak, dr. Juraj Lukáč) a multimodálneho textu (doc. Katarína Vužňáková, dr. Eva Gogová) prostredníctvom jednotlivých vybraných úloh výskumného nástroja.

Vedecký seminár sprevádzali okrem odbornej diskusie aj neformálne rozhovory či prehliadka mesta Prešov, ktorou sa zavŕšili dva príjemne strávené dni, ktoré zároveň podporili spoluprácu PU s viacerými slovenskými i zahraničnými univerzitami.

Foto: Peter HOLDOK

KNIŽNÉ DARY PRE UNIVERZITNÚ KNIŽNICU PU

Peter HALKO

Univerzitná knižnica (UK) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove ročne dostáva do svojho fondu darom niekoľko stoviek nových kníh. Ide o knižné dary od rôznych inštitúcií, nadácií, donorov alebo priamo od ich autorov. Nezriedka si na svoju knižnicu takto spomenú aj súčasní a bývalí zamestnanci univerzity či jej absolventi, čo je zvlášť potešiteľné.

V minulom roku UK PU získala darom 365 kníh, čo symbolicky znamená 1 knihu denne. Nie je to práve málo a knižnica si to váži, veď v dnešnej dobe je vydanie knihy náročné nielen po intelektuálnej, ale

najmä po finančnej stránke, nehovoriac o rôznych byrokratických a iných prekážkach s tým spojených... Je preto potešiteľné, že knižnica aj tento rok knižnými darmi obohacuje svoj fond, že sa stále nájde dosť „knihomilov“,

ktorí radi podporia knižnice, a tiež autorov, pre ktorých je často aj vecou cti mať svoje knihy v akademickej knižnici, zvlášť, ak ide o ich alma mater.

Autori zvyknú darovať knižnici väčšinou jeden titul (často ide o ich najnovšie dielo), preto by sme radi upozornili na dva viacväzbové dary, ktoré UK PU dostala v poslednom období. Ide o knižné dary Stephena Hricika a Jozefa Mazára.

Stephen Hricik je štátnym zamestnancom USA, ale svoje korene má na Slovensku, keďže jeho starí rodičia pochádzajú z východného Slovenska. Je pedagógom, ktorý sa špecializuje na Afriku. Pôsobil v rôznych krajinách sveta a posledné jeho pôsobisko bolo v Nemecku. Keďže pozná Prešov, kde pôsobil v rokoch 1992 – 1994 ako lektor anglického jazyka, a má citový vzťah k Slovensku a k umeniu, tak sa rozhodol pred návratom do USA venovať Univerzitnej knižnici PU vyše 20 pozoruhodných kníh o umení z rôznych svetových vydavateľstiev. Knižný dar sprostredkovala a organizačne zabezpečila univer. docentka Monika Miňová z Pedagogickej fakulty PU.

Jozef Mazár vyštudoval pedagogiku na UPJŠ v Prešove. Rodený Košičan, ktorý celý život zasvätil športu a jeho propagácii prostredníctvom publicistiky. Pôsobil v Košiciach, Prešove a najmä v banskobystrickej Dukle ako športovec aj funkcionár. Publicista, redaktor, autor viacerých televíznych reportáží a kníh o športe, v ktorých priblížil mnohých našich známych reprezentantov, trénerov, podujatia a pod. Vydal zatiaľ okolo 20 kníh, z ktorých viaceré venoval UK PU (*Legends hokejových Košíc*, *Malý atlas slovenského futbalového srdca*, *Slzy zlata z divokej vody* atď.).

Veríme, že tieto knižné dary (rovnako ako mnohé ďalšie), ktoré obohatili náš knižný fond, budú prínosom najmä pre našich čitateľov, ktorí v nich nájdu vítaný zdroj informácií či už pre štúdium, vedecké projekty alebo pre vlastné potešenie.

Foto: UK PU

JÁN BARTKO – ZA SVETLOM KATEDRÁL

Peter HALKO

Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) si pripomína trištvrte storočnice známeho prešovského výtvarníka Jána Bartka výstavou výtvarných diel pod názvom ZA SVETLOM KATEDRÁL. Vystavených je celkovo 49 diel realizovaných dvomi výtvarnými technikami. Sú to najmä olejomalby, ale prekvapujúco po rokoch umelec prezentuje aj niekoľko pastelov ako až takmer nostalgickú pripomienku čias nedávno minulých.

Ján Bartko je rodákom z gemerskej Dúžavy, je bývalým študentom a dlhoročným pedagógom Prešovskej univerzity v Prešove (predtým Univerzity P. J. Šafárika). Až do odchodu do dôchodku (v roku 2011) pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy a umenia FF PU. Jeho umelecký záujem je sústredený na krajino-malbu. V impresívne a fantazijne ladených dielach spočiatku zachytával konkrétnu slovenskú krajinu východoslovenského regiónu, v ktorej prezentuje svoje videnie sveta – tzv. (Márquezov) magický realizmus. V tomto tisícročí však

v jeho tvorbe čoraz častejšie nachádzame aj motívy zo slnečného Grécka, ktoré si zamiloval a dnes ho považuje za svoj druhý domov. Autor má za sebou desiatky samostatných aj kolektívnych výstav nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí (Grécko, Taliansko, Poľsko, Česko atď.). Na tejto výstave v UK PU prezentuje niekoľko samostatných cyklov. Z olejomalieb sú to cykly: *Magický realizmus* – pastore, katedrály prírody, Šarišské motívy, Grécke motívy a Voľné impresie. Z (retro) pastelov sú to cykly: Banská Štiavnica a Motívy z Východoslovenskej krajiny.

Vernisáž sa konala v Centrálnej študovni UK PU dňa 6. novembra 2023. Zúčastnilo sa na nej takmer stopäťdesiat priaznivcov a obdivovateľov Bartkovho výtvarného umenia najmä z radov bývalých aj súčasných pedagógov a študentov PU. Vernisáž navštívilo aj viacero jeho priateľov a osobností, a to nielen z Prešova. Poeticky ladený distingvovaný program vernisáže, ktorý prepojoil výtvarné dielo so slovom a hudbou, uvádzal riaditeľ knižnice Peter Haľko, ktorý v úvodnom slove uviedol: „*Ján Bartko patrí medzi najčastejšie vystavujúcich umelcov v Univerzite*

nej knižnici PU, pričom naposledy tu vystavoval pred piatimi rokmi. Odvtedy sa v našich životoch veľa zmenilo, no čo sa nezmenilo, je to, že Bartko neustále tvorí a prináša nám do našich životov svoju magickú poetiku a slnečné Grécko.“

Na úvod vernisáže zazneli verše Milana Rúfusa v sugestívnom prednese Emílie Alcnaurovej. O hudobný program vernisáže sa postarali Martin Michelčík s dcérou Emou, pričom milým hudobným prekvapením pre jubilanta bola pieseň od jeho vnučky Malvíny.

Slávnostný príhovor predniesol pedagóg a spisovateľ Valentín Ševčík. Pozastavil sa v ňom aj nad názvom výstavy, ktorý autor umne prepojil s motívmi svojich obrazov: „Nepoznám žiadne iné slovo, ktoré by znelo tak, ako znie slovo „katedrála“. Už samotný zvukový vnem našepkáva, že ide o niečo výnimočné. Svetlo, ktoré vniká oknami a vitrážami do priestoru katedrály, je to isté svetlo, ktoré dáva hĺbku a farebnosť makrosvetu lesa i mikrosvetu lúky. Tvoje im-

presie žijú tvoj i svoj život. Pixely tvojich farieb sú tí najmenší žiaci tvojej magickej školy, ktoré učíš žiť na svojich plátnach. Spôsob, ktorým to robíš, je minimalistický i maximalistický zároveň. Každý výsek, každý výrez hovorí v obrazových veršoch o obrazovej poézii života. Prechádzka obrazom trvá dovtedy, kým sa všetky farebné verše a strofy nezlejú do zážitku. Nevie, či sa tvoje zážitky v tejto sieni dajú vôbec zrátať. Ale je sympatické, že katedrály ako nosný motív tejto výstavy nehľadáš a nenachádzaš výlučne v mnohohrstvových a viacposchodových motívoch. Celkom prirodzene a nenápadne pozývaš oko diváka aj do menších obrazov.“

Na záver vernisáže vystúpil autor – Ján Bartko, ktorý predstavil jednotlivé cykly, pričom uviedol aj okolnosti ich vzniku, a bližšie ozrejmil, čo ho pri tvorbe inšpirovalo, resp. čo ňou chcel dosiahnuť: „Pre vznik každého z mojich diel sú charakteristické predovšetkým dve veci. Tou prvou je môj vzťah k námetu – keď už som v krajine, snažím sa z nej vyťažiť (pre práve tvorený obraz)

čo najviac, všetko tomu podriadim, a to bez ohľadu na okolnosti. Tou druhou je úcta k divákovi – prijímateľovi, aby ten našiel a „prečítal“ obraz – t. j. to, o čom hovorí jeho názov, resp. o čom to dielo je. Teda, aby v ňom niečo hľadal a zároveň, aby sa pri hľadaní až tak neunavil... Čo sa týka názvu výstavy, ako správne postrehol Valentín Ševčík, slovo katedrála nechápem len ako cirkevnú stavbu, ale chápem ho symbolicky, v širšom zmysle – ako nejaké dielo (či už ľudské alebo božské), ktoré nás pomyselne povznáša k niečomu vyššiemu – k viere, že existuje niečo medzi nebom a zemou. A je pritom úplne jedno, či ide o reálnu, murovanú katedrálu alebo pomyselnú lesnú katedrálu z vetiev stromov či stebiel tráv alebo či je to nebeská katedrála. Všetko to by nás malo povznášať. Ja by som si veľmi pral, aby ste takýto pocit mali aj vy pri zhlíadnutí tejto mojej výstavy.“

Foto: Radko MARUŠA a Peter HALCKO ml.

Prof. Zuzana STANISLAVOVÁ: „SVET DETSKÝCH KNÍH JE BALZAMOM NA DUŠU“

Prof. Zuzana Stanislavová je absolventkou Strednej všeobecnovzdelávacej školy v Hnúšti (1969). V rokoch 1969 – 1974 študovala učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v špecializácii slovenský jazyk a nemecký jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) so sídlom v Prešove. Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa a akademický titul CSc. získala v roku 1991 v Literárnovednom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave v odbore 81-02-9 Teória a dejiny slovenskej literatúry. Habilitovala sa v roku 1995 na Vysokej škole pedagogickej v Nitre v odbore 81-02-9 Teória a dejiny slovenskej literatúry a inaugurovala v roku 2000 na Prešovskej univerzite (PU) v Prešove, Filozofickej fakulte, v odbore slovenská literatúra. V rozmedzí rokov 1995 – 1997 pôsobila na L'vovskej štátnej univerzite vo L'vove (Ukrajina) ako lektorka slovenského jazyka a kultúry. Od roku 1997 už nepretržite pôsobila na Prešovskej univerzite v Prešove, Pedagogickej fakulte (PF), a to až do svojho odchodu na dôchodok v roku 2022. Počas svojho vysokoškolského pôsobenia zastávala aj funkciu prorektorky PU, ako aj prodekanky PF a v súčasnosti je držiteľkou čestného titulu profesor emeritus. Je tiež laureátkou významnej národnej ceny Trojruža, udelenej v roku 2011 Slovenskou sekciou IBBY (Medzinárodnej únie pre detskú knihu) za literárnokritické a literárnohistorické presadzovanie hodnôt, ktoré sú zárukou rozvoja slovenskej umeleckej literatúry pre deti a mládež. V roku 2012 jej bol udelený aj Certificate of Honour for Translation od Medzinárodnej únie pre detskú knihu (IBBY – International Board on Books for Young People), mimovládnej organizácie UNESCO sídliacej vo Švajčiarsku. Dňa 7. decembra 2023 si od Slovenskej sekcie IBBY prevezme národnú cenu Plaketa Ľudmily Podjavorinskej udeľovanú za šírenie hodnôt slovenskej umeleckej literatúry pre deti a mládež v zahraničí.

Vysokoškolské vzdelávanie na Slovensku i v samotnom Prešove sa v priebehu posledných desaťročí veľmi dynamicky rozvíja. Spomeniete si, pani profesorka, na svoje začiatky vysokoškolského pôsobenia? V čom bolo vysokoškolské prostredie v čase Vašich začiatkov iné?

Moje učiteľské začiatky na vysokej škole boli poznamenané náhodami. Po skončení vysokoškolského štúdia som si len ťažko hľadala učiteľské miesto na strednej škole (pre

ktorú som získala kvalifikáciu): miest bolo málo, vplyvný strýko (ako to vtedy bývalo zvykom) sa v našej rodine nevyskytoval, a tak som si našla pôsobisko na Gymnázium v Starej Ľubovni. Náhoda chcela, že v januári 1975 sa na dobu určitú (zastupovania počas materskej dovolenky) uvoľnilo miesto na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach. Istá žičlivá duša, ktorá ma trochu poznala, pošepala o mne dobré slovo vedúcemu katedry a ten ma prijal na dobu do návratu kolegyne z materskej dovolenky. Pred pôsobením na vysokej škole som po skúsenostiach s výsostne akademickým prostredím na mojej alma mater, na ktorej som študovala, pociťovala veľkú bázeň. Postupne som ju však prekonávala a zvykala si. Potom sa udial ešte nejaký odchod z katedry a práca inde, ale na katedre už o mne vedeli a zrejme mi verili, pretože ma začiatkom 80. rokov povolali späť, hoci zasa len na dobu určitú (zastupovanie). Takto som sa na PF UPJŠ „prezastupovala“ až do pádu režimu a tvrdo som na sebe pracovala; preto som sa nečudovala, a už vôbec nebúrila, keď všetci vysokoškolskí učitelia museli

„Občas pociťujem nostalgiu za snom môjho dospievania.“

v roku 1990 absolvovať konkurz a prijatí boli na dobu určitú. Tak je to vlastne až dodnes, hoci dočasti a profesori majú po nejakých rokoch už stále pracovné miesta, čo však nemusí znamenať stále funkčné miesta. Návyk na tvrdú pracovnú disciplínu mi z tých čias zostal natrvalo. A ako vyzeralo vysokoškolské prostredie vtedy? V mnohom bolo podobné: študentstvo bolo aj usilovné, aj ľahostajnejšie – rovnako ako dnes. Prednášky a semináre

boli povinné, prísne sa zaznamenávala prezencia. Štúdium bolo náročnejšie o to, že iné ako tlačené študijné zdroje (a to v obmedzenej početnosti! Často bolo treba v knižniciach na ne vyslovene striechnuť;) neboli k dispozícii. Kdeže internet, google, offline či online priestor! Ani sa o tom nechyrovalo. Kamenné knižnice, študovne na prezenčné štúdium, prednášky, poznámky zo seminárov – tam boli zdroje poznania. Zdá sa mi však, že napriek tomu študenti boli omnoho aktívnejší v mimoškolských aktivitách, najmä umeleckých. Zostávali počas víkendov v internátoch, pravidelne chodili do divadla a kina, pracovali vo folklórnom súbore, v speváckom zbore, v divadielku poézie, v divadle malých javiskových foriem, v čase Akademického Prešova boli divadelné sály nabité. Na to sa dobre spomína. To, na čo sa spomína s dešpektom, boli povinné prvomájové sprievody (ak by ste sa nezúčastnili, mali by ste z toho vážne problémy), pre učiteľov ideovopolitické vzdelávania, na ktorých prebiehalo ideologické „vymývanie mozgov“, a následné skúšky, pri ktorých sa vás opakovane pýtali na závery zjazdov komunistickej strany a na názor na vstup vojsk Varšavskej zmluvy na územie Československa v auguste 1968 (keby vám napadlo povedať, že to bola okupácia, celkom určite ste sa mohli rozlúčiť s miestom učiteľa a ako podvratný živel by ste ťažko hľadali zamestnanie vôbec). Pre študentov boli najneprijemnejšie predmety z marxizmu-leninizmu a skúšky z nich boli najväčším postrachom (tak to napokon bolo aj v mojich študentských rokoch). Miera slobodného vyjadrenia názoru bola vtedy nízka, hoci... nazdávam sa, že dodnes sme sa dostatočne nenaučili vyjadriť svoj názor otvorene a pritom kultivovane. Takže hlavný rozdiel medzi vysokou školou vtedy a dnes vidím v miere slobody (študijných zdrojov, komunikácie, názoru) učiteľstva aj študentstva.

Nikdy ste neľutovali, že ste si zvolili akademický chlebiček?

Myslím si, že nikdy, aj keď niekedy bolo veľmi ťažko. Mala som však skutočne rada tie chvíle, keď som vliekla z knižnice batoh kníh a tešila sa na to, ako ich doma vybalím, roztriesim a začnem čítať. Alebo keď som sa v noci prebudila a v hlave sa mi zrazu objavilo riešenie problému, s ktorým som dlhšie zápasila. Spočiatku som si ho niekoľkokrát zopakovala s presvedčením, že do rána ho nezapudnem – ale, samozrejme, zabudla som a ráno bolo treba pracne dolovať z pamäti nejaké tie indície. Potom som spávala s papierom a ceruzou vedľa postele a potme som na papier načarbala riešenie, niekedy bolo ťažko rozlúštiť, čo to tam je napísané. A mala som rada študentstvo a tie chvíle, keď som s miernou trémou z očakávania, ako prednáška či seminár dopadne, kráčala do posluchárne. Nezabavila som sa toho do konca svojej učiteľskej kariéry.

Ak by ste sa zhodou životných okolností nestali literárnou vedkyňou a akademičkou, kde si viete celkom živo predstaviť svoje alternatívne pôsobenie?

Občas pociťujem nostalgiu za snom môjho dospievania – za archeológiou. Veľmi ma zaujímala história a dôkazy o starých civilizáciách a rozvoji ľudskej kultúry. Z tohto sveta mi už zostávajú len knihy Vojtecha Zamarovského, Pavla Dvořáka, C. W. Cerama a ďalších. A televízne relácie venované tejto problematike. No a ak by mojou prácou nemohla byť archeológia a ani učiteľstvo, potom by ma uspokojovala akákoľvek práca s knihou.

V jednom rozhovore ste sa raz vyznali, že čítanie kníh pre deti je pre Vás neustálym vracaním sa do čistého sveta, kam už inak ako s deťmi nemôžeme. Vnímáte to stále rovnako?

dlhšej neprítomnosti musí nosiť do hotela pre psov. K domácnosti patrí aj kocúr Muro, ktorý ju podľa všetkého zbožňuje. Dôchodkyňa Stanislavová sa však najradšej venuje svojej vnučke – prváčke, s ktorou si čítajú, hrajú sa na školu a rôzne spoločenské hry, cvičia a maľujú. A v poslednom čase sa po desaťročiach vrátila k pleteniu svetrov. Samozrejme, pre vnučku.

Váš pracovný život na Prešovskej univerzite bol u Vás spojený aj s funkciou prorektorky PU, resp. aj prodekanke PF. V čom bola pre Vás táto životná skúsenosť prínosná a v čom, naopak, vidíte jej limity či obmedzenia?

Funkcia, či už prodekanke alebo prorektorky, bola pre mňa predovšetkým výzvou, či to dokážem, a náložou povinností, ktoré som sa usilovala vykonať zodpovedne.

„Svet detských kníh je balzamom na dušu a ponukou nádeje na to, že dobro, slušnosť, tolerantnosť a spravodlivosť majú právo na život.“

Áno, vnímam to rovnako, ba v súčasnosti ešte intenzívnejšie. Svet detských kníh je balzamom na dušu a ponukou nádeje na to, že dobro, slušnosť, tolerantnosť a spravodlivosť majú právo na život. Netrúfam si povedať, či aj zvíťazia, ale v knihách pre deti rozhodne nie sú porazené. A to pôsobí povzbudzujúco.

Od roku 2022 si už užívate zaslúžený dôchodok, ktorý Vám mnohí mladší kolegovia z fakulty tak trochu závidia... (úsmev) Ako by ste charakterizovali Zuzanu Stanislavovú ako dôchodkyňu?

Stále číta knihy, tentoraz nielen pre deti, ale čoraz častejšie už aj

knihy pre dospelých, ktoré doposiaľ museli disciplinovane čakať na svoju chvíľu v zástupe. Stále po troške píše, najviac recenzie, akoby sa vracala k začiatkom svojej „kariéry“. Rada varí a pečie, chodí s manželom na huby, keď je sezóna. V malej záhrade pri dome sa venuje pestovaniu ovocia a zeleniny, kvetov a okrasných drevín. Chodí na prechádzky so psom Šimonom, ktorého si ako sedemročného obstarala z útulku po smrti rovnako útulkového Benyho; keď s manželom odíde napríklad na dva dni do svojho rodného domu a psíka, ktorý neznáša jazdu autom, nechá v brlôžku pred dverami, psík sa granúl ani nedotkne, kým sa gazdovia nevrátia domov. Preto ho pri

Keď som si overila, že to robiť dokážem, čo najsvedomitejšie som všetko vykonala a odišla som. V žiadnej funkcii som v podstate nezotrvala viac ako jedno funkčné obdobie a nemala som problém zaradiť sa späť do kolektívu ako radová členka. Cítila som, že funkcia človeka oberá o čas, ktorý by chcel venovať niečomu inému – a to iné musí potom odtláčať na vedľajšiu koľaj. Nikdy som sa totiž nedokázala vzdať skúmania detskej literatúry a popri rodine a funkcii zostávalo na to už primálo času. No a výskumné projekty, ktoré som ako zodpovedná riešiteľka riešila s výnimkou jedného roka nepretržite od roku 1998, nemohli čakať.

Na druhej strane, vykonávanie funkcie pomôže človeku rozvíjať zmysel pre tímovú prácu, organizačné schopnosti, koncepčné myslenie a pružné riešenie problémov, zodpovednosť za vec a kolektív spolupracovníkov. Nie je to zlá životná skúsenosť. Len si treba dať pozor na to, aby si človek neprípúšťal príliš k telu pochlebovačov, ktorí sa v takých situáciách spravidla vynoria o to intenzívnejšie, o čo je funkcia dôležitejšia. Môže sa totiž stať, že pod ich vplyvom uveríme vo svoju všemocnosť a neomylnosť – a to je cesta do pekla. Preto je dobre mať svojho „dvorného šaša“, ktorý nastaví krivé zrkadlo, kedykoľvek nám začne hroziť veľikášstvo, a ja som ho mala vo svojej dobrej kamarátke, docentke psychológie. Aj vďaka nej som v čase svojich funkcií hádam zostala nohami na zemi.

Počas Vášho detstva ste s rovesníkmi nescmelo nakúkali do opusteného Hrebendovho domu a na jeho pôjde objavovali staré listiny. Aj Vy ste počas svojho pôsobenia na Prešovskej univerzite, Pedagogickej fakulte, úprimne a s láskou k literatúre pre deti a mládež niesli „hrebendovskú“ pochodeň a zažali ste ňou tisíce študentov i spolupracovníkov, pre ktorých ste dodnes inšpiráciou i vzorom. Ako Vy sama vidíte smerovanie školstva a budúcnosť učiteľstva v najbližších desaťročiach? A prežije podľa Vás detské čitateľstvo nasledujúce storočie?

Rada spomínam na mnohých študentov a študentky a vždy mi dobre padne, keď sa ku mne aj po rokoch priznajú. Naposledy pani učiteľka mojej vnučky, ktorá je už len štyri roky pred dôchodkom; kedy som ju, preboha, učila?! Usilovala som sa celý svoj profesijný život, aby najmä veľa čítali, len tak človek získa prehľad o literárnych hodnotách – a žije. V tejto súvislosti pripomínam slová G. Flauberta jeho priateľke: „Čítajte, aby ste žili.“ Pravdaže,

nemohlo sa to podariť u všetkých, ľudia sme všelijakí, poväčšine rôzni (to zas hovorieval Jan Werich). Deti však, chvalabohu, stále čítajú a knižnice robia veľmi veľa krásnych a podnetných podujatí pre to, aby im to zostalo. Verím, že detské čitateľstvo bude žiť ďalej. Musíme však tomu pomáhať aj my, dospelí. Predovšetkým tým, že deťom odporučíme skutočne kvalitné knihy: zaujímavé a pritom naplnené nefalšovanou ľudskosťou, ľahké na čítanie, ale aj tie náročnejšie, pri ktorých musíme byť dobre pripravení, podať im nenápadne pomocnú ruku. Naučiť ich literatúru najmä zažívať a poznatky o literatúre im ponúkať cez zážitok. V tomto smere má naše školstvo voči žiactvu a študentstvu veľké po dlžnosti. A tak sa stane, že v maturitnom teste zo slovenčiny sa objaví otázka, akú farbu mal dom Ľapákovcov... Školstvo v nasledujúcich desaťročiach bude podľa všetkého smerovať k výraznej digitalizácii a ťažko si predstaviť, kam to povedie. Ale čítanie zostane ešte dlho čítaním, nech by bol nosič textu akýkoľvek. A niekto bude musieť naučiť malé deti

čítať a písať. Som presvedčená, že v tomto smere sa škola bez kvalitných učiteľov nezaobíde. Rovnako je však dôležité, aby sa už od ranej školopovinnosti žiactvo naučilo o prečítanom rozmýšľať, zvažovať korektnosť informácií, všímať si svoje pocity, analyzovať a posudzovať ich. Zdá sa, že dnes je najdôležitejšie orientovať sa v školstve na výchovu budúceho samostatne a kriticky mysliaceho občana, ktorý nebude podliehať hlúpym hoaxom a prefíkaným demagógiám, citlivého a vnímavého voči potrebám iných, tolerantného voči ľudskej rôznorodosti a naopak, netolerujúceho ľudské zlo a podlosť. Vzhľadom na túto potrebu verím v budúcnosť kvalitného učiteľstva a jeho kvalitnej vysokoškolskej výchovy a som trochu skeptická voči možnosti plnohodnotného uplatnenia sa umelej inteligencie v edukácii najmä mladších detí.

Zhovárал sa: Radoslav RUSŇÁK
Foto: archív Zuzany STANISLAVOVEJ

ROZHOVOR S ABSOLVENTKOU

PhDr. Denisa Čajková BREHOVÁ je absolventkou Pedagogickej a sociálnej akadémie (dnes už ako Stredná odborná škola pedagogická v Prešove) v odbore sociálno-výchovný pracovník a následne absolventkou Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v odbore sociálna práca, kde po štúdiu absolvovala aj rigoróznú skúšku. Prax v sociálnej práci absolvovala hneď od prvého ročníka na strednej škole a dnes už tretí rok pracuje ako vedúca sociálna pracovníčka v zariadení pre seniorov a špecializovanom zariadení Gabriela n.o v Prešove.

Čo vás motivovalo prísť študovať na Pravoslávnu Bohosloveckú fakultu Prešovskej univerzity v Prešove? Čo bolo dôvodom výberu práve tejto fakulty?

Myslím si, že pre tento odbor som sa asi narodila. Moja mama dlhé roky pracovala v ústave pre chorých v Petrovanoch a na Cem-jate a ako to býva u rodičov, ktorí pracujú na zmeny a u detí, ktoré sú často choré, musela som byť často s mamou v práci. Moje najmladšie spomienky sú práve z tohto prostredia. Tejto skúsenosti dodnes vďačím za to, že ako vtedy som nevidela rozdiel medzi nimi a mnou, ani dodnes ho nevidím.

Keď prišiel čas vybrať si strednú školu, cesta bola jasná. V tom čase odbor sociálno-výchovný pracovník mala vtedajšia Pedagogická a sociálna akadémia v Prešove (dnes už ako Stredná odborná škola pedagogická v Prešove). Štúdium bolo chvíľami ťažké, ale tejto škole vďačím za prvotné zo-

známenie sa s rôznymi skupinami sociálnej práce, láskavý, ale prísny prístup učiteľov, ktorý ma naučil zapamätať si veľa vecí za krátky čas.

Výber vysokej školy bol ale ťažký. Od pokračovania v odbore ma odhovárало veľa ľudí. Sociálna práca v tom čase nebola v najlepšej pozícii, nebola tak lukratívnym odborom, ani pracou, ak chcel človek dobre zarobiť. Rozhodla som sa preto využiť svoju druhú možnosť, anglický jazyk. Vďaka známkam som bola hneď prijatá na jednoodborovú angličtinu. Záver štúdia na pedagogickej a sociálnej akadémii som doplnila o maturitu z anglického jazyka na úrovni B2.

Môj vtedajší sen bolo doštudovať jednoodborovú ANJ a odísť do Edinburghu študovať sociálne vedy, ale človek mieni a osud mení. Realita prišla veľmi rýchlo a hneď prvý mesiac na angličtine som pochopila, že toto nie je

pre mňa. Môj jediný kontakt bol s knihami, nie v "teréne" s ľuďmi. Bolo veľmi ťažké chodiť na kurzy, školenia, dobrovoľnícke stretnutia (na čo som bola zo strednej školy zvyknutá) a zároveň podať aspoň dostatočný výkon v škole.

V polovici októbra som teda po zvážení podala žiadosť o pre-stup na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu, ktorú mi odporučila vtedajšia študentka, predtým taktiež študentka Pedagogickej a sociálnej akadémie. Táto žiadosť bola v polovici októbra schválená.

Ako si spomínate na vaše vysokoškolské štúdium?

Už prvé dni na fakulte mi ukázali, že som urobila správny krok. Od prístupu učiteľov či prístupu študijného oddelenia a iných pracovníkov fakulty bolo cítiť istú dôveru, súcit, spolupatričnosť a pocit rodiny. Spomienky na štúdium mám veľmi dobré. Boli to asi najkrajšie

študijné roky. Šikovných študentov fakulta podporovala. V rámci predmetov sme navštevovali rôzne zariadenia, zoznámili sme sa aj so sociálnymi pracovníkmi v ambulantnej a terénnej praxi, a mali tak možnosť reálne vidieť prostredie sociálnej práce.

Vďaka podpore učiteľov som mala možnosť sa dvakrát zúčastniť na Študentskej vedeckej konferencii. Na fakulte bolo dostatok príležitostí na zdokonalenie seba samého, či už v dobrovoľných krúžkoch, či v dobrovoľníckej skupine študentov.

V čom vás na vašu profesijnú dráhu pripravilo štúdium na fakulte? Ako vás štúdium obohatilo?

Vždy som chcela pracovať práve so seniormi, a teda pracujem ako sociálna pracovníčka v zariadení pre seniorov a v špecializovanom zariadení. Štúdium na fakulte ma naučilo, že sociálna práca so seniormi v zariadení sa väčšinou nedá oddeliť od vierovyznania. Veľmi rýchlo som pochopila, že seniori, s ktorými pracujem, boli vychovaní v hlbokej viere, ktorú praktizovali celý svoj život. Proces adaptácie na prostredie zariadenia, personál zariadenia a na samotnú situáciu, v ktorej sa senior nachádza, je často veľmi ťažký a viera je to, čo mi v najťažších chvíľach pomohlo nájsť cestu k seniorovi.

Sociálnu prácu študuje veľa ľudí, ale len časť z nich to reálne vykonáva. Štúdium ma obohatilo o tú malú časť ľudí pracujúcich v odbore sociálna práca, ktorí túto prácu robia srdcom a s ktorými môžem zdieľať problémy a radosti z praxe.

Zo štúdia na fakulte si okrem vedomostí odnášam aj skúsenosti a zážitky, ktoré mi ukázali, že s láskavosťou, pochopením a podporou sa dá o dosť ďalej zísť a že

sme tu pre to, aby sme si navzájom pomáhali. Zopár učiteľov nám pomohlo okrem štúdia aj v súkromných dilemách, jednoducho nás brali "ako svojich" s čím sa reálne v živote stretávam len vo veľmi malej miere.

Čo by ste chceli študentom Prešovskej univerzity odkázať, možno zapísať? Aký je váš recept na úspech?

Úspech je relatívny pojem. Nemyslím si, že to, kde som je úspech. Úspech nie je cieľ, ale cesta, ktorej niekedy musíte obetovať čas, pot a priateľstvá. Koniec koncov to ale stojí za to. V práci a osobnom živote sa snažím riadiť týmito bodmi:

- Nikdy nešetríte na vzdelaní. Investícia do vzdelania je tou najlepšou investíciou a jedného dňa budete vďační, že ste nad knihami strávili zopár hodín.
- Majte a udržiavajte rešpekt voči odboru, ktorý študujete a ktorý chcete vykonávať. Zároveň nezabudnite, že odbor sociálnej práce sa stále vyvíja, a preto buďte kreatívni vo využívaní rôznych metód a techník práce.
- Počas štúdia a neskôr, počas vašich pracovných rokov, nezabudnite, kde ste študovali. Robte sebe aj vašej Alma mater dobré meno.
- Svoju prácu robte srdcom.

Foto: archív absolventky

BRNO – MESTO ŠTUDENTOV A KULTÚRY

Patricia DZIAKOVÁ

Program Erasmus+ prináša široký repertoár možností na vycestovanie, spoznanie nových edukačných možností, odlišnej kultúry a ľudí. Niekedy si však z objektívnych dôvodov nemôžeme dovoliť odcestovať na dlhší čas a v takýchto prípadoch je výbornou voľbou krátkodobá stáž, ktorá môže trvať v rozmedzí od piatich do tridsiatich dní. Krátkodobá stáž bola taktiež i mojim rozhodnutím a keďže pôsobím ako doktorandka na Katedre komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, inštitúciu, kde budem stáž realizovať, som si vyberala podľa zamerania svojej dizertačnej práce. Cieľovou destináciou sa nakoniec stala Katedra českého jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, kde bola mojou mentorkou doc. Milena Šubrtová.

Brno je druhým najväčším mestom Českej republiky a hoci počtom turistov neprekoná Prahu, rozhodne nie je mestom, ktoré ste schopní „rozlúsknuť“ za jeden deň. Túto moravskú metropolu charakterizujú z môjho pohľadu dva prívlastky – mesto študentov a kultúry. Môj študentský život bol počas stáže vyplnený najmä pravidelnou návštevou prednášok a seminárov kolegov z Katedry českého jazyka a literatúry, ktoré sa týkali teórie, dejín i didaktiky literatúry pre deti a mládež. V tomto smere bolo pre mňa skutočným zážitkom byť prítomnou na hodinách a zažiť štýl výučby odborníkov, ktorých publi-

kácie citujem vo svojej dizertačnej práci. Okrem toho som dostala tiež priestor zúčastniť sa seminára doktorandov, kde som prezentovala vlastný dizajn výskumu a získala tak nezaujatý pohľad odborníkov v odbore literárnej vedy i psychológie na problematiku, ktorej sa venujem. Väčšinu svojho pobytu, ktorú považujem za najproduktívnejšiu, som však trávila skutočne študentsky, a to v univerzitnej knižnici či Knižnici Jiřího Mahena. Tieto knižnice majú bohatý výber národnej i zahraničnej odbornej literatúry, ku ktorej sa je v bežných knižniciach takmer nemožné dostať. O Brne ako študentskom

meste však určite nesvedčia len knižnice, ale najmä veľké množstvo podnikov, kaviární, barov, univerzitných a študentských podujatí, preto je tu takmer nemožné sa nudiť a nemať program. Čo sa týka druhého prívlastku ako mesta kultúry, Brno je husto popretkávané históriou a kultúrou, na ktorú v rôznych podobách narazíte doslova neplánovane pri bežnej prechádzke. Či už sú to klasické dominanty ako novogotická Katedrála sv. Petra a Pavla, hrad Špilberk, Stará radnica, ale i prvky neskoršieho umenia, napríklad Brnenský orloj alebo funkcionalistická stavba Vila Tugendhat, ktorá je zapísaná

v UNESCO. Ak však chcete zažiť pravú atmosféru mesta, odporúčam vám zájsť cez víkend na Zelný trh. Stačí si nachvíľku sadnúť k fontáne, započúvať sa do hudby miestneho umelca či sledovať priateľské rozhovory dobrosrdečných moravákov a nebude sa vám chcieť veriť, že ste len pár kilometrov za hranicami. Brno je preto pravou voľbou pre tých, ktorí chcú zažiť tempo veľkomesta, v ktorom je stále, čo obdivovať, no rovnako tak občas radi spomalia a nechajú sa viesť túlavými topánkami pri vnímaní jeho atmosféry.

Krátkodobú stáž programu Erasmus+ by som odporúčala všetkým doktorandom, ktorí bojujú s nachádzaním a manažovaním svojho času v domácom prostredí, no zároveň si nemôžu dovoliť vycestovať na dlhšie časové obdobie. Hoci len mesačný pobyt (a aj za najbližšími hranicami) dokáže naštartovať vašu produktivitu a získate tak potrebný čas pre samého seba bez akýchkoľvek rušivých vplyvov, ktorých je v domácom prostredí neúrekom. Ja sama som aj počas tohto krátkeho, ani nie mesačného pobytu nadobudla viacero cenných inšpirácií a rád k dizertačnej práci, spoznala som nádherné miesta, naučila som sa byť manažérkou svojej práce a flexibilne pristupovať k nepredvídateľným situáciám. A to všetko vďaka zmene pracovného priestoru. To najcennejšie, čo som však stážou získala a prečo by som sa ju znovu rozhodla absolvovať, bol čas. Čas aspoň nachvíľu nevenovať pozornosť mnohým povinnostiam, upustiť od multitaskingu a venovať sa iba jednej, no jednej z najdôležitejších činností doktoranda, štúdiu odbornej literatúry.

Foto: archív autorky

ERASMUS+ NA ZADARSKEJ UNIVERZITE V CHORVÁTSKU

Natália SADIVOVÁ

Ako interná doktorandka Inštitútu rusistiky (IR) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove som na prelome septembra a októbra 2023 absolvovala mesačnú zahraničnú stáž na Zadarskej univerzite v chorvátskom Zadore.

Vďaka programu Erasmus+ a Prešovskej univerzite som mala jedinečnú možnosť zúčastniť sa krátkodobej zahraničnej mobility pre doktorandov. Z ponuky univerzít som si vybrala Inštitút ruského jazyka Zadarskej univerzity v Chorvátsku.

Hneď v prvý deň ma na univerzite veľmi vřúčne privítala koordinátorka programu Erasmus+ dr. Eugenija Čuto, ktorá ma zoznámila s fungovaním inštitútu. Veľkou zaujímavosťou pre mňa bol fakt, že v Chorvátsku sa na rozdiel od Slovenska ruský jazyk na stredných školách nevyučuje, a preto študenti do prvého ročníka prichádzajú väčšinou s nulovými poznatkami. To ich ale od štúdia neodrádza, práve naopak! Hlavná úloha pedagógov v prvých troch rokoch bakalárskeho štúdia pozostáva predovšetkým z čo najdetailnejšieho vysvetlenia fungovania jazyka na rôznych úrovniach. Na magisterskom stupni by mal každý ovládať ruský jazyk už minimálne na úrovni B2. Samotná štruktúra semestra sa taktiež líši. Po zimnom semestri nasleduje IBA jeden mesiac skúškového obdobia, rovnaký princíp sa potom opakuje aj v tom letnom. Zadarská univerzita je preto ideálnym miestom pre študentov, ktorí si možno nie sú úplne istí svojou úrovňou ruského jazyka. Všetci budete na jednej lodi. V teplejších mesiacoch určite oceníte aj to, že po škole (alebo ešte aj pred) si môžete len tak zájsť na pláž a opaľovať sa. V tomto letovisku si každý nájde to svoje.

Z Chorvátska si odnášam veľké množstvo skúseností, ktoré mi v mojej vedecko-pedagogickej praxi počas najbližších rokov určite pomôžu. Na inštitúte som mala možnosť ocitnúť sa v oboch roliach – učiteľa aj študenta, a to na oboch stupňoch – bakalárskom aj magisterskom. Bola to moja prvá skúsenosť s výučbou jazyka v skupine, v ktorej sme sa mohli dohovoriť len po rusky, pretože spoločný jazyk nám chýbal. Počas môjho pobytu som študentom taktiež predstavila Inštitút rusistiky PU, predmetovú ponuku, organizáciu akademického roka, najrôznejšie akcie, ktoré sa u nás počas semestra už tradične odohrávajú. Nezapudla som spomenúť ani tie najkrajšie miesta v okolí Prešova, ktoré by mohli navštíviť, ak by sa rozhodli absolvovať takúto mobilitu u nás na Slovensku. Podobné pobyty sú obrovským prínosom nielen pre začínajúcich pedagógov, ale aj pre študentov, ktorí si takýmto spôsobom môžu rozšíriť obzory, naučiť sa pracovať v interkultúrnom prostredí, nadviazať nové kontakty, priateľstvá.

Program Erasmus+ ponúka široký výber univerzít a krajín. Počas študijných rokov sa oplatí využiť všetky možnosti, a preto podanie prihlášky určite neodkladajte na neskôr. Takáto jedinečná možnosť sa už v pracovnom živote nemusí nikdy objaviť.

Foto: archív autorky

MÔJ ŠTUDIJNÝ POBYT V ZAHRANIČÍ BOL PRE MŇA TÁ SPRÁVNA VOĽBA!

Marianna KOLODIOVÁ

Viem, že možno je to klišé, no je tak. Môj študijný pobyt bol pre mňa tá správna voľba, a to z viacerých dôvodov. Napríklad som sa naučila pozeráť na veci novým spôsobom, naskytli sa mi nové akademické výzvy a možnosti. Stretla som tu jedných z najinšpirujúcejších ľudí, akých poznám a naučila som sa byť samostatnejšia, sebavedomejšia i komunikatívnejšia.

Ako miesto svojho pobytu som si vybrala nádherné historické centrum Moravy a Hanej, Olomouc. Toto študentské mesto, plné zahraničných študentov je úžasné, ak túžite po kvalitnom vzdelaní, bohatom kultúrnom programe i nočnom živote. Spoznala som tu množstvo zaujímavých ľudí z môjho oboru i iných oborov. Študentov i vyučujúcich z celého sveta. Našla som si tu priateľov z iných kultúr a mala som tak príležitosť poznávať ich zvyky a jazyk či životný štýl. Ako Slovenka v Česku mám pochopiteľnú výhodu oproti моjím zahraničným spolužiakom, no i ja som sa naučila čo to nové o našich bratoch Čechoch. Človek sa tu nikdy necíti sám, lebo vždy môže spoznávať nových ľudí a tráviť čas s ľuďmi, ktorých už pozná napríklad aj vďaka ESN. Veľká výhoda je tiež že Erasmus+ študenti i iní zahraniční študenti na výmenných pobytoch, často bývajú v jednom ubytovacom komplexe. To prináša mnohé vrelé stretnutia a rozhovory v kuchyni či na chodbách, ak si niekto chce precvičiť jazyk, je to dokonalá príležitosť! Myslím že výberom krajiny som získala to najlepšie z oboch svetov – som v medzinárodnom prostredí, ale zároveň sa cítim tak

trochu doma. Viem si ale predstaviť ísť do nejakej naozaj mne cudzej krajiny, kde by som nemala jazykovú výhodu. Vďaka tomuto môjmu zážitku už viem, že sa pri vycestovaní niet čoho báť.

Ako zahraničný študent mám rovnako ako denní študenti možnosť sa zapájať do každodenných aktivít školy. Okrem iného, som sa napríklad zapojila do Noci Vedcov či dobrovoľníctva.

Možnosti sú ale bohaté, Olomouc je známa svojim kultúrnym životom a garantujem Vám, že sa tu nebudete nudiť! Inak som si istá, že nudiť sa počas Erasmus+ nebudete nikde, keďže ESN organizuje neustále nejaké akcie a podujatia, ktorých sa každý Erasmus+ študent môže zúčastniť. Špeciálne počas prvého týždňa, pred tým, než začne škola, sa deje kopa zoznamovacích akcií, aby sa študenti z iných krajín spoznali. Je to veľmi príjemné prostredie a stretnete tam ľudí aj z iných výmenných programov než je ten váš.

Pokiaľ ide o štúdium samo, je už na Vás, či si okrem anglických kurzov vyberiete aj tie v domácom

jazyku. Napríklad ja som si okrem anglických zvolila aj predmet v češtine. Okrem iného mi to pomohlo spoznať miestnych študentov a nájsť priateľov aj tam, kde by som sa inak nedostala. Ak si vyberiete krajinu, kde je jazyková bariéra o niečo serióznejšia, odporúčam kurzy miestneho jazyka pre zahraničných študentov. Väčšinou je to príjemný spôsob, ako získať kredity a povedomie o domácom prostredí. Ak tá od Erasmu odrádza strach, či budeš zvládať štúdium v zahraničí, nemusíš sa ničoho báť. Ak máš chuť a snahu, zvládneš bezpochyby všetky akademické výzvy! Nehovoriac o nových postojoch, názoroch a pohľadoch, ktoré ťa obohacujú a rozširujú ti obzory. Ja som sa tu stretla s nadšenými ľuďmi, ktorí učia to, čo ich baví. Sú ochotní a vedia o danej problematike pútavo rozprávať. Samozrejme, sú to renomovaní odborníci v daných oblastiach a sú študentom inšpiráciou. A ver, že kdekoľvek sa vyberieš, aj ty sám/a si obohatením pre miestnych aj zahraničných ľudí, ktorých stretnieš. Tak neváhaj vycestovať a nezabudni si pribaliť aj recept na bryndzové pirohy.

Foto: archív autorky

NEW NORMAL – PO 30-TICH ROKOCH TRANSFORMÁCIE TURIZMU

Veronika BALOGOVÁ, Zoltán HORVÁTH

Ako študenti z Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo sme sa dňa 7. novembra 2023 zúčastnili tradičného TOP podujatia v HORECA segmente, a to odbornej konferencie s názvom New Normal po 30-tich rokoch transformácie turizmu. Konferenciu organizovala Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRS) v hoteli X-Bionic v meste Šamorín.

Od Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRS) dostala naša FMEO ponuku zúčastniť sa na jesennom stretnutí hotelierov. Dvomi študentom ponúkli možnosť zúčastniť sa konferencie, na ktorú sme sa ako prví prihlásili. Bolo pre nás veľkou ctou reprezentovať fakultu na tejto konferencii. Program bol veľmi bohatý a zaujímavý. V úvode predniesol príhovor pán prezident AHRS Mgr. Marek Harbuľák, ktorý diskutoval s politikom Andrejom Dankom o stratégii turizmu a spolupráci asociácie a vlády v aktuálnom volebnom období. Témou bol aj rozvoj turizmu v rámci vznikajúceho nového Ministerstva športu a cestovného ruchu SR. Témou rokovania boli aj vízie k ďalšiemu rozvoju samosprávnych krajov a využitie financií v danej oblasti pre vznik nových stratégií.

Počas prestávok sme mali možnosť vychutnať si dobroty a vyskúšať produkty vyrábané novými modernými technologickými metódami v oblasti gastronómie

a hotelierstva. Na konferencii sa predstavili spoločnosti ako sú: Nestlé, Kaltenecker, ERB, MontyCon, WinePlanet, Storm Barista Attitude, Etneco, P&G Professional, Imeso, Sothys, Chateau Modra, AlterNativ Coffee, Enzo Bencinii a mnoho ďalších.

Po krátkej prestávke sme pokračovali s témou: New Normal po 30 rokoch transformácie turizmu, kde diskutovali Václav Mika, generálny riaditeľ spoločnosti SLOVAKIA TRAVEL s Václavom Stárekom, prezidentom Asociácie hotelov a reštaurácie Českej republiky, ďalej diskutovali Tomáš Ondrčka, generálny riaditeľ sekcie cestovného ruchu, MDV SR a Zoltán Vida, člen Prezídia AHRS. Diskutovali o oblastných a krajských organizáciách, o využívaní rekreačných poukazov, ako inovovať metodiku merania v oblasti turizmu, inšpirovať sa zahraničím – Nemeckom a Českou Republikou. Ďalšia téma bola o spokojnosti personálu a manažmentu v oblasti turizmu.

Upútala nás aj prednáška HORECA 2.0: od televízie k digitálnemu marketingu, kde nám vysvetlil pán Tomáš Tencer, senior produktový manažér v spoločnosti Slovak Telekom, ako moderne a krajšie môžu vyzeráť reklamy v televízoroch na hotelových izbách.

Na menovanej konferencii sa venovali aj problematike ľudských zdrojov v dobe New Normal: hostia vs. zamestnanci. O tom nám porozprávali viac prezidentka HR-comm Ľudmila Guerin, wellbeing koučka a konzultantka Zuzana Reľovská a výkonný riaditeľ Asociácie moderných benefitov.

Poslednou témou konferencie bola Budúcnosť v New Normal ére a záverečné slová prezidenta AHRS Mareka Harbuľáka. Celý deň, ako aj konferenciu sme zakončili gala večerom pri príležitosti výročia 30. rokov od založenia a spolupráce v HORECA sektore spojenú s odovzďávaním ocenení pre významné osobnosti, ktoré

prispeli a aj najďalej prispievajú svojou prácou k rozvoju AHRS. Gala večerom nás sprevádzal Juraj Bača, ako aj hudobný hosť Dominika Richterová.

Na záver by sme chceli poďakovať celej AHRS, že nám umožnili

zúčastniť sa na konferencii HO-RECA, kde sme naše vedomosti obohatili o nové metódy a užitočné informácie z oblasti hotelierstva a gastronómie. Obrovské poďakovania patrí aj našej vedúcej katedry pani doc. Anne Šenkovej, bez ktorej by sme sa na túto kon-

ferenciu nedostali. Pre študentov mladších ročníkov odporúčame účasť na takýchto podujatiach, aby získali čo najviac skúseností z praxe v odbore, ktorý študujú.

Foto: archív autorov

LETNÁ ERASMUS+ STÁŽ V PRAHE

Dominika MIŇOVÁ, Ema VAŠKOVÁ, Gabriela KURIPLACHOVÁ

Písal sa akademický rok 2022/2023, keď sme boli oslovené katedrovým Erasmus koordinátorom s možnosťou realizovať letnú stáž v zahraničí. Ako študentky prvého ročníka študijného programu ošetrovatelstvo sme uvítali možnosť vycestovať a pracovať spolu so staršími kolegynami z vyššieho ročníka. Spoločne sme sa rozhodli pre Fakultnú Nemocnicu Bulovka v Českej republike. Odvtedy sa začal náš pracovný a zážitkový príbeh.

Počas mesiacov jún – august 2023 sme našu stáž absolvovali na chirurgickom, internom a ortopedickom oddelení. Zdravotnícky tím nás úprimne prijal medzi seba a veľmi ochotne nám pomohol začleniť sa do kolektívu, zoznámiť sa s náplňou práce. Na oddeleniach sme si zlepšili manuálne zručnosti, a to najmä v oblasti starostlivosti o drenáže, drenážne systémy a stómie, ale i v starostlivosti o invazívne vstupy, či v odberovej technike. V priebehu stáže sme nadobudli množstvo skúseností a nových poznatkov. Osamostatnili sme sa v rámci pracovných činností, ale aj v činnostiach každodenného života. Spoznali sme novú krajinu, nové kultúrne zvyklosti a nových priateľov. Počas voľných dní sme v Prahe navštívili množstvo zaujímavých miest, ako napr. ZOO, Pražský hrad, Národné múzeum, hrad Petřín, Vyšehrad a iné kultúrne pamiatky. Praha ponúka pre turistov množstvo pekných parkov a záhrad, ktoré sú ideálnym miestom na piknik, stretnutie s priateľmi alebo relax pri obľúbenej knihe. Samozrejme sme ochutnali výbornú českú kuchyňu a kávičky v útulných kaviarničkách. Fascinujúce boli pre nás prechádzky po Karlovom moste alebo Václavskom námestí. Ďakujeme všetkým, ktorí nás podporili v realizácii letnej stáže. Bola to pre nás veľmi zaujímavá skúsenosť s príjemnými zážitkami. Odnášame si so sebou veľa spomienok, či už pekných alebo aj menej pekných. Práve tie menej pekné nás posunuli v profesijnom, ale aj v osobnom živote. Určite vám odporúčame využiť možnosť aspoň raz počas štúdia vykonať prax v zahraničí, ktorú ponúka výmenný program Erasmus +. Preto si neváhajte podať prihlášku, určite nebudete ľutovať!

Foto: archív autoriek

DOKTORANDSKÁ ERASMUS+ STÁŽ V STOVEŽATEJ PRAHE

Erika KORMANÍKOVÁ

Erasmus+ stáže nie sú určené iba pre študentov bakalárskeho či magisterského štúdia, ale využiť túto možnosť a absolvovať Erasmus+ stáž môžu aj študenti v rámci doktorandského štúdia. Keďže zahraničná vedecká stáž je súčasťou doktorandského štúdia, túto možnosť absolvovať stáž využila v termíne od 2.10.2023 do 31.10.2023 interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove Erika Kormaníková, v rámci programu Erasmus+ na Panevropskej univerzite, a. s. v Prahe.

Vďaka programu Erasmus+ a Prešovskej univerzite som mala jedinečnú príležitosť zúčastniť sa krátkodobej vedeckej Erasmus+ stáže v rámci svojho doktorandského štúdia na Panevropskej univerzite, a. s. v Prahe. Počas obdobia jedného mesiaca som tak pôsobila na Katedre cestovného ruchu, Fakulte Vysokej školy ekonomickej, s ktorou Katedra turizmu a hotelového manažmentu PU v Prešove aktívne a dlhoročne spolupracuje aj napríklad prostredníctvom aktuálne riešeného projektu KEGA 005PU – 4/2022 Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekonomika a manažment. Počas tejto zahraničnej vedecko-výskumnej stáže som tak získavala predovšetkým nové poznatky a metodologické usmernenia k aplikácii

systemu ETIS (European Tourism Indicators System), ktorého aplikáciou sa zaoberám vo svojej dizertačnej práci. Na Katedre cestovného ruchu som spolupracovala najmä s pani dr. Ivetou Hamarneh, vedúcou katedry, ktorá bola počas stáže aj mojím mentorom, ako aj s pánom dr. Petrom Houškom, odborným asistentom na Katedre cestovného ruchu, ktorý sa v rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti venuje práve aplikácii systému ETIS predovšetkým v podmienkach Českej republiky. Zároveň je pán dr. Petr Houška aj členom Českej agentúry pre štandardizáciu, kde sa venuje vytváraniu medzinárodných noriem pre oblasť služieb cestovného ruchu CEN/TC 329 a ISO/TC 228. Aj vďaka tejto odbornej spoločnosti som počas stáže mohla načerpať naozaj mnoho nových poznatkov,

ale aj praktických rád k písaniu mojej dizertačnej práce.

V rámci stáže som sa na pôde Panevropskej univerzity, a. s. zúčastňovala aj odborných prednášok týkajúcich sa udržateľného rozvoja cestovného ruchu, keďže sa tomu venujem vo svojej vedecko-výskumnej práci. Prednášky boli veľmi prínosné a aj vďaka nim som mohla nazrieť do spôsobu výučby rôznych predmetov, ako na bakalárskom, tak aj na magisterskom stupni štúdia. Zoznámila som sa aj s rôznymi prístupmi pedagógov k vyučovaniu, čím sa môžem inšpirovať aj v rámci výučby vo svojej pedagogickej praxi. Zúčastnila som sa aj výuky predmetov, ktoré boli vyučované v anglickom jazyku, vďaka čomu som mohla využiť svoje jazykové zručnosti anglického jazyka. Počas stáže som

dostala možnosť aktívne sa zapojiť do výučby predmetov, kde som trikrát vstúpila do výučby so svojím príspevkom, a mohla tak študentom Panevropskej univerzity porozprávať o možnostiach vidieckeho cestovného ruchu na Slovensku, udržateľnosti v hotelierstve a gastronómii a manažmentu destinácie UNESCO, kde som na príklade môjho rodného mesta Bardejov prezentovala čím je špecifické riadenie destinácie, ktorá je súčasťou svetového dedičstva UNESCO. Verím, že i vďaka týmto vstupom do výuky, ako aj celým pobytom som šírla dobré meno mojej alma mater, ako aj Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu, ale najmä Katedry turizmu a hotelového manažmentu, na ktorej pôsobím.

Na Panevropskej univerzite som sa zoznámila aj s celým kolektívom Katedry cestovného ruchu, čo hodnotím veľmi pozitívne najmä z hľadiska nových pracovných kontaktov, ale i možností spolupráce v budúcnosti. Počas stáže som navštevovala aj fakultnú knižnicu, kde som sa inšpirovala najmä literatúrou týkajúcou sa hotelierstva, gastronómie i cestovného ruchu. Okrem nových poznatkov, kontaktov a kompetencií bude výstupom zo stáže aj spoločná vedecko-výskumná činnosť prostredníctvom spoločných publikačných výstupov s kolegami z Katedry cestovného ruchu Panevropskej univerzity v časopise registrovanom v prestížnej vedeckej databáze Web of Science. Aj takýmto spôsobom sa ešte viac prehĺbi naša aktívna spolupráca Katedry turizmu a hotelového manažmentu PU s Katedrou cestovného ruchu Fakulty Vysokej školy ekonomickej v Prahe.

Samozrejme, nemôžem nespomenúť, že počas stáže som si popri pracovných povinnostiach našla čas aj na spoznávanie krás stavebných Pamiatok Prahy. Počas stáže som navštívila všetky známe pamiatky ako napr. Staromestské námestie s viac ako 600-ročným Orlojom, Karlov most, Pražský hrad a Zlatú uličku, Kated-

rálu sv. Víta a Vyšehrad. Nesmelo chýbať ani Václavské námestie so slávnou sochou Václava na koni, Národné múzeum, stena Johna Lennona, najužšia ulička so semaforom, židovská štvrť Josefov, televízna veža na Žižkove, Rudolfínium a známy abstraktný Tancujúci dom. Navštívila som aj pražské ostrovy na Vltave – Slovanský ostrov, Strelecký ostrov a Detský ostrov, z ktorých som sa mohla pokochať nádherným výhľadom na Vltavu i Karlov most. Keďže mi prišlo aj krásne jesenné počasie, prešla som si farebné Letenské sady, Stromovku a Petrínske sady. Pomyšlnou bodkou na záver bola Petrínska rozhľadňa, ktorá je vernou kópiou francúzskej Eiffelovej veže a po prekonaní 299-tich schodov som si vychutnala malebný panoramatický pohľad na celú Prahu ako na dlani. Okrem spoznávania kultúrno-historických pamiatok som spoznávala i chute českej kuchyne – a to najmä tradičnú sviečkovú s knedlou, „knedlo-vepřo-zelo“, staročeskú bramboračku i tradičný plnený trdelník – Trdlo.

Z Prahy si tak odnášam nielen mnoho nových poznatkov, inšpirácií, prínosov k dizertačnej práci, nových kontaktov a možností spolupráce, skúseností, ale aj veľa nezabudnu-

teľných zážitkov, nových priateľstiev a spomienok. Verím, že práve všetky nadobudnuté poznatky, zručnosti a kompetencie zo stáže v Prahe využijem aj v rámci svojej ďalšej vedeckej, pedagogickej i odbornej činnosti.

Moju stáž spätne hodnotím mimoriadne pozitívne a som rada, že aj doktorandi PU majú možnosť vycestovať na vedeckú zahraničnú stáž prostredníctvom programu Erasmus+. Túto stáž vnímam aj ako veľký výstup z mojej komfortnej zóny a odporúčam ju zažiť a využiť možnosti programu Erasmus+ aj ďalším doktorandom. Je to skvelá príležitosť získať nové poznatky, kontakty i spolupráce, vycestovať do zahraničia a inšpirovať sa, ako to funguje na inej univerzite a mnoho načerpať do nielen dizertačnej práce, ale i svojej ďalšej vedecko-výskumnej a odbornej činnosti. Popri stáži človek spozná aj iné mesto, jeho pamiatky i kuchyňu, vďaka čomu načerpá osobne. Preto ak niekto váha, či sa na takúto stáž prihlásiť, vrelo mu odporúčam ísť na stáž práve prostredníctvom Erasmus+.

Foto: archív autorky

OTÁZKY VEĽKEJ MORAVY

Andrej KOSTELNÍK, Diana KOSTELNÍKOVÁ

Prednáškový seminár s názvom Otázky Veľkej Moravy, alebo mala byť vztýčená socha sv. Cyrila, Metoda a Gorazda na Bratislavskom hrade? sa uskutočnil v stredu 8. novembra 2023 v aule Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF). Organizátormi boli práve PBF Prešovskej univerzity (PU) v Prešove spolu s Historickým odborom Matice slovenskej. Pozvanie vystúpiť s prednáškou prijal prof. Martin Homza, dr. z Katedry slovenských dejín Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, a taktiež aj o. Mgr. Peter Savčak, PhD., pravoslávny liturgista z Katedry praktickej a systematickej teológie PBF PU.

Po úvodnej modlitbe a predstavení vzácných hostí, dekan PBF PU o. doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD. otvoril tento prednáškový seminár svojím úvodným slovom, v ktorom vyjadril vďaka a podporu hosťom a tiež organizátorom podujatia. Hneď za príhovorom dekana sme mali možnosť vypočuť si ukážku byzantského spevu, ktorú nám predniesli otcovia duchovní Mgr. Milan Petrisko, PhD. a Mgr. Mikuláš Pružinský.

S prednáškou ako prvý vystúpil prof. Martin Homza, významný slovenský medievalista a odborník na staršie slovenské dejiny a dejiny strednej Európy. V nej prv priblížil vnímanie vlastných dejín našimi susedmi Čechmi a Maďarmi, no

jadrom samotnej prednášky bola problematika prijímania vlastných slovenských dejín Slovákmi. Cyrilo-metodská misia bola nosnou témou prednášky prof. Homzu. Tá bola obohatená aj prezentáciou s ukážkami fresiek a iných pamiatok. Popri tejto vážnej problematike však nebola núdza o zábavné momenty. Celý obsah prednášky bol zároveň aj odpoveďou na otázku z názvu, teda či mala alebo nemala byť vztýčená socha sv. Konštantína (Cyrila), jeho brata sv. Metoda a ich žiaka sv. Gorazda na Bratislavskom hrade? Boli sme povzbudení nezanevrieť a vážiť si vlastné dejiny v celej ich šírke.

Ešte predtým, než predstavil svoju prednášku o. dr. Savčak, vystúpil

Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty pod vedením o. dr. Milana Petriska. Názov druhej prednášky znel Byzantská idea vo svetle cyrilometodskej misie. V nej sme mali možnosť cez duchovno-umelecké sprítomnenie odkazu sv. bratov vo forme ikony, pozrieť sa bližšie na ich misiu a pochopiť ich veľkolepé dielo. No neostalo to iba v historickej rovine, pretože prednášajúci dokázal veľmi pútavo vysvetliť aj druhú duchovnú dimenziiu cyrilometodského odkazu. Dr. Savčak dokázal, že ten je prítomný na Slovensku aj dnes a sme povinní si ho strážiť ako svoje národné bohatstvo.

Foto: archív autorov

STRÁCAJU ŠTUDENTI ZÁUJEM O ŠPORT?

Študenti FAKULTY ŠPORTU

Tak ako po minulé roky, aj tento sa konali Univerzitné dni športu pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva. Študenti si mohli v dňoch od 13.11. do 16.11. 2023 vybrať z rôznych športových hier a športov, a to: futsal, volejbal, teqball, tabata, plávanie, karate či gymnastika.

Tento športový týždeň sme odštartovali futsalovým turnajom v pondelok. Zúčastnilo sa ho 6 kvalitných družstiev. Ich cieľom nebola len samotná výhra, ale hlavne hra pre radosť a zábavu. Trochu netypické bolo to, že sa tohto turnaja nezúčastnili len chlapci, ale aj dievčatá, ktoré ukázali, že to nie je len mužský šport. Už dlhšie evidujeme na našej univerzite záujem dievčat o futbalové a futsalové podujatia. Víťazné družstvo malo aj originálny názov –Gardenbar.

V utorok sa mal konať volejbalový mix turnaj, ale z dôvodu nízkeho záujmu sa toto zväčša najviac navštevované podujatie neorganizovalo. V popoludňajších hodinách sa konalo športové podujatie s názvom Karate, ktoré svojou účasťou nesklamalo. Taktiež sme tu mali možnosť vidieť množstvo divákov, ktorí výrazne podporovali svojich spolužiakov a kamarátov. Súťažiaci mali možnosť sa zúčastniť súťaže v kata a v športovom zápase kumite. V stredu ráno musel organizátor zrušiť aj teqbalový turnaj, pretože

študenti neprejavili záujem o toto podujatie aj napriek tomu, že je to nový atraktívny šport a počas Univerzitných dní športu sa mal konať len druhýkrát.

Milým prekvapením, z pohľadu počtu prihlásených družstiev, bola disciplína plavecká štafeta, ktorá mala najväčšiu účasť spomedzi všetkých konaných disciplín. Plaveckej štafety sa zúčastnilo 12 družstiev po 4 súťažiacich. Celá udalosť bola sprevádzaná výbornou atmosférou a niesla sa v športovom duchu.

V poobedňajších hodinách prebiehalo ďalšie športové podujatie s názvom Tabata maratón. Chlapci aj dievčatá si tu overili hlavne to, ako sú na tom so svojou kondíciou, keďže to bolo fyzicky dosť náročné, no nie nezvládnutelné. Mnoho spotených tričiek a úsmevy na tvárach študentov boli výbornou odmenou aj pre organizátorov.

Na záver sa vo štvrtok konal gymnastický štvorboj, v ktorom si účastníci precvičili cvičebné tvary na kladine,

na kruhoch, na hrazde, na prostných a realizovali preskok. Darilo sa im veľmi dobre a prevažne bolo cítiť spokojnosť s výsledkami svojej práce. Dobrú súťažnú atmosféru dopĺňala svojím potleskom hŕstka divákov, ktorí sa síce neodvážili zapojiť do súťaže, no podporili svojich spolužiakov.

Aj napriek dobrej účasti priamych súťažiacich a divákov na niektorých športových podujatiach, tohtoročné Univerzitné dni športu možno hodnotiť z pohľadu účasti za menej vydarené. Posledný rok sme si hovorili, že klesajúci záujem zo strany študentov pramení z dôsledkov prítomnej pandémie, ale tento rok ukázal, že postupné znižovanie počtu je nastolený trend.

Ako organizátorov nás najviac mrzí, že do podujatí sa zapájajú s výraznou prevahou len študenti Fakulty športu PU v Prešove. Aj napriek atraktívnym disciplinám a množstvu pripravených vecných cien, nás nízky výsledok účasti vedie k otázkam: Prečo študenti majú čoraz menší záujem o šport? Prečo, ak majú možnosť sa zadarmo zúčastniť rôznych športových podujatí, tak to nevyužívajú? Prečo nevyužívajú svoj voľný čas pre pohybové aktivity, ktoré sú zdraviu prospešné?

Pre zorganizovanie tak veľkej udalosti bolo vynaložené nespočetne veľa energie a síl, a to nielen zo strany učiteľov, ale aj samotných študentov. Naša snaha mohla byť výrazne lepšie zúčinená, a tak neostáva nič iné, ako len dúfať, že na budúci rok sa to zlepší a do súťaží sa zapojí omnoho viac študentov.

Foto: archív FŠ

ŠTUDENTI SOCIÁLNEJ PRÁCE NA UNIVERZITE V OLOMOUCI

Oleksandr DOVHOSH

Nedávno sa z mesta Olomouc vrátili študenti S. Panyushchuk a O. Dovhosh sociálnej práce Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, ktorí od 30. októbra do 3. novembra trávili na Univerzite Palackého (UP) v rámci zmiešaného intenzívneho programu Medzinárodného týždňa spolupráce Fakulty zdravotníckych vied a Filozofickej fakulty UP a jej partnerov vo vzdelávaní 2023 pod názvom: Age in Multidisciplinary Perspective.

Podujatia sa zúčastnili učitelia, doktorandi a študenti z Univerzity Palackého a univerzít Českej republiky, Slovenska a Poľska.

Akcie sa začali oboznámením sa so 450-ročnou históriou univerzity (založenej v roku 1573) a prehliadkou Filozofickej fakulty UP, na ktorej sa v súčasnosti učí približne šesťtisíc študentov, ktorým v tomto náročnom procese pomáha približne 300 učiteľov.

Súčasťou prvého dňa Medzinárodného týždňa bola konferencia doktorandského študijného programu ošetrovateľstvo, kde doktorandi prezentovali návrhy a čiastkové výsledky svojho dizertačného výskumu. Spolu so zahraničnými mentormi z Northumbria University v Veľkej Británii, profesorkou Alison Steven a dr. Jane Greaves, prítomní diskutovali o ošetrovateľských témach s interdisciplinárnym presahom.

Počas druhého dňa Medzinárodného týždňa spolupráce účastníci získavali nové poznatky z oblasti metodológie zmiešaného výskumu od vážených mentorov z Veľkej Británie. Počas nasledujúcich niekoľkých dní sa naši študenti zúčastnili tematických workshopov a seminárov, ktoré sa zameriavali na multidisciplinárnu starostlivosť o starších ľudí a iné zraniteľné skupiny obyvateľstva. Analyzovali sa témy ako Krízový manažment v sociálnych službách, Dobrovoľníctvo medzi staršími ľuďmi a pre starších ľudí a Workshop so simulátorom staroby GERT.

Vzdelávacím zážitkom bola návšteva domova seniorov Pohoda Chválkovice. Vedúci sociálneho oddelenia Mgr. Vraj Lubomír láskavo predstavil našim študentom prácu zariadenia, oboznámil so službami poskytovanými seniorom a zorganizoval prehliadku zariadenia.

Celkovo naši študenti získali nové poznatky, ktoré im umožnia lepšie sa orientovať v budúcnosti vo vybranej profesii, zažili množstvo radosti zo stretnutí so skúsenými odborníkmi a učiteľmi a odniesli si nezabudnuteľné dojmy z architektúry a krásy historického mesta Olomouc.

Bežiac trochu vopred zdôrazníme, že v októbri budúceho roka sa uskutoční ďalší medzinárodný týždeň spolupráce, na ktorý určite pozvú aj predstaviteľov PU v Prešove. Univerzita Palackého teda srdečne privíta našich študentov vo svojich priestoroch.

Foto: archív autora

ISF
2024

napulze.unipo.sk